ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

20 динара

БРОЈ 1565

25. 12. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

бити Лауда, БАР ЈЕДНОМ

Ripley

Веровали или не!

НАЈЧУДНИЈИ МАМИН СИН У ИСТОРИЈИ

КИНЕСКИ ВЛАДАР ТАИТСУНГ (939-996) ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА САМ ЈЕ ПРИПРЕМАО ХРАНУ СВОЈОЈ МАЈЦИ УЈУТРУ И УВЕЧЕ ИАКО ЈЕ НА ДВОРУ ИМАО ВИШЕ ОД СТОТИНУ КУВАРА.

ЈОХАН ТИШБАЈН

(1682 - 1764)

БИО ЈЕ ОТАЦ СЕДМОРИЦЕ СЛИКАРА, ДЕДА ШЕСНАЕСТОРИЦЕ, А ПРАДЕДА ТРИДЕСЕТ ЧЕТВОРИЦЕ УМЕТНИКА.

ЗЛАТНА МИЉА

(БРИЦЕНД, ВЕЛС)

ЗЛАТНИКЕ ПОРЕЂАНЕ У ДУЖИНИ ОД ЈЕДНЕ МИЉЕ (1609м) ДОБИО ЈЕ РОБЕРТ ФИЦХАМОН ОД ЛОЛДА ГРАМОРГАНА 1091. ГОДИНЕ ЈЕР МУ ЈЕ ПРИТЕКАО У ПОМОЋ У ЈЕДНОЈ БИЦИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у извештају британског друштва учитеља који су против телесног кажњавања у школама, изнето је да су прошле године у једној школи у Марсисајду учитељи 1895 пу-

та тукли своје ученике. У месту Елмбрицу су у току једне школске године употребили шибу око 566 пута. У просеку, сваки ученик је био тучен три пута.

● према писању француског дипломате Жана Пасауа, који је 1517. године путовао кроз Србију, у околини Ниша девојке су носиле косу подшишану до ушију а пуштале су је тек после удаје.

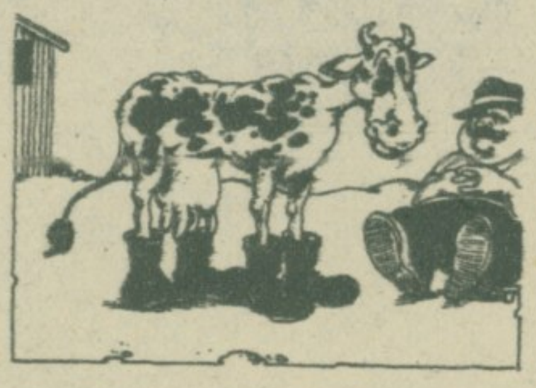
● у Јапану су се недавно појавиле намирисане тениске лоптице. При сваком ударцу ове лопте шире пријатан мирис цвећа или воћа.

● на острву Алнен, које се налази испред северношведског града Судсвала, нађен је вероватно први дијамант у Европи. Камен је велик 0,3 х 0,2 милиметра. Према извештају шведског института за геологију дијамант је веома чист.

● најспорији воз на свету је онај који саобраћа између аргентинских градова Монрукија и Кориентеса. Места су удаљена једно од другог 180 километара, а овај пут композиција пређе за 30 часова брзином од четрдесет километара на час.

● у СР Немачкој однедавно су и краве почеле да носе обућу, али само у шталама. Наиме, установљено је да ове животиње често задобијају повреде на отворима на поду који служе за чишћење, па им се зато сада навлаче специјалне чизме.

● из генерације у генерацију кинеска породица Лин, која живи на острву Хајнан, преноси необично наследство. То је кућни љубимац, корњача „Принц Лин“ која је недавно напунила 150 година.

● у многим берберским радњама у Њујорку однедавно стоји овакав натпис: „Особа која вас брије или шиша није дужна да слуша приче о вашим неуспесима и невољама“.

● израчунато је да Београд годишње има 4.464 часа дневне светлости, полутаме 1.357 часова док мрак влада 2.939 часова.

НАУКА С УКУСОМ СМРТИ

ЖРТВЕ СОПСТВЕНИХ ОТКРИЋА

ЈЕДАН ОД ОСНИВАЧА МОДЕРНЕ ХЕМИЈЕ КАРЛ ВИЛХЕЛМ ШЕЛЕ ИМАО ЈЕ ОБИЧАЈ ДА МИРИШЕ, УДИШЕ И ИСПРОБАВА СВОЈЕ ЛАБОРАТОРИЈСКЕ ТВОРЕВИНЕ. ОН ЈЕ ВЕРОВАТНО ЈЕДИНИ ЧОВЕК НА СВЕТУ КОЈИ ЈЕ ЛИЗНУО ЦИЈАНОВОДОНИК, ПРЕЖИВЕО И ОПИСАО УКУС ОВОГ УЖАСНОГ ОТРОВА.

Галилео Галилеј, (1564 — 1642), чувени италијански астроном, усавршавањем телескопа широм је отворио свемир очима света и истовремено упропастио своје већ болесне очи. Интензивно посматрање Сунца уништило му је мрежњаче тако да је последње четири године живота провео потпуно слеп.

Карл Вилхелм Шеле (1742 — 1786), шведски хемичар немачког порекла, један од оснивача модерне хемије, открио је безброј хемијских елемената и једињења: кисеоник (независно од Пристлија), хлор, баријум, манган, амонијак, глицерин, арсеноводоник, винску, галну, мокраћну, оксалну, млечну, лимунову, јабучну и цијановодоничну киселину, бильне беланчевине... Сликарима је учинио услугу пронашавши куприарсенит — зеленкастожуту боју по њему названу Шелова зелена боја. Све је то лепо и красно, али је Шеле имао за науку изврсну, а по себе убитачну навику да мирише, удише па чак и окуша творевине до којих је долазио у лабаратoрији. Имао је невероватну срећу да лизне цијановодоник, преживи и опише овај јединствен укус. На крају му је срећа окренула леђа и умро је од нечега што је указивало на тровање живом.

Жан Франсоа Пилатр де Розије (1765 — 1785), француски физичар хемичар, горео је од жеље да постане један од „бесмртника", како називају чланове Француске академије наука, и доживео је дубоко разочарење када му је кандидатура одбијена упркос томе што је изумео респиратор за рударе. Шансу да се још једном истакне видео је у експерименталним летовима балоном браће Монголфије у Паризу септембра 1783. Пилатр де Розије понудио се да међу првима полети у таквом балону и 21. новембра исте године имао је част да управља првим слободним летом. Нада да ће касније балоном први прелетети Ламанш изјаловила му се јер су га претекли Бланшар и др Џон Џефриз. Упркос њиразу и сам је покушао исти лет 15. јуна 1785. Лично је направио нацрт за све уређаје одлучивши се за „двоструки балон". У горњем се налазио водоник као погонска снага за узлетање, у доњем врео ваздух помоћу кога се лако могла подешавати висина летења, узлетања и слетања. На несрећу, на висини од око пет стотина метара врућ ваздух је запалио веома запаљив водоник, балон је букнуо а Пилатр де Розије и његов сапутник физичар Ромен пали су на земљу и погинули.

Сер Хамфри Дејви (1778 — — 1829), енглески хемичар, један од најплоднијих хемичара свих времена, као да је био предодређен да сам себе уништи. Као сасвим млад удаљен је из фармацеутске струке због бројних експлозија које су му се редовно догађале. У хемији је постигао изванредне успехе. Открио је елементе натријум, калај, магнезијум, стронцијум, баријум електролизам њихових растопљених хидроксида или соли, па се сматра изумитељем технике електролизе у хемијским анализама. Бор је открио истовремено кад и Геј-Лисак, доказао је да хлор није једињење већ елемент. Током интензивног бављења хемијом имао је обичај да удише гасове и захваљујући тој навици случајно је открио анестетичке особине натријумоксида званог рајски гас. Једном другом приликом удисање гасова умало га није усмртило. Извукао се, али је од тровања остао већити инвалид за следећих двадесет година колико је живео. године 1812. експлозија нитрогенхлорида тешко му је оштетила вид. Дејви је, између осталог, творац сигурносне рударске светиљке која носи његово име.

Сер Дејвид Брустер (1731 — 1868), шкотски физичар, творац калеидоскопа (оптичког инструмента који се састоји од два огледала међусобно нагнута у одређеном оштром углу). Вишеструким одбијањем слике неког предмета добија се низ централносиметричних фигура које често праве лепе слике, па деца калеидоскоп зову и „биоскоп"), бавио се весма значајним испитивањима из области оптике — рефракцијом и поларизацијом. Поставио је закон за поларизацију светлости и усавршио стетоскоп. Ово поље рада захтевало је савршен вид, а Брустер га је изгубио 1831. кад му је при једном хемијском експерименту експлозија захватила лице. Велики научник је имао среће да колико-толико поврати вид, али су га проблеми с очима пратили до краја живота.

Мајкл Фарадеј (1791 — — 1867), славни енглески хемичар и физичар чије име носе бројни закони, ефекти и уређаји: Фарадејев тамни простор, Фарадејев ефекат, Фарадејев цилиндар, Фарадејев број или фарад. Да сер Хамфри Дејви није упропастио вид 1812. године, Мајкл Фарадеј можда никада не би постао његов секретар, а затим штићеник и ривал у науци. Фарадеј је, поред многих кључних открића и радова из области физике, хемије и оптике, усавршио Дејвијеву електролизу. Истовремено је са сер Дејвијем поделио висок ризик који је пратио све професорове експерименте. Радећи са Дејвијем Фарадеј је не само оштетио вид при експлозији нитрогенхлорида већ је зарадио и хронично хемијско тровање.

Роберт Вилхелм Бунзен (1811 — 1899), немачки хемичар, почео је каријеру у области органске хемије, али је ускоро имао подоста добрих разлога да пређе на неорганску: двапут умало није умро од тровања арсеником, а 1843. изгубио је десно око у експлозији какодил цијанида самозапаљивог на ваздуху. Живот му се средио када је променио поље рада. Заједно с Китхофом пронашо је елементе рубидијум и цезијум, конструисао је Бунзенов галвански спрег и лабораторијски пламеник за светлећи гас.

Елизабета Флашман Ашхајм (1859 — 1905), амерички рендгенски техничар, друга жртва рендгенских зрака у Сједињеним Америчким Државама (прва је био Кларенс Медисон Дели, један од Едисонових асистената, умро 1904.) Елизабета Ашхајм (рођена Флајшман) почела је да се бави рендгенологијом 1897. да би помогла лекарским експериментима свог девера. Седам година непрекидно руковала је рендгеном без икакве заштите и не само да се безброј пута изложила радијацији у експериментима и рутинском дијагностичком раду већ је имала обичај да пацијентима на себи приказује безопасност рендгенских снимања. Око 1904. године осетила је прве симптоме рака на кожи, 1905. су јој ампутирали руку до рамена, али је канцер узео сувише маха и ова храбра жена му је исте године подлегла.

Марија Склодовска Кири (1867 — 1934), најславнија научница свих времена и у женској и у мушкој конкуренцији, једина особа која је двапут добила Нобелову награду за науку, истовремено је најславнија жртва радијације на свету. Она и њен муж Пјер Кири (погинуо у саобраћајној несрећи 1906. године) пронашли су 1898. радијум. Марија Кири је читав живот посветила испитивању радијације и њеној употреби у терапеутске сврхе. Тако је зарадила вечну славу и леукемију и умрла у страховитим мукама 1934. године.

КАКО ЈЕ НОГА

Часовничар који пинцетом вешто саставља и растављa минијатурне точкиће сад већ помало застарелог механичког женског ручног сата, сасвим сигурно не размишља о томе да се његова лагана и спретна рука по мало чему разликује од шаке, односно канџи рептила који су живели пре више милиона година. Сва разлика састоји се у распореду костију палца који код човека може да се састави са осталим прстима док код ових џинова из прошлости није могао. Па ипак, процеси који су довели до промена, ма колико да су незнатни, започели су пре више од две стотине милиона година.

ПТИЦА СА ЗУБИМА

У тријаском периоду, наиме, појавили су се такозвани Текодонти чија је главна карактеристика била усправан ход, тако да су им предњи удови са пет прстију били слободни и њима су могли да хватају и придржавају плен. Њихови сродници из породице Теропода, са стопалима као у птица, имали су шаке са само три прста од којих је први био најснажнији, други најдужи а трећи најпокретљивији. На врховима прстију расле су оштре повијене канџе које су џиновском месождеру алосаурусу служиле да њима раскомада жртву.

Код мањих диносаура, такозваних тркача, који су се хранили мањим рептилима, инсектима и мекушцима, логично да је све морало да буде другачије. Код њих су прсти дугачки, танки и веома покретљиви, а палац је тако грађен да може да се споји са остала два прста. Дакле, реч је о правој „руци“ способној да нешто узме и задржи. У ствари, ако је истина оно што се претпоставља, руке су им користиле за крађу јаја, њихове главне хране, кљун уместо зуба за љомљење, а веома дуге и снажне ноге — да би умакли осветницима и преживели до следећег дана.

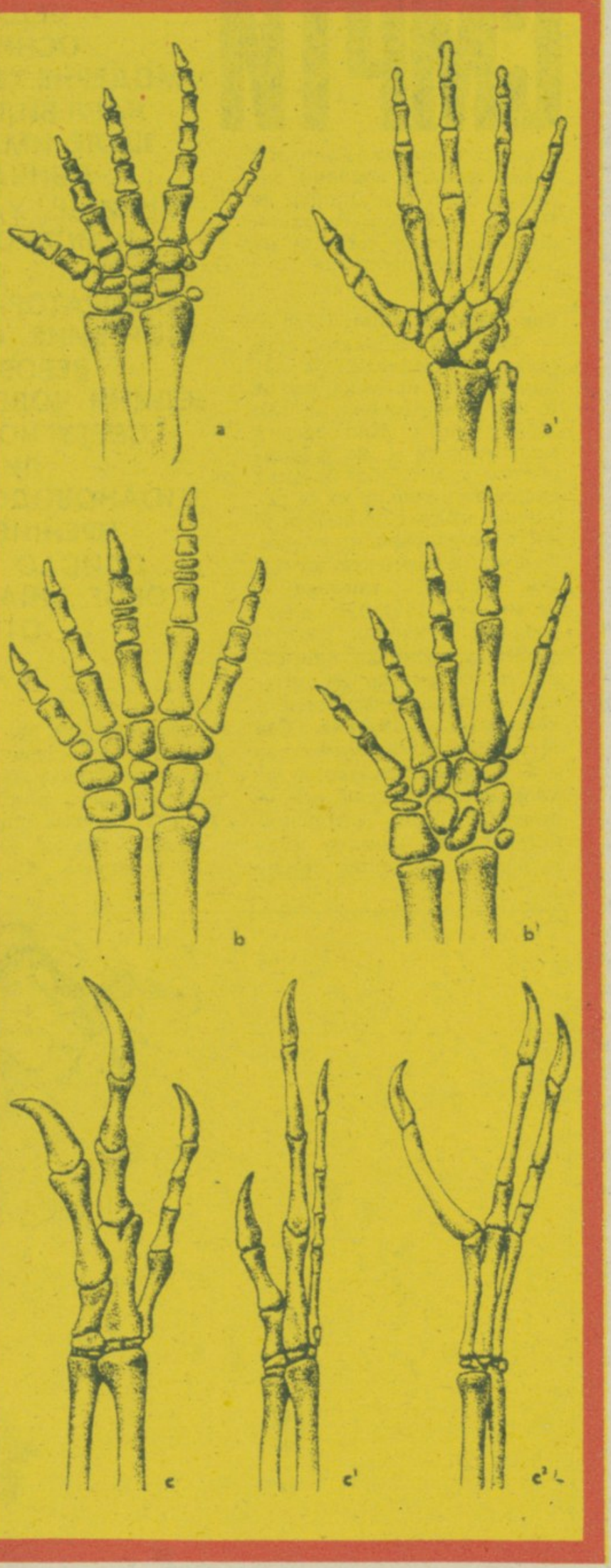
Неки од Текодоната или минијатурних диносауруса биљождера кренули су другим путем: њима су се љуске на рукама и репу издужиле и претвориле у јединствену глатку површину а затим прешле у ткиво из којег је израсло перје. Рука је изгубила прсте и још неке чланке и сваку функцију хватања и придржавања. Прелазни облик овде је археоптерикс, примитивна птица код које још постоје руке са три прста, неки пршљенови карактеристични за мале диносауре и — глава рептила заједно са зубима!

ЗА ЧЕШЉАЊЕ И ЧЕШАЊЕ

Међу рептилима који су претходили сисарима, познатим под именом Иктидосаури, није било двоножаца: шаке се попут стопала ослањају на земљу. Њима се гребало или копало тако да није могло ни да дође до већих промена у анатомској грађи. Од ових малих али веома покретљивих створења, углавном биљождера, и почиње права еволуција руке.

Пре осамдесет милиона година појавио се диделфон, створење веома слично данашњем опосуму, животињи која је сасвим сигурно најсличнија својим прецима. Управо код ње имамо пример како нога постаје рука. Први, јако одвојен прст задњих удова омогућава животињи да се чврсто и сигурно хвата за гране, док исто тако растављени прсти шаке служе као сигуран ослонац при кретању и за придржавање хране!

Са појавом сисара који рађају живе младе дошло је и до нових прилагођавања, понекад зачуђујућих. Ту спада и један облик, на изглед безначајан, карактеристичан за примате (у које спадају полумајмуни и човек): палчеви ногу и руку су прави и могу да се саставе са осталим прстима, док су се канџе претвориле у нокте. Али, и овде има изузетака: код мајмуна који су мање еволуирали од осталих — лемури на пример — на другом прсту ноге задржала се канџа која им служи за „чешљање“ и чешање. Још један изузетак је и ај-ај, мајмун (право тако се зове!) који живи и на Мадагаскару и за кога би се најпре могло рећи да је нека врста веверице, јер има раширене дугачке прсте с повијеним ноктима од којих је средњи изузетно дугачак и има канџу која служи за ископавање ларви из дрвета. Занимљиво је и то да пије тако што у воду замочи читаву руку а затим је лиже. Захваљујући средњем прсту и по највећој суши успева да пронађе воду у неком неприступачном удубљењу.

ПОРЕЂЕЊЕ: — На цртежу је шест скелета руку поређаних тако да би што лакше уочили анатомске разлике (и сличности) у њиховој грађи. У првом реду видите скелет шаке праисторијског рептила сејмурије (a) упоређење са шаком човека (A¹): састав костију, изузев неких детаља, готово је истоветан. У другом реду су шаке ранијих (b) и каснијих Терапсида (b¹). Грађа пршљенова код ових других је већ таква да одговара данашњим сисарима. У последњем реду су неки прелазни облици из развојног стабла.

ЗАШТО ГОРИЛА ИДЕ НА ПРСТИМА?

Од човеколиких мајмуна, међутим, с правом очекујемо да имају шаку па и стопало слично нашој, али ништа од тога! Напротив, могло би се рећи да су се они највише прилагодили животу на дрвећу. Орангутан и шимпанза, не само да на стопалу имају јаке и веома покретљиве палчеве који са осталим прстима чине права клешта, већ су им табани тако повијени ка унутрашњости, што им олакшава верање по дрвећу али и отежава кретање по тлу, па изгледа да је оно за њих сасвим неважно. Горила је, међутим, више везан за земљу па су ове карактеристике код њега прилично ублажене. „То се нарочито примећује код предњих удова: не ослања се на „длanове“ већ на зглобове прстију, а и палац му је прилично скраћен.

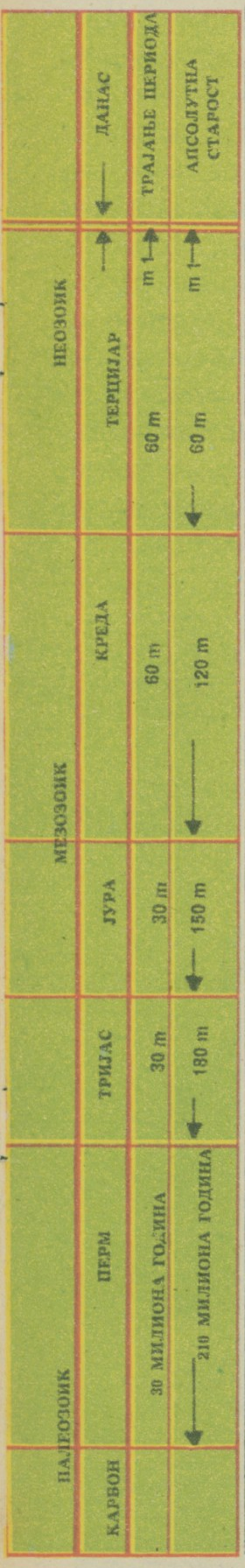
Ниједна „рука“ коју смо поменули нема тако специјализовану функцију као што је случај са човековим рукама. Већина оних најближих по развоју служи као помоћ при кретању по дрвећу и тако рећи нема значење за неку другу употребу. Ниједна животиња није их у потпуности ослободила улоге ослонца јер за то је неопходна стабилност на стопалима, односно усправан ход.

Погледајмо своју руку: анатомски је слична осталим, али је далеко кориснија. У стању је да увуче конац у иглу и да се служи најразличитијим алаткама... Док држимо чекић, прстима исте руке можемо да прихватимо и ексер. Дакле, иако нашом руком управља мозак, развијенији од мозга једног лемура, и она сама је ипак својеврсно ремек-дело природе. А тако се мало само у појединим детаљима, разликује од шаке прастарог рептила амфибије који је живео пре пуних двеста педесет милиона година!

Д. В.

ПОСТАЛА РУКА

ЧОВЕЧИЈА РУКА, ФИН И САВРШЕН ИНСТРУМЕНТ, САМО СЕ У СИТНИЦАМА РАЗЛИКУЈЕ ОД ШАКЕ ЦИНОВСКОГ РЕПТИЛА АМФИБИЈЕ КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО ПРЕ ДВЕСТА ПЕДЕСЕТ МИЛИОНА ГОДИНА. СУПРОТНО ОЧЕКИВАЊУ, НАШИ НАЈБЛИЖИ „РОЂАЦИ" ИМАЈУ ШАКУ ПРИЛАГОЂЕНУ САМО ЗА ВЕРАЊЕ ПО ДРВЕЋУ!

ГЕНЕАЛОГИЈА РУКЕ: — Овде је приказан хронолошки ред развоја руке. Уписани знакови питања говоре да неки прелазни облици ипак недостају док попречне линије показују везу са одговарајућим временским периодима.

ЛОПОВ ТРЕЋЕГ РАЈХА

ОСНИВАЧ ГЕСТАПОА И КОМАНДАНТ ЗА ИСКОРИШЋАВАЊЕ ОКУПИРАНИХ ТЕРИТОРИЈА НИЈЕ ОТИМАО САМО ОД ПОРОБЉЕНИХ ВЕЋ И ОД СВОЈИХ. КАДА СЕ ЖЕНИО ГЛУМИЦОМ ЕМИ ЗОНЕМАН, ДОБИО ЈЕ ПРОЦЕНАТ ОД ПЛАТА НЕКОЛИКО ХИЉАДА СЛУЖБЕНИКА МИНИСТАРСТВА ВАЗДУХОПЛОВСТВА ДА БИ ПОКРИО ТРОШКОВЕ РАСКОШНЕ СВАДБЕ.

ПРОНАЂЕНО ГЕРИНГОВО БЛАГО

Херман Геринг превазилазио је све своје нацистичке колеге и по килажи, и по титулама, и по богатству које није наследио од тате. Био је председник немачке Савезне скупштине, маршал Рајха, командант ваздухопловних снага Луфтвафе, министар ратног ваздухопловства, председник владе Пруске и њен министар унутрашњих послова, члан Ратног савета, председник Генералног савета за ратну економику, а 1939. Хитлеров заменик. Сваког месеца добијао је дванаестак плата и хонораре за свако присуствовање седницама и саветовањима!

Приватно, био је директор неколико предузећа и у њиховим профитима учествовао као један од главних акционара. Међу тим предузећима налазили су се главни дневни листови и највећи „Есенер Националцајтунг“, аутомобилска индустрија (Бенц, БМВ, Баварише Моторенверк), челик (Фабрике Херман Геринг), авиони.

Ако се узму у обзир и ауторска права за књиге издате под његовим именом, добија се укупан годишњи приход од око милион двеста педесет хиљада марака (што је равно данашњој суми од преко шест милијарди старих динара)!

Један од Хитлерових најцењенијих доглавника био је прворазредна лопужа. Тако је, на пример, у својству председника Пруске владе зауставио истрагу о утаји пореза велике дуванске компаније добивши заузврат три милиона марака (преко 750 милиона садашњих старих динара). Око Геринга су се стално мотали пословни људи задужени да „подмазују“ прљав бизнис „плавим ковертама“, а најдебље су, разуме се, завршавале у његовом џепу.

ДРАГО, ПА ЈОШ ПОКЛОЊЕНО

Није према томе нимало чудно што је Геринг имао виле и палате, галерије препуне уметничких дела, злато и драго камење у неизмерним количинама. У његовим пословима није се знало ни ко пије ни ко плаћа, новац се мешао са злоупотребама, крађу и корупцију покривале су „потребе ратне безбедности“. Није чудо чак ни што се и данас, како пише немачки лист „Дер шпигл“, проналазе и ископавају сандуци с благом које је припадало Рингу.

Марта 1981. године пронађен је у хер Геринговој раскошној ловачкој кући у Каринхалу, око четрдесет километара северно од Берлина, ковчег са данским старинским сервисом од порцулана — Royal Copenhagen Denmark из 1794. године, затим драгоцени комади мајсенског порцулана и једна дијадема стара више од сто година.

Доста од Геринговог блага тек треба да угледа светлост дана, нарочито, према речима човека који је као члан послуге рајхмаршала крајем рата учествовао у закопавању онога што више није могло да се понесе, још старинског порцулана велике вредности, два ковчега државног накита тешка око 450 кг и четрдесет седам специјалних алуминијумских сандука са сликама старих мајстора отетих од Јевреја колекционара и из уметничких галерија Холандије, Белгије и Француске.

Опште је познато да је грамзиви дебелько обожавао драго камење, нарочито оно добијено на поклон. Министар наоружања Алберт Шпер живо се сећао како га је дочекао Геринг када му је једном дошао у посету у Оберсалцбергу. На зеленом огртачу од свиленог сомота блистала је велика игла посута рубинима а рајхмаршал је, док су, разговарали, сваког часа из џепова вадио драго камење и преметао га по рукама, мање од нервозе, више из задовољства.

ШПЕРОВО СВЕДОЧАНСТВО

Последњи састанак свих главешина Рајха, мада они нису били свесни да им је то лабудова песма, одржан је сасвим незванично 12. јануара 1944. и то у Геринговој кући у Каринхалу. Рајхмаршал је приредио

Радни кабинет од сто четрдесет квадратних метара служио је само за параду. Свака ствар у њему од непроцењиве је вредности.

Једна од ретких Герингових фотографија из 1918. године кад је као пилот ловац командовао 11. ескадрилом после смрти Манфреда фон Рихтхофена, славног „Црвеног „барона“.

Године 1934. на сахрани прве Герингове жене Карин. Хитлер до њега корача иза ковчега.

гала пријем у част свог рођендана.

— Сви смо дошли са скупоценим поклонима, баш као што је Херман и очекивао — прича Алберт Шпер. — Цигаре и свеже лале право из Холандије, златне полуге с Балкана, вредне слике и статуе. Мени је дато до знања да би Геринг радо примио на поклон мермерно Хитлерово попрсје у величини већој од природне, Брекеров рад.

— На зидовима салона и других просторија у које смо уведени — наставља своја сећања Шпер — висиле су слике непроцењиве вредности у три до четири реда један изнад другог. Како на зидовима више није било ни центиметра слободног простора, Геринг је употребио таванице. Плафон великог улазног атријума био је покривен сликом до слике. Чак се и на балдахину његовог раскошног кревета налазио уметнички женски акт у природној величини.

Усред рата, уместо да се сасвим посвети пословима Луфтвафе, заповедник ваздухопловних снага бавио се трговином уметничким предметима конфискованим од Јевреја и са окупираних територија. Цену је, у свом грабљивом стилу, удесетостручавао, а уз њу су ишле и додатне таксе да би нови власници добили црно на бело како су слике из „чувене Герингове колекције".

Када би га нарочито разгалио неки добро обављен „посао" или француски коњак и шампањац — увек марке ротшилд-лафит — шетао је по одајама у живописним зуавским панталонама и кожном прслуку и није га било срамота да гостима показује благо наслагано у подрумима.

— У подрумима — сведочи Шпер — било је драгоцених антиквитета покрадених из музеја у Напуљу за време евакуације крајем 1943. године. Поносни власник је у тренутку одушевљења чак отворио неколико ормара да бисмо бацили поглед на скупоцену колекцију француских сапуна и парфема довољну да задовољи вишегодишње потребе једне повелике породице. Као да све што смо видели није било доста, представа је завршена приказивањем колекције ретких дијаманата и другог драгог камења чија вредност није могла бити мања од много стотина хиљада марака (односно данашњих милијарди).

ДЕВЕТ ВАГОНА СТАРИХ МАЈСТОРА

У Каринхалу се налазио и чувени триптих олтара из Випитана, Мусолинијев поклон Герингу после споразума око провинције Алто Адиђе 1940. када су нацисти галантно изузели Јужни Тирол од својих одмазда и оставили га у саставу Италије. Тај олтар је, заједно с осталим сликама и статуама Герингове славне колекције, по свој прилици у последњем тренутку утоварен у његов приватни воз и транспортован у Берх тесгаден.

Даље је, према плану, ово непроцењиво благо требало да буде смештено у тајни бункер сапрађен 1944. усред шуме. Рајхсмаршал је мало закаснио и само делић колекције пребачен је на тајно место: рат се завршио пре доласка воза на циљ и француска претходница генерал-мајора Леклерка нашла је драгоцености нетакнуте — девет вагона препуних најлепших дела италијанских старих мајстора!

Французи су зачудо реквирирали само коњак и виски, а све остало препустили бризи мајора Харија Андерсона из 101. дивизије која је на лице места пребачена авионима заједно са стручњацима за експертизе уметничких дела. Колекција, чија је приближна вредност износила 750 милијарди данашњих старих динара, смештена је привремено у клуб Луфтвафе у Унтерштајну у очекивању да буде пребачена у Минхен.

Мајор Андерсон је био темељан човек, па је отишао да „посети" Герингову супругу која је боравила у дворцу једног јужноамеричког богаташа у Цел-ам-Зеу. Ту је одмах реквирирао тридесет слика фламанских мајстора из 16. века из чувене колекције Рендерс и платно *Христ и прељубница* славног Вермера, мајстора из Делфта, познатог и по томе што за собом није оставио много дела.

ЧАРОБЊАК У БЛИНДИРАНОЈ СОБИ

Убрзо се испоставило да је слика, уље величине 90x96 см, фалсификат. Човек који га је насликао био је такође геније, једини коме је пошло за руком да не само савршено слика у Вермеровом стилу већ и да добије исте боје и патину тако да је преварио и најбоље експерте.

Холанђанин Ханс ван Мегерен, најбољи фалсификатор у историји, постао је центар једног од највећих уметничких скандала у историји уметности. На суђењу октобра 1947. у Амстердаму Ван Мегерен је признао да је Герингу потурио фалсификат и да се не осећа кривим јер је насамарио окупатора.

Конзилијум стручњака проучавао је годину дана још пет „Вермерових" слика и донео једнодушан закључак да су све фалсификати. Чаробњак, како су назвали Ван Мегерена, осуђен је на годину затвора, али је пуштен месец дана касније. Епилог: платно *Христ и прељубница* припада данас холандској влади и изложено је у блиндираној одаји Музеја у Хагу — највеће признање које је Чаробњак могао да добије.

Пре него што је Герингова збирка растурена и враћена власницима, налазила се у Минхену. Слике су заузимале четрдесет просторија, статуе четири и један огроман ходник, теписи, наслагани све до плафона, једну, гоблени-таписерије две, порцулан у сандуцима једну и скупоцене ретке књиге једну просторију. Једна огромна капела била је крцата италијанским ренесансним намештајем, а највреднији комади збирке посебно су смештени и данонаћно чувани.

ВЕЛИКА ХИТЛЕРОВА СЛАБОСТ

Поставља се питање како је Геринг, наочиглед свих, успео да натомила толики новац и накраде се силног блага. Пре свега Хитлер, који је и сам имао поприличне суме да би поткупљивао своје генерале, гајио је према Герингу необјашњиву слабост што је командант ескадре Рихтхофен из првог светског рата немилице злоупотребљавао. Уосталом, Геринг је 1932. одиграо веома важну улогу у довођењу Хитлера на власт.

Када се хер Геринг оженио глумицом Еми Хени Зонеман 1935. године, венчање у берлинској катедрали превазилазило је по сјају и раскоши и краљевске свадбе. Геринг је, сасвим јавно, да би покрио трошкове, од плата свих службеника Министарства ваздухопловства — а било их је неколико хиљада — узео проценат. Удружењу индустријалаца, обогаћеном ратним поруџбинама, дозволио је да изаберу да ли ће му као свадбени поклон дати: чувену уметничку слику, вилу у шуми, или сервис за ручавање од старог процулана. Индустријалци су изабрали сервис и извукли се с тридесет хиљада марака, односно сто шездесет милиона старих динара.

После Кристалне ноћи — назване тако јер су поразбијана стакла на свим јеврејским радњама, полупани прозори, врата и драгоцености по синагогама — када је почео масован прогон Јевреја, профит њихових отетих и продатих добара и фабрика отишли су великим делом у касе индустријских гиганата: Манесман, Флик, Ото Волф и, наравно, Херман Геринг Рајхсверке.

РУБЕНС КАО РОЛЕТНА

Геринг је поседовао неколико раскошних кућа, северно од Берлина, тачно тамо где се сада копа и проналази заостало благо, налазила се ловачка кућа Каринхал названа према Геринговој првој жени Швеђанки Карин фон Фок. То је, у ствари, био дворац пруске владе и председнику Пруске хер Герингу било је сасвим природно да га присвоји. У Каринхалу је за њега радило преко стотину баштована, чувара и ловаца и сви су добијали државне плате. Летњу резиденцију имао је у Обер салцбергу, а у Берлину је живео у дворцу на Лајпцишком тргу број три.

Припадала му је и кућа позната под шифром „Робинзон" при штабу ловачких екскадрила у Роминтенској шуми на Мазурским језерима, приватни бункер и кућа од црвених опека у Волфшанце („Вучија јазбина"). Од аутомобила волео је само мерцедесе, отворене, али оклопљене. Имао је и свој лични воз са салонима, спаваћим колима, купатилима, радиом и телефоном. Воз се прво звао Асен, а од фебруара 1943. Померн.

У берлинској палати његов радни кабинет имао је сто четрдесет квадратних метара! У њему је Геринг седео (и ретко радио) на ренесансној наслоњачи, можда чак и престолу за столом у истом стилу. На писаћем столу стајала су два огромна канделабра од тешког сребра са великим пергаментским абажурима и увеличана Хитлерова слика. На зиду, од пода до плафона, висила је Рубенсова слика *Дијана у лову на јелена* узета из Музеја Кајзера Фридриха. Слика је могла да се подигне у виду ролетне и иза ње су били мали прозори кабине за филмске пројекције.

Више него иједан официр и ратник, а он је то био у младим данима, Геринг је волео да изиграва великог господина и, као такав, осећао је неодољиву потребу да приређује често раскошне пријеме. На њима су, поред државника и других значајних личности, увек морали да буду и људи из света уметности, нарочито глумци. Они су били „шлаг" који је Геринг сервирао својим гостима.

Ти чести пријеми нису у Геринговом буџету значили готово ништа, али га је један добро коштао и остао је забележен. Био је то велики бал приређен у Берлинској опери 1936. године кад се одигравала олимпијада. На балу је било интернационално високо друштво онога доба на челу с бившим бугарским царем Фердинандом. Све трошкове платио је Геринг, историчари тврде преко три милијарде (прерачунато у данашње старе динаре).

* * *

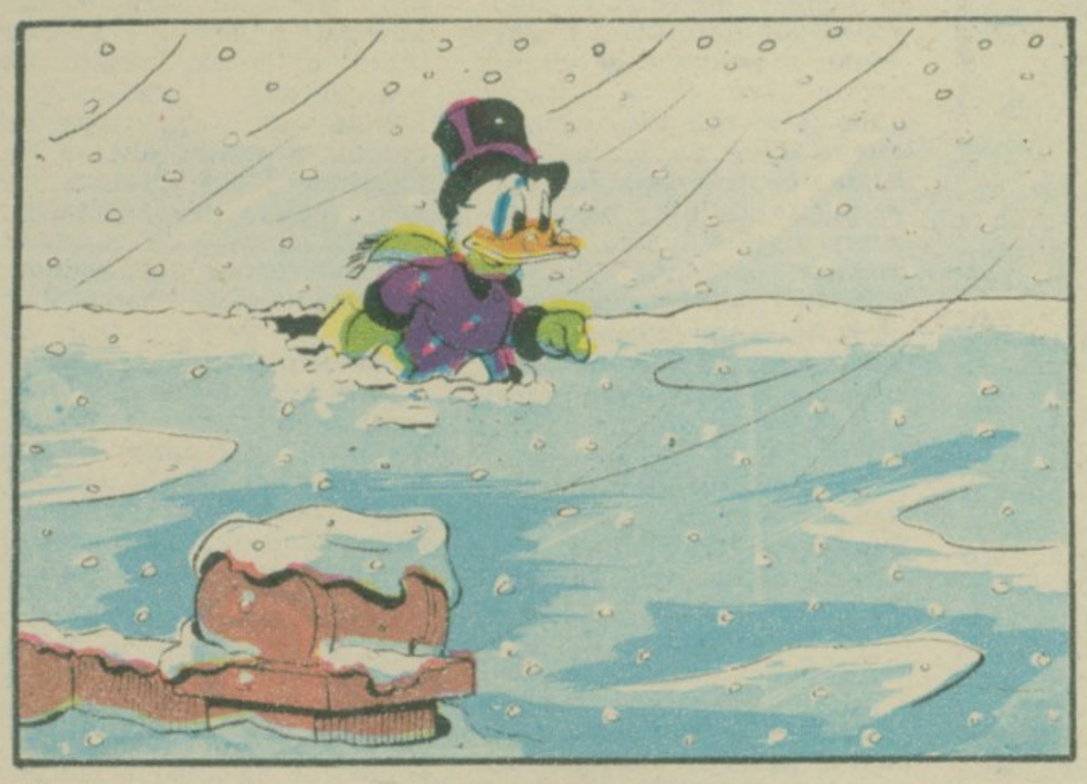
На суђењу нацистичким ратним злочинцима у Нирнбергу Геринг се појављивао у омиљеном белом оделу, али без палице украшене дијамантима. Осуђен је на смрт 1946. године. У ноћи пре извршења смртне казне бивши Хитлеров заменик се отровао.

З. П.

WALT DISNEY

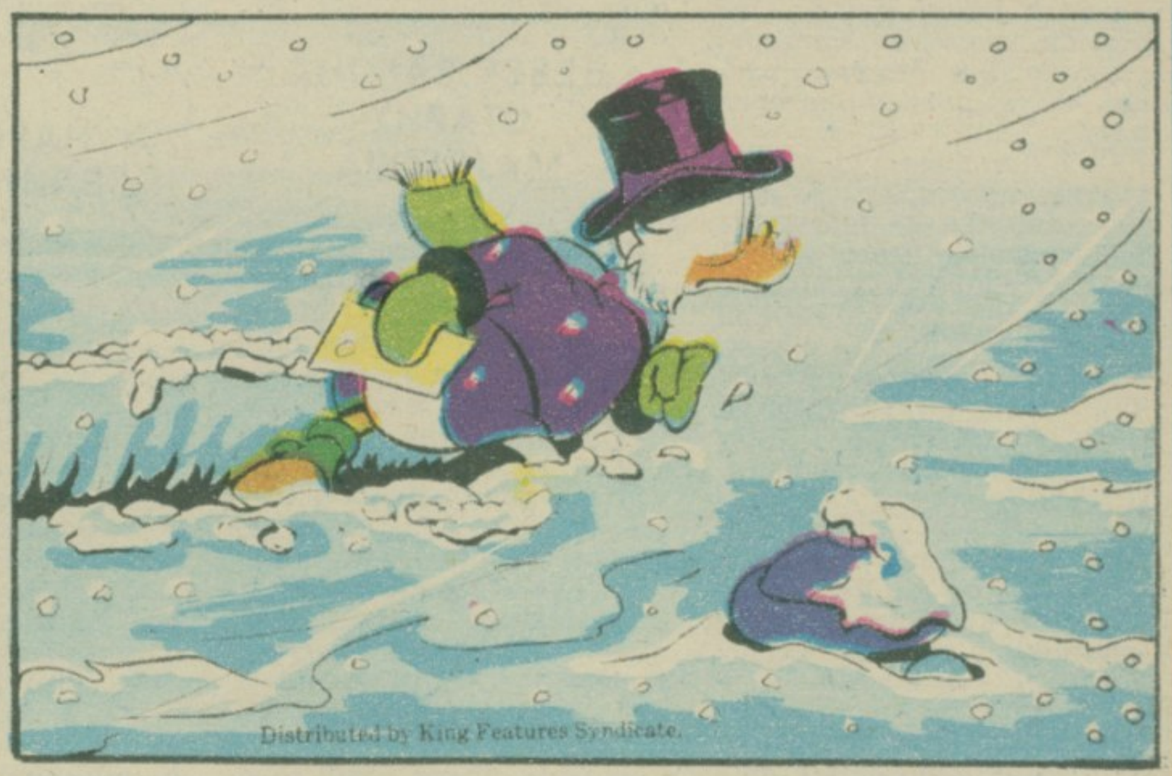
ПАЈА ПАТАК

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Сајан поново снима за телевизију.

ЧЕЉУСТИМА ЛАВА

Енглескиња Сајан Ленинстон је имала осамнаест година кад је добила понуду да сними ТВ рекламу за коју је веровала да ће је лансирати међу »звезде«

Сајан спада у оне ватрене љубитеље животиња који се не боје чак ни звери. Одрасла је у друштву паса и мачака, стално се с њима играла, „разговарала". Па и као осамнаестогодишња девојка умела је да по цео дан проведе са своја два пса: данском догом по имену Себастијан и лабрадором Цесоном. Научила их је да слушају њене команде и непрестано их даље „тренирала" у дворишту своје куће на периферији Лондона.

Негде око шеснаесте године Сајан, љупка девојка са коњским репом, почела је да зарађује као фото-модел и глумица у рекламним спотовима за телевизију. У јануару 1979. године дошла је велика понуда за њу: да пред камерама „поразговара" са лавом Бобијем. Сајан се одушевила! Та реклама донеће јој већи хонорар од свих до тада. Друго, Сајан је већ видела себе као звезду неког правог, дугометражног филма чија би се радња догађала на сафарију... Отвориће јој се пут у славу, сад или никад. Треће и најважније, Боби је и сам звезда. Дресиран је да буде миран пред камерама а њу животиње иначе воле, па ће и тај симпатични лав осетити да му је она пријатељ.

Кад је Сајан после те понуде дошла кући и још с врата одушевљено саопштила да ће глумити поред лава, њена мајка се намрштила. Рекла је кћерки:

— Уопште ми се не свиђа та идеја.

ЗБОГ ПСЕЋЕГ МИРИСА

Сајан се слатко насмејала мајчином страху. Она није видела баш никакву опасност. На дан снимања било је врло хладно. Сајан је устала рано и пажљиво се спремила.

У телевизијском студију у Вемблију већ је све било спремно и Боби ју је чекао у свом кавезу који је раније допремљен. Уз њега су била три чувара из лондонског зоолошког врта у коме се Боби и родио. Нахрањен и задовољан, у загрејаном студију, млади лав је мирно лежао, зевао, жмиркао и повремено ударао репом по струготинама којима је био посут под његовог кавеза.

Камере су исто тако већ биле на месту. Сајан је пажљиво саслушала последња упутства режисера, а онда су камере укључене и она је одлучно крочила у кавез. Срце јој је лупало, али не од страха: била је одушевљена. Цар животиња прео је као мачка. Његов поглед подсетио је Сајан на њене псе.

Кад се сасвим приближила лаву, Сајан је клекла поред њега и почела да му прича као што је она то умела:

— Боби, Боби, како си добар дечко! Ти и ја ћемо бити на телевизији...

Сајан се сасвим осмелила. Устала је и нежно ухватила Бобија за гриву, па загњурила своје теме у њу. Међутим, лав је тада почео да риче кроз зубе. Сајан га је још држала кад је он сасвим полако кренуо да устаје, ричући све гласније. И Сајан је устала, полагано, да не би раздражила животињу која се тако одједном узнемирила. Прошло јој је кроз главу да се мачке и пси не трпе, а да она по свој прилици лаву мирише на своје псе! Али, знала је да не сме начинити неки нагли покрет, да не сме да се успаничи.

Нагли покрет је, међутим, направио лав. Разјапио је чељусти, рикнуо тако да је грозно одјекнуо цео студио и у истом трену нашао се на девојци коју је оборио једним ударом шапе. Као какву играчку.

НЕ УБИЈАЈТЕ БОБИЈА!

Сајан је још осетила како се очњаци заривају у њена плећа. Испустила је језив, готово нељудски врисак. То као да је још више разјарило лава; влажна, топла чељуст нашла се изнад девојчиног врата. Тада је угледала како нечија рука, жила набреклих од напора, гура ту њушку нагоре и спречава да чељусти шкљоцну! Људи су нешто узвикивали и то је био последњи девојчин утисак пре него што је утонула у мрак.

Следеће што је осетила биле су нечије снажне руке које су је држале и мушки глас који јој је говорио:

— Не брини, све ће бити у реду...

Тај глас као да је допирао из велике даљине. Ништа није видела само је у ушима осетила снажно зујање и поново се онесвестила.

Трећи пут се пробудила тек у болници. Лежала је у постељи, око ње је мирисало на асепсол, а у њено тело, у сваку кошчицу, нагло је почео да надолази бол. Није могла ни да се макне. И — ужас — гледала је само на десно око! Хистерично је подигла руку упркос боловима и опипала се по лицу: завој је био око целе главе и преко левог ока.

Ипак, тај Сајанин нагли покрет био је добар знак који је наговештавао да ће се она брзо опоравити. Крај ње је била болничарка. Чим се девојка пробудила, она се нагла над њу и нежно јој рекла:

— Не узбуђуј се, није то ништа.

Сајан тада није сазнала, а ни касније, какву су борбу водили лекари да јој спасу око. То су јој рекли тек када је, већ сасвим опорављена, после шест месеци дошла на контролу. Још су се познавали ожиљци на њеним леђима и левом образу, међутим, већ су били на путу да сасвим нестану. Сајан је имала готово невероватну срећу што је уопште изнета жива испод канџи лава, а ето и да се потпуно опорави!

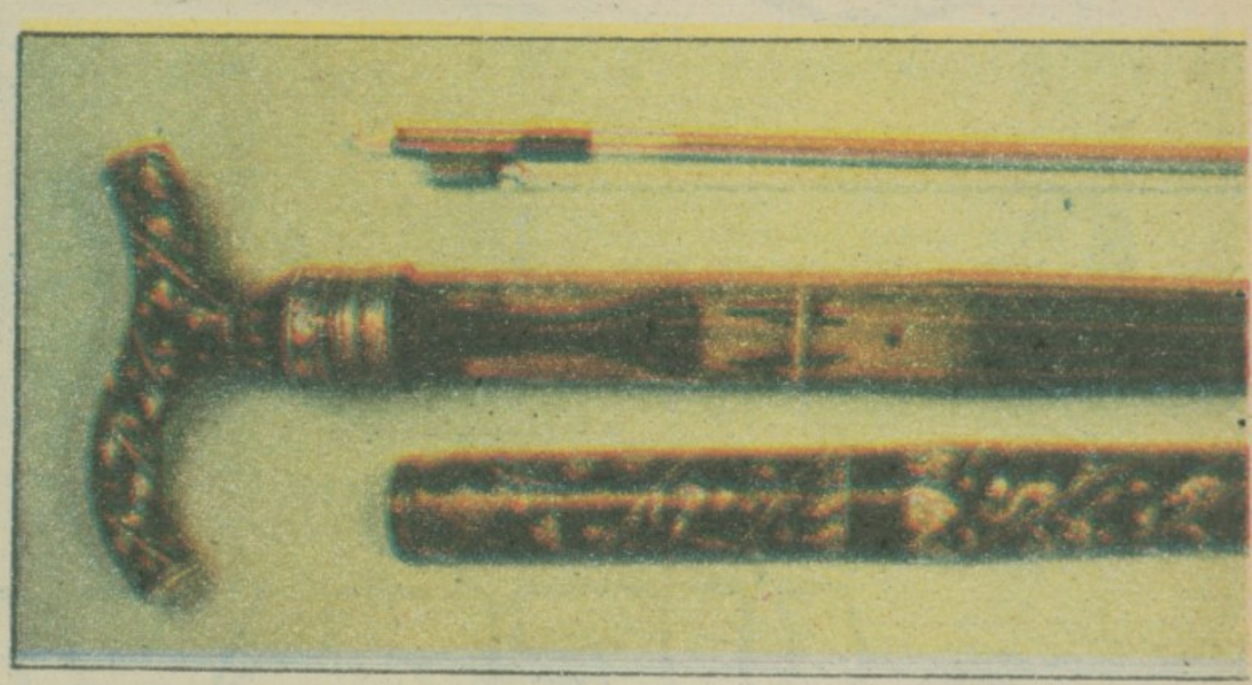
Данас се она већ увелико поново бави позирањем и ТВ рекламама. Понуде за филм нису дошле, али је славу доживела пошто су британске новине навеликo писале о њеном удесу који се замало није кобно завршио. Што се тиче Бобија, он више не „глуми" на телевизији, него стално борави у зоолошком врту. Живот му је поштеђен због Сајаниног огромног залагања: чим се освестила у болници, прво што је рекла било је:

— Не дајте да убију Бобија! Он није био свестан шта чини!

М. К.

ЧУВАЈТЕ СЕ

1.

Штапови из колекције Френсиса Монека: сасвим лево је челични штап пресвучен кожом, у заобљеном врху смештен је компас. До њега је штап италијанског порекла са специјалним мозаиком у дрвету. Примерак са дршком у виду орловске главе и скривеним пиштољем. Обичан штап за шетњу начињен од махагонија. Шупаљ, докторски штап са медицинским инструментима у унутрашњости. Хавајски штап са „главом" у виду ананаса. Такозвани политички штап са бистом америчког председника с краја деветнаестог века Кливленда Гровера. Штап-часовник који потиче из 1870. године (навија се окретањем ручке). Примерак са сребрном кутијом за цигарете. Штап начињен од ситно резбареног лимуновог дрвета. Женски штап намењен заштити од напасника, са шест шпицева који излећу из врха кад се притиска на скривено дугме.

2.

Комплет који представља штап-виолину са умецима од слоновче кости и седефа, власништво Немца Крајслера.

3.

Ова два штапа са ручкама у виду животињских глава производ су једне миланске фирме из далеке 1867. године. Онај са пачјом главом, осликан руком, био је у то време највише тражен. Ту је и „мокра" верзија са бочицом за алкохол и две чаше.

4.

Ево и неколико „ватрених штапова". Слева: пиштољ на кремен из 1814. производ једне фирме из Лондона. Штап са пиштољем типа „деринџер" америчке израде. Штап-пушка са златном дршком. Пиштољ са шест метака и бодежом. Херсталов „браунинг" монтиран на врху штапа заједно са магацином од четрдесет метака.

5.

Група сат-штапова начињена од злата, сребра и емајла, с краја 18. и почетка 19. века.

6.

Штап фото-камера којим су се користили „детективи у деветнаестом веку, са објективом скривеним у десном крају ручке. Дугме је користило за премотавање филма а цртице за бројање снимака.

7.

Обични штапови какве употребљавају сељаци широм света.

Штапови, лепо обликовани и украшени, али и они сасвим обични које данас углавном носе старији људи, а служе им да лакше ходају или да њиме евентуално припрете неком неваљацу, употребљавају се већ хиљадама година. Кажу да је и сам фараон Тутанкамон имао мноштво различитих штапова — од чистог злата наравно — као обележје власти и симбол његове моћи и величине. У седамнаестом и осамнаестом веку, међутим, штап је био мода: носили су га млади и стари подједнако, а бирали су их из својих збирки „у тону" са свечаним оделима, управо као што се данас чини с краватама на пример. Француски писац Волтер хвалио се свуда својом колекцијом од стотинак штапова различитог облика, величине, па и намене.

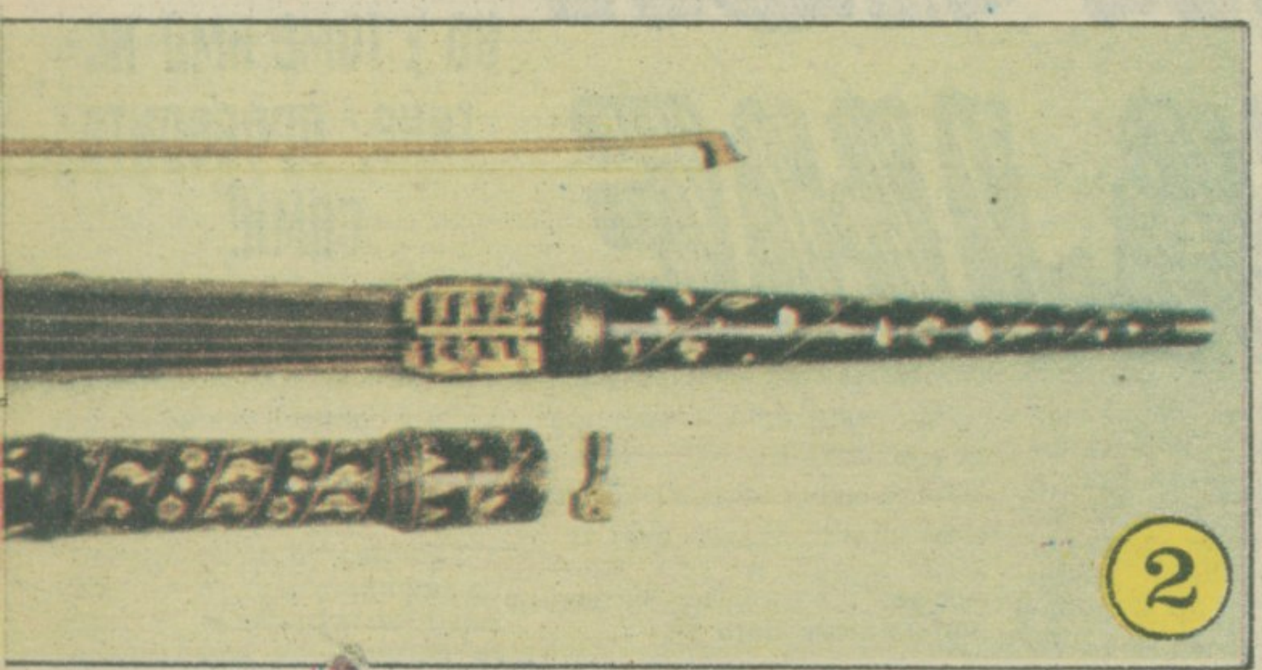
СКРИВЕНО ДУГМЕ

Штапови су често у „глави" или негде у унутрашњости скривали нешто интересантно. Ови такозвани „оживљени штапови" били су готово обавезан детаљ гардеробе отмене господе деветнаестог века мада су једно време означавали и припадништво одређеном сталежу, односно занимању. Штимеру клавира, рецимо, служио је као део прибора за рад, док су други у њему држали одређен алат. Фотограф је имао штап који је по потреби могао да се развуче у три крака и послужи као постоље за фото-апарат.

Најчешће су ипак штапови у свом саставу имали оружје различитог типа и величине. На пример: мач-штапови, са шупљином која је служила као корице, затим бодеж-штапови чија је ручица скривала оштро сечиво и сл. Да би се сечиво указало, било је потребно одвртнути ручицу или притиснути на скривено дугме. Код неких је тако монтирано да уз помоћ одговарајућег механизма излеће из самог врха штапа. (Зато ако вам се догоди да у неком подруму или на тавану налетите на неки необи-

КОЛЕКЦИОНАРСТВО

ШТАПА!

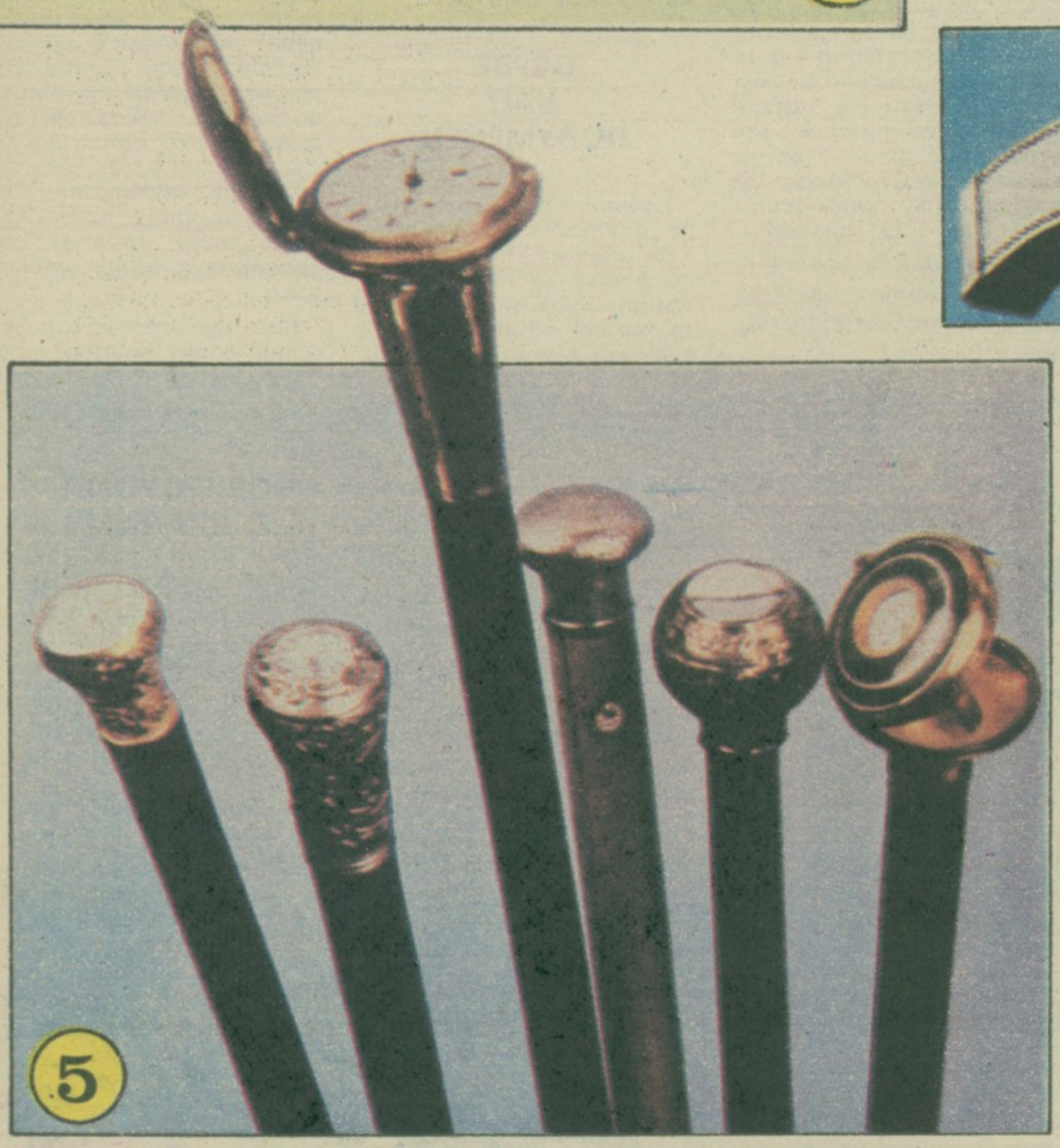

2

3

НОСИЛИ СУ ГА И ВЛАДАРИ, И ЧОБАНИ, И СТАРЦИ, АЛИ ЧЕСТО ЈЕ КОРИШЋЕН И У ЧУДНЕ СВРХЕ: ПОКАЗИВАО ЈЕ КОЛИКО ЈЕ САТИ, СЛУЖИО КАО ПОКРЕТНИ БИФЕ, СВИРАО, ПА ЧАК И ПУЦАО.

5

6

7

чан стари штап, будите обазриви!)

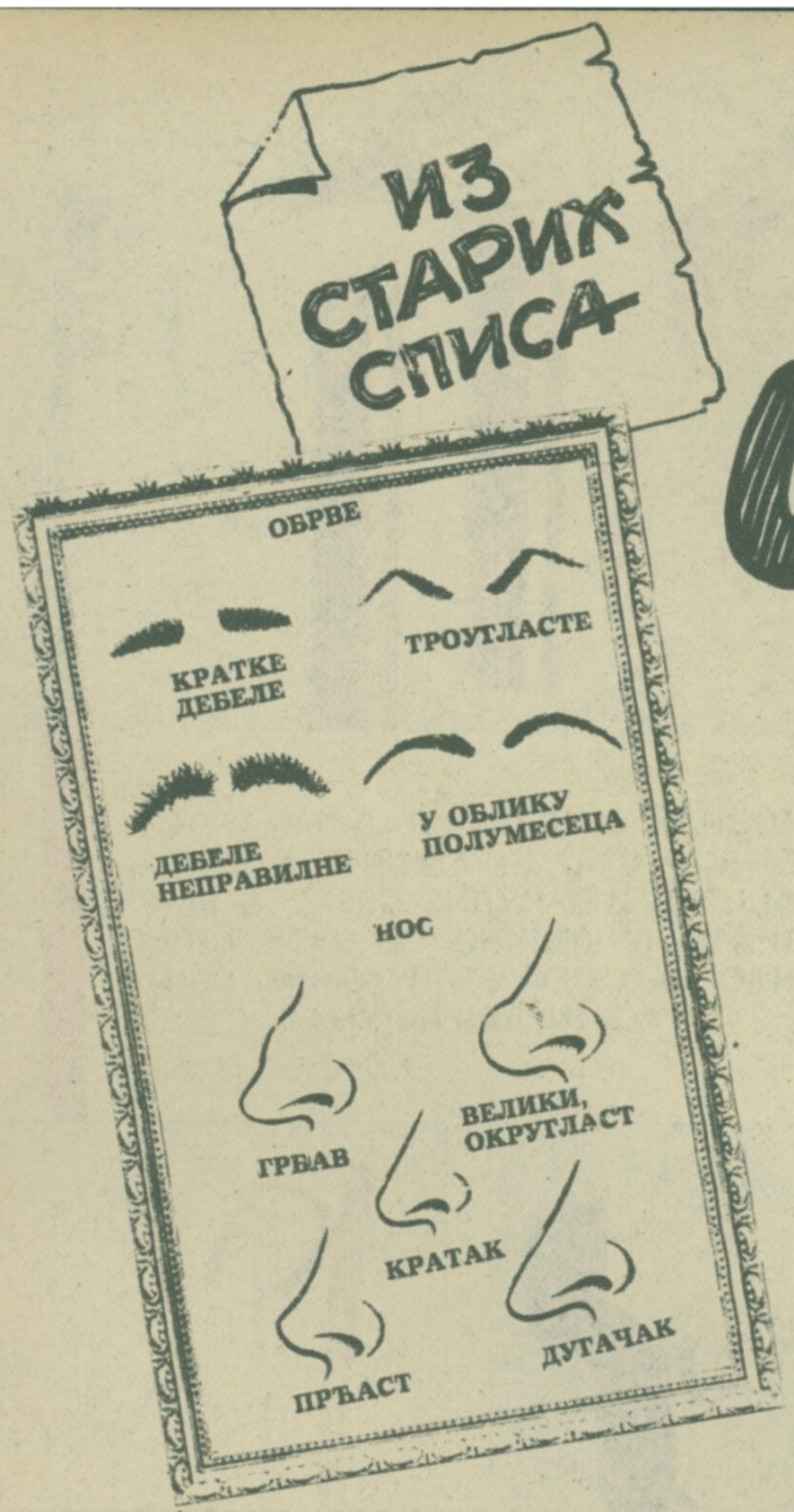
Осим штапова који служе као маска за неко сечиво, у приватним колекцијама којих има широм света наилазимо на такве примере који скривају неко ватрено оружје — експлозивно пуњење, пушке и пиштоље чак и минијатурне топове; на сваких стотинак „ватрених штапова" има бар двадесетак различитих типова механизама за паљење. Ту су још и штапови са часовником, компасом, фото-апаратом или кутијом за цигарете, затим они на које може да се свира или из њих да се пије — резбарени, бојени. са минијатурним бистама некад познатих личности... све до обичних тојага необичног изгледа.

НИЈЕ ЗНАО

Енглески колекционар Френсис Монек годинама је за велике своте куповао необичне штапове. Једном је наишао на човека који је распродавао своју доста скромну колекцију. Кад га је упитао има ли случајно штап са двојаком употребом, овај му је одговорио да нема и да је одувек желео да поседује штап-сабљу. Док је Монек разгледао колекцију, учинило му се да један од штапова садржи неки тајанствен предмет. Узео га је у руке и њиме ударио о њон да би евентуално чуо какав шум, а затим неколико пута силом покушао да окрене ручицу на једну и на другу страну: његов напор био је узалудан, али је зато открио готово невидљив прорез који се протезао читавом дужином штапа. Изгледао је као некакав састав и Монек је одмах помислио да би могао да има и неку одређену функцију. Купио је штап и однео га кући.

Није могао да мирује па га је, чим се нашао сам у соби, поново загледао, окретао на све стране, док најзад није чврсто ухватио обе половине и снажно повукао: указала се дивна, сјајна, прецизно скована сабља. Колекционар је, ето, имао штап који је толико желео али то није знао јер је био изузетно вешто маскиран. Испоставило се још да је сабља била ту скривена читав један век...

Д. В.

ЛИЦЕ ОТКРИВА ТАЈНЕ

Стари Кинези мислили су да црте на лицу човека говоре о његовом карактеру. Колико у томе има истине, проверите сами!

Имате густе обрве састављене у корену носа? Значи да сте одлучна особа независног карактера. Ваше лице одилкује правилан, грчки нос? Не волите да компликујете живот, склони сте уметничким акцијама.

Овакво просуђивање о карактеру и душевним особинама човека на основу његове телесне појаве, посебно црта лица, зове се физиогномика, а њоме су се бавили још грчки филозофи. Данас се физиогномика развила у различитим смеровима: као део медицине, психологије, социологије...

Ми вам предлажемо да се позабавите одломцима из кинеских физиогномичних списа старих две хиљаде година из којих преносимо најкарактеристичније типове црта.

ОБРВЕ КАО ПОЛУМЕСЕЦ

Кратке, пуне обрве говоре о темпераментним особама које су, помало чудно, везане за дом и за породицу. Високо подигнуте, троугласте обрве откривају изузетно самоуверене људе којима није важно шта други о њима мисле и говоре. Сналажљиви су и пуни маште.

Уколико је неко изузетно амбициозан, уз то нимало великодушан, готово је сигурно да има дебеле обрве неправилног облика. Насупрот овом облику обрва, оне дугачке, у облику полумесеца, најлазимо код особа које су прилично пасивне али које, додуше прилично мукотрпно, постижу на крају успех. Ако красе жену, онда је она независна и веома амбициозна.

Исто као што је одређен облик обрва одлика одре-

ЖИВОТИЊАМА С ПОШТОВАЊЕМ (2)

ОРЛОВСКО ПАМЋЕЊЕ

У Индији се за људе који се дуго сећају неких догађаја каже да памте попут слона.

Екипа совјетских топографа, а то су, као што знате, стручњаци који израђују земљописне карте, у свом речнику изменила и то поређење старо више столећа. Они ће рећи „Памти као орао!" А за то имају ваљан разлог.

Негде у Сибиру године 1960. У неплодној долини подно високих горја, топографи, који тек што су почели да истражују мање позната тла, натрапају на рањеног орловог младунца.

Изгладнела птица немоћно и уплашено маше крилима, а страх је пролази тек након што су је спасиоци обилно нахранили месом:

— Нема јада до глада! — рече један од истраживача задивљен орловом прождрљивошћу.

СА СПАСИОЦИМА ДО КРАЈА

И тако теку дани: орлић се упео и секнуо снагом и животом. Све се више, при том, привикаваю на чељад која га окружује и тетоши га. Због његове халапљивости топографи су себи морали дебело смањити оброке како не би пре времена потрошили залихе хране.

Дошло доба кад је орлић полетео. Ипак, није канио да се одвоји од својих спасилаца. Одлепршао би некуда да сада сам себи нађе храну и сатима шарао чистим небом тако да је онима доле бивао сићушан попут покретне мрље. Али увек се враћао у гнездо на ниској хриди изнад шатора.

После двомесечног боравка експедиција је порушила своје платнене настамбе. Пре него што ће узети пут под ноге један од момака око леве ноге ојачалога орлића ставио је бакарни прстен.

Све их је обузела туга што се морају растати од пернатог пријатеља, будућег краља међу птицама. А краљевић их је дуго пратио. Летео је за њима све док нису прегазили планински ланац и дохватили се равнице. Тада је начинио три-четири свечана круга и заувек нестао вративши се натрат међу клисуре.

Лето 1979. Експедиција топографа, а међу њима је већина из оног старог састава од пре деветнаест година, испитује сибирске долине и враћа се на исто место. Док разапињу шаторе, очевици казују млађим друговима готово невероватан догађај с рањеним орлићем.

И онда, баш као у бајци, нагло се створила голема, све тамнија сенка. Ведро небо се на трен натмурило и наоблачило.

НОВИ СУСРЕТ С КРАЉЕМ

Изнад њихових глава лети дивовски орао. Већи од највећега. Кружио је, кружио и потом се мирољубиво и поверљиво спустио на ону исту хрид на којој су му некад, док је био мали, начинили гнездо.

Око ноге му још стоји већ позеленео бакарни прстен.

Њеног карактера тако је, по овим кинеским списима, важан и облик уста.

СПУШТЕНА УСТА — СВАЂА

Уста благо спуштена на једну страну говоре о нетактичном и неповерљивом човеку. Они који имају крајеве усана нешто подигнуте осетљиви су и веома толерантни. Реагују и на мало повишен тон.

Усне чији су крајеви спуштени надоле везане су за две основне карактеристике — склоност полемици и животу „на високој нози". Коначно, јако велика и пуна уста откривају поверљиву особу која воли да предузима иницијативу. Код жена она још значе и пословни успех.

Ако од усана према носу постоји још и карактеристична бразда, онда је таква особа несебична, склона породичном животу и воли децу.

А НОС?

Нос који има „грбу" на средини говори о ћудљивим типовима који су обично способни да зараде много новца.

Великодушност и самопожртвовање налазимо код оних људи чији је нос велик и округласт на крају. Танак, дугачак нос „носе" веома карактерни људи којима се може веровати.

Кратак нос је везан за отворене, оптимистички настројене особе које свему прилазе с одушевљењем, без трунке рутине. Даље, кажу стари Кинези, прћаст нос имају људи који воле да оговарају и који тешко чувају. Они обично доживе многе љубавне везе пре него што се „скрасе".

Боре на челу такође носе тајне. Уколико су две јаче изражене, ради се о успешном интелигентном човеку. Неколико неправилних бора имају особе које се тешко концентришу док попречне, пресечне једном вертикалном одликују богате људе који су успели у животу.

УШИ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ

Стари кинески физиогномичари сматрали су да су код изузетно интелигентних особа врхови ушију изнад нивоа обрва. Насупрот томе уши постављене ниже од очију карактеришу особе рођене губитнике.

Мале неизражене ушне шкољке одликују вечите ратнике и људе склоне песимизму.

Погледајте се у огледалу! Можда ћете закључити да су поједине тврдње кинеских филозофа тачне. Уколико увидите да се црте вашег лица или лица ваших пријатеља и познаника не поклапају са датим карактеристикама, бар сте се забавили, зар не?

— То је наш орлић! — запањено рече један.

— Да није поново рањен? — брижно прихвати други.

Није био.

Вратио се да врати старе дугове. А учинио је то тако што се стрмоглавио до јазбине с хрчцима, оштрим канџама дохватио једну животињицу и уместо да је пождере — ставио је пред људе. Затим је одлетео у своје стрмине.

Сутрадан је опет навратио. Постојао би којих пола сата и без најаве ко зна куда нестао.

Не би прошао дан а да орао није слетао међ топографе. Међу давне знанце којима је дуговао живот. Као да је уредним посетама настојао да докаже како није заборавио њихово доброчинство.

И кад су након обављена посла напокон морали да оставе то пусто место, орао је поновио оно исто што је учинио кад су се први пут растајали.

Пратио их је у ниском лету све до равнице, начинио неколико кругова на необележеној граници, убрзано махнуо крилима и нестао у облацима.

Успомене на људе, бакарни прстен, цаклио се на набораној орловој нози.

(Исказ учесника сибирске топографске експедиције 1960. и 1979. забележен у Љењинграду, оп. писаца).

Перо Златар

(Из књиге „Медвјед у зеленој бунди" у издању библиотеке „Вјеверица")

У ЛОНЦУ И КАРИКАТУРИ

ПИРИНАЧ СА ШЛАГОМ

Велики посед у Бечкој шуми био је главно седиште једне од најстаријих племићких породица у Аустрији — Траутмансдорфових. Један члан те древне лозе борио се још 1278. године у чувеној бици на Марсовом пољу. Други један Траутмансдорф, три и по века касније, својим угледом много је допринео да се склопи вестфалски мир 24. октобра 1648, између Аустрије на једној и Шведске и Француске на другој страни. Овим миром завршен је један од најсвирепијих ратова у историји који је трајао пуних тридесет година.

Али, међу најпознатије чланове ове породице убраја се гроф Фердинанд Траутмансдорф, необично способан дипломата, али и пустолов и велики љубитељ добре кухиње. Политичку каријеру гроф је почео још као младић, захваљујући племићком пореклу и богатству. Врло брзо изабран је за аустријског посланика у иностранству и тако је започело његово службовање готово по свим престоницама Европе.

Лукави аустријски посланик и опуномоћени министар приватно је — водио буран живот. Био је радо виђен гост у многим кућама, ненадмашен козер и освајач женских срца где год би се појавио... Имао је обичај да необичним поступцима узбуђује своје познанике и пријатеље. Тако је једном приликом у Берлину, да би импресионирао једну лепу даму, извео да се у току ноћи цела њена кућа од подрума до крова окити лалама свих боја! Можда то не би изазвало неко превелико чуђење да није био јануар, а температура неколико степени испод нуле!

Заситивши се бурног живота гроф се са 47 година вратио у Беч где је постао потпредседник а потом и председник Горњег дома.

Као врсног познаваоца добре кухиње, чувени ресторани су се утркивали ко ће га боље угостити и задивити својим мајсторијама. Тако је једном приликом у његову част „компонован" пиринач са кандираним воћем и шлаг-пеном! Задовољни гроф дао је том деликатесу своје име! За оригинални рецепт „пиринача Траутмансдорф" који се и данас налази у менијима многих чувених ресторана широм света, потребно вам је: 125 грама пиринча, мало соли, 80 грама шећера, штапић ваниле, три четвртине литра млека, шест листова белог желатина, две кашике мараскина, 250 грама шлаг-пене и 125 грама кандираног воћа.

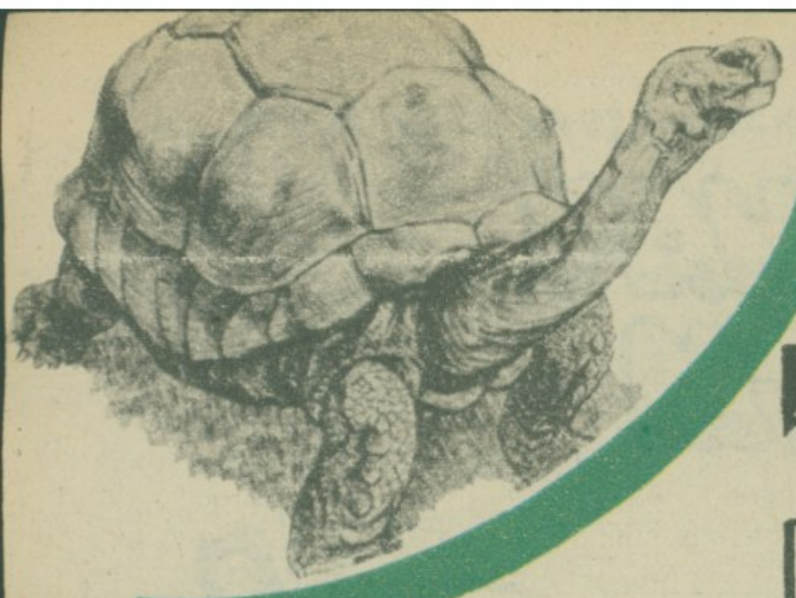
Пиринач оперемо, па га са сољу, шећером и ванилом кувамо у млеку на тихој ватри док не набубри. Извадимо ванилу и пиринач оставимо да се охлади. Желатин потопимо у хладну воду и оставимо десет минута, а потом га растопимо на благој температури, охладимо па измешамо с мараскином и шлагом. Нешто кандираног воћа оставимо за облагање, а остало нарежемо на коцкице. Помешамо пиринач са желатинираним шлагом и кандираним воћем, па смесу ставимо у калуп за пудинг испран у хладној води и оставимо у фриз да се стегне. Кад је готово, искренемо на тањир и обложимо преосталим кандираним воћем. Уз овако припремљен пиринач износимо на сто преливе од воћа или вина.

Црта и пише:
Бошко Стаматовић

КОМЕ СПОМЕНИК

Становници еквадорског града Гуајакилија одлучили су да на једном од градских тргова подигну споменик свом песнику из 19. века Хосеу Хоакиму Олмеду. Жеља свакако племенита и узвишена, али ... ускоро се показало да израда и изливање статуе кошта више по што су грађани, и поред свих напора, могли да скупе. Шта да раде? У радионици за ливење уметничких предмета предложили су љубитељима поезије да јефтино купе стару статуу великог енглеског песника Бајрона коју су мајстори намеравали да претопе. После извесног размишљања грађани су пристали. Лице енглеског песника мајстори су мало дотерали, поставили споменик на тргу и на пиједесталу уклесали: „Олмедо". Уосталом, обојица су били песници.

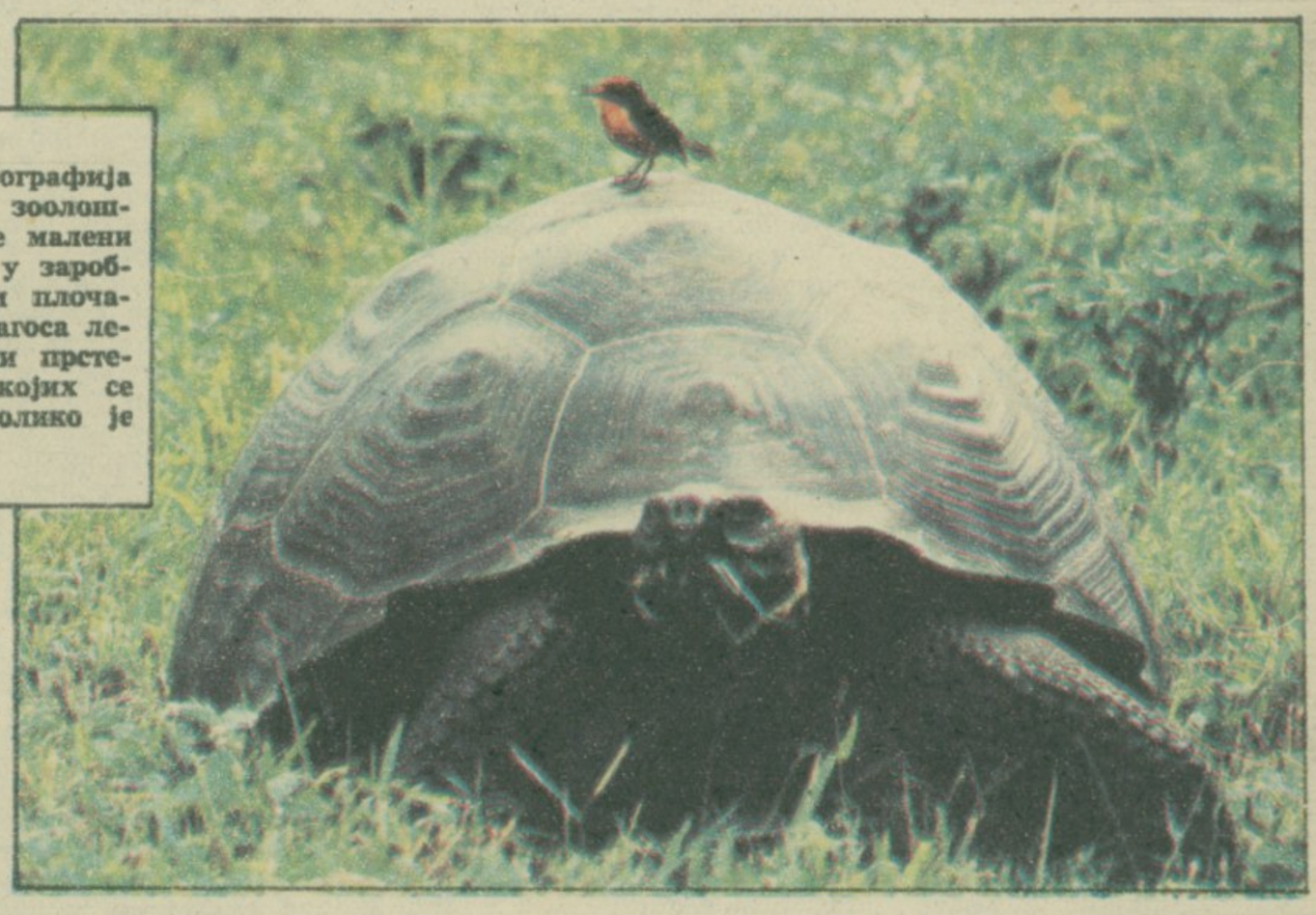

НЕОБИЧНА СУДБИНА ЏИНОВСКЕ КОРЊАЧЕ

ЗБОГ КИТОВА И ПАЦОВА!

ДАНАС НА ЈЕДНОМ ГАЛАПАГОСКОМ ОСТРВУ ЖИВИ ПОСЛЕДЊИ ПРЕЖИВЕЛИ ПРИМЕРАК КОРЊАЧЕ РАСЕ ПИНТА, ИЗ МИЛОШТЕ НАЗВАН „УСАМЉЕНИ ЏОРЏ“. ЗА ЖЕНКУ ЈЕ РАСПИСАНА НАГРАДА ОД ДЕСЕТ ХИЉАДА ДОЛАРА, АЛИ — НИКО ДА ЈЕ ДОБИЈЕ...

Где је снимљена ова фотографија — на Галапагосу или у зоолошком врту? Одговор крије малени црвендаћ који не живи у заробљеништву! На рожнатим плочама ове корњаче са Галапагоса лепо се виде концентрични прстенови „годови“, помоћу којих се тачно може утврдити колико је корњача стара.

Највеће копнене корњаче на свету живе на тропским острвима, оним усамљеним, далеко од континената. Најразноврсније и најбројније свакако су на архипелагу Галапагос (ово име на шпанском значи — острво корњача.) Некада их је било много и на Сејшелским острвима у Индијском океану, међутим данас их тамо има у већем броју још само на острву Алдабра.

Џиновска корњача са Галапагоса (лат. Testudo elephanthopus) порасте у дужини и преко метар и по, а може бити тешка и 250 килограма. Оклоп јој је сив, са великим рожнатим плочама на леђима.

У току дугог временског периода на појединим острвима овог архипелага корњаче су се развијале независно једне од других тако да на сваком острву живи раса или подврста различита од оне на суседном! Нарочито су велике разлике у облику његових оклопа. Оне су толике да стручњаци само по томе могу утврдити са ког острва корњача потиче! А облик оклопа највише зависи од — хране.

Тако корњаче које једу траву имају оклоп који спречава да истуре врат према горе. На другим острвима, пак, оне брсте лишће са жбуња и њихов леђни оклоп је на свом почетку савијен навише тако да оне, обрнуто, могу да извуку вратове како би дохватиле високе гране!

Величина оклопа зависи и од климе — специфичне за свако острво. Још је Дарвин утврдио да корњаче са гломазним, широким оклопима потичу са острва на којима је влажна клима, док оне са мањим оклопима живе на сувљим местима.

ЗБОГ ПОМАДЕ...

Џиновска корњача са Алдабре (лат. Testudo gigantea) је друга врста великих корњача насталих на усамљеном острву где није имала природних непријатеља. У прошлости их је било много на целом Сејшелском архипелагу, али су због неумореног лова готово истребљене...

Уништење данас прети и корњачама на Галапагосу. За тужан крај ових необичних створова криви су — китови! У време необузданог лова на китове у источном Пацифику ловци су на бродовима проводили и по неколико година без прекида. Свеже месо на таквим путовањима било је од огромног значаја за здравље посаде и успех подухвата, а месо галапагоске корњаче је веома укусно. Што је било још важније, ове животиње су месецима могле да живе на броду без хране и воде. Због тога су китоловци на бродове утоваривали гомиле корњача као резервну храну...

Корњаче су коришћене и за добијање уља. Оно служи за прављење помада — сматра се да спречава стварање бора — а цеди се из мале жлезде која се налази близу корњачиног репа. Забележено је да је само за ову сврху у прошлом веку однето са Галапагоса око шест хиљада корњача! И данас можете на многим козметичким препаратима — оним скупљим — прочитати напомену »l'huite de tortue«!

Поред китова и помаде, злој судбини мирољубивих џинова допринели су и — пацови, пси и мачке. Они су стигли на острва бродовима морепловаца, а онда су почели да пустоше гнезда корњача и тамане њихове младунце. Неке расе гигантских корњача су изумрле, а друге су на добром путу да нестану. Данас на једном од острва Галапагоса живи једини примерак џиновске корњаче расе Пинта, кога су научници назвали „усамљени Џорџ“. Дарвинов институт на Галапагосу одавно је расписао награду од десет хиљада долара ономе ко пронађе женку ове расе, али до данас се још нико није јавио...

ЈЕДИНСТВЕНИ РАТНИ ПЛАН

Корњаче су симбол дуговечности и спорости, па се у том погледу често и претерује. Мада не постоје сређени подаци о дужини њиховог живота, сигурно је, ипак, да оне, насупрот веровањима, не могу да живе по неколико столећа. Најстарија корњача за коју постоје поуздани подаци живела је сто осамдесет година, а потиче са острва Света Ана у Сејшелском архипелагу.

Ову корњачу је француски научник Марион де Фресен пренео као већ одраслу на Маурицијус и по њему је названа „Марионова корњача“. Када су Британци 1810. године заузели Острво, побеђене трупе су им званично предале и велику корњачу. Све до 1918. она је живела око артиљеријских барака а онда је пала са топовске платформе и угинула. Тада је имала 180 година: показивала је све знаке старости и била потпуно слепа.

У младости џиновске корњаче веома брзо расту. Када се излегу, дугачке су свега 13 центиметара и тешке око 200 грама: две године касније достигну дужину од близу пола метра и тежину од шест до седам килограма.

Известан број џиновских корњача данас се налази у зоолошким вртовима широм света. и мада њих врло добро негују и пазе, број им се стално смањује јер се веома ретко размножавају у заробљеништву. Једна од најмодернијих „кућа“ за ове џинове изграђена је у зоолошком врту у Цириху, где тренутно живи једанаест корњача и где имају све услове за развој и размножавање. Али, резултати се још само — очекују!

К. П.

СЛОЊАЧЕ

Пре шездесет милиона година живеле су и у Америци, Европи и Индији големе корњаче, тешке и по хиљаду килограма! Али, што су се више размножавали окретни сисари, трапаве и троме корњаче све више су узмицале. Број им се смањивао и смањивао, све до истребљења у овим деловима света тако да су се остаци тог прастарог животињског рода, одржали још само на Галапагоским острвима. Али, мада их називају и слоњаче, ове огромне животиње данас ни издалека нису тако велике и тешке као њихови преци из исконског доба.

Љубав на прво КРЕ-КР

УДВАРАЊЕ НА БАРСКОМ НИВОУ

У благе вечери раног пролећа, а негде бо-гме и двапут месечно, жабе крекетуше оглашавају се из бара и других мирних вода љубавним крекетом. Тај карактеристични жабљи хор представља у ствари начин удварања и позив мужјака женкама спремним за оплођење.

Ако пожелите да присуствујете овом жапском удварању и у јеку њиховог оглашавања пријђете бари, крекетуше ће се узнемирити, а на звук корака сви позиви ће утихнути. Али, наставите ли мирно да стојите, жаба ће убрзо заборавити да сте створење које се креће. Убрзо ће наставити да крекеће из све снаге.

Мужјак обично заузима одређену „позу" — задњим ногама се припије за ивицу листа и испушта звуке дозивајући женку. Када представнице слабијег пола коначно реше да се придруже својим удварачима, тек онда наступа права пометња. Дешава се да се једној женки удвара и по три и више мужјака. Они се, за разлику од мужјака виших кичмењака, не туку око изабранице срца свог, али се ипак гурају и лактају покушавајући да стигну до ње. Мужјак има веће шансе уколико је његова телесна температура допрла до оптимума.

Када се две крекетуше, мужјак и женка, коначно нађу, интимност овог тренутка нико од пристуних сродника жабљег рода не поштује — настављају да лармају око њих и да их безобзирно ударају и газе. С друге стране, заљубљеном пару читав тај хаос нимало не смета. Женка у плиткој води почиње да полаже јаја, а мужјак преко њих излива ћелије сперме. Пошто су јаја лепљива, она се појединачно прилепљују за стабљику водених биљака где се, после извесног времена када се повећа температура, излегу.

Научници су успели да направе тонске снимке мужјакових позива на парење. На температури од 24° Ц њихов зов траје око 300 милисекунди, а пауза између два зова једну секунду. Свако оглашавање састоји се од око 37 импулса. Опадањем температуре током вечерњих часова мењају се и знаци мужјаковог зова. На 12° Ц трају готово пола секунде, а пауза између њих око три секунде. Тада се зов састоји из око 43 импулса да би се постепено свео на 90 импулса у секунди.

Да би својом мелодијом очарао крекетушу, жабац мора да надује „вокалну кесу" до огромних размера тако да она искочи далеко испред његових груди, као балон.

У СВЕТУ ПОСТОЈИ ГОТОВО ПЕТ СТОТИНА ВРСТА КРЕКЕТУША. ИМА ИХ НА СВАНОМ КОНТИНЕНТУ: ЖИВЕ НА ПРОСТОРИМА ОД НИВОА МОРА ПА СВЕ ДО ПЕТ ХИЉАДА МЕТАРА НАДМОРСКЕ ВИСИНЕ. У ВРЕМЕ ПАРЕЊА МУЖЈАЦИ ПОЗИВАЈУ ЖЕНКЕ КАРАКТЕРИСТИЧНИМ ОГЛАШАВАЊЕМ КОЈЕ СУ НАУЧНИЦИ ДЕТАЉНО ПРОУЧИЛИ.

КОЛЕЦ ЗА ЖАБЕ

ЧУЋЕ СЕ ЗА ДОЛИ ДОУ

Три године су кратак рок у спорту да би се очекивали неки велики и значајни резултати. Чак и кад су жабе у питању. Ипак, последња општенационална олимпијада америчких жаба у некад малом рударском насељу Ангелу показала је да жабе не спавају на ловорикама. За последње три године, оне су начиниле циновски скок напред доказавши неверним Томама да нису узалуд напустиле забачене баре и блатишта. Уосталом, просудите сами.

На јубиларној, педесетој олимпијади 1978. године, жабе су се такмичиле у скоковима увис и дальину и дизању терета. Организатори такмичења и сопственици жаба намеравали су да следећих година укључе у програм и акробатске скокове. Стручњаци су се, излажући своје намере, позивали на то да је Денијел Вебстер, јунак приче Марка Твена о знаменитом жапцу у своје време начинио салто изванредан за једног припадника жабљег рода. Даље, међутим, њихова машта није ишла.

Ко зна, можда би се развитак жабљег спорта на томе и зауставио да није било „професора" — тако он сам себе назива — Била Стида.

„Жабе су рођени и свестрани спортисти, само ми не знамо за шта су оне све способне" — изјавио је он и одмах прегао да докаже то своје тврђење. За припремање крекетавих атлета високог стила Стид је отворио специјалан центар за тренирање — „Кроукер колец" у који је почео да прима младе талентоване жабе чији су сопственици били спремни да плате 65 долара за семестар.

Прелаз на „научно засноване методе" тренирања — на пример: после вежбања сваки спортиста обнавља снагу у сопственој сауни с блатном купком — донео је резултате. На прошлој олимпијади сва прва места заузели су питомци „Кроукер колеца" оставивши далеко иза себе своју сабраћу коју су тренирали њихови сопственици. Додуше, васпитаници центра нису успели да поставе ниједан нов ангелски рекорд. Али, Бил Стид није због тога разочаран јер сматра да прави успеси тек очекују његове ђаке.

„Начинити врсног спортисту од зеленог жапчета тежак је посао — каже он. — Узмите као пример троскок. Победник на првој олимпијади у Ангелу 1928. године жабац Будвајзер скочио је десет стопа. Он је касније два пута обарао сопствени рекорд и 1932. скочио је 13 стопа и два палца (једна стопа је око тридесет сантиметара). Тај рекорд није био оборен пуних петнаест година када је жаба Меги (на жабљој олимпијади у Ангели представници оба пола наступају заједно, у истим дисциплинама) скочила 16 стопа и два палца. Причекајте још коју годину и моје жабе ће доказати да нису џабе

гутале муве у „Кроукер колецу". Узмите на пример Доли Доу. Она се бавила атлетиком тек годину дана а већ је поновила рекорд Вилијема Сида — подигла је тегове са шест плочица, „палачинки" како их Стид назив.

Љубитељи жабљих такмичења сматрају главном заслугом „професора, Стида не уношење „научног" система у тренирање, већ што је открио нове могућности у жабама. Више од двадесет хиљада посетилаца пљескало је тачкама његових жаба: тркама на мотоциклима и коњима (засад, додуше, на оним на навијање). Што се тиче акробатских скокова, Стид је отишао даље. Жабац Џон Арент, његова будућа звезда, с успехом наступа на вратилу и при доскоку прави једноструки салто!

„Још нисмо достигли крајњу границу — тврди шеф Кроукер колеца". — Мој сан је да одгајим жабу за десетобој. И у томе ћу успети".

К. В.

ВЕЛЕБИТ

САМО ШТО ЈЕ ПРОТУТЊАЛА ЗЛАТНА, ИЗБИЛА ЈЕ ГРОЗНИЦА ЗА — СМОЛОМ! ТО ЈЕ И МНОГЕ НАШЕ ЉУДЕ ОДВЕЛО У НАЈУДАЉЕНИЈИ ДЕО СВЕТА НА ЈУЖНОЈ ХЕМИСФЕРИ ДА ПОТРАЖЕ СРЕЋУ СА ЛОПАТОМ У РУЦИ. О ТОМЕ ГОВОРИ КЊИГА ИВАНА ЧИЗМИЋА „ИЗ ДАЛМАЦИЈЕ У НОВИ ЗЕЛАНД".

НА НЬУ ЗЕЛАНДУ

Многи ће се изненадити кад прочитају да је Нови Зеланд највећа колонија југословенских исељеника! На ово далеко острво у јужном Пацифику пристизало је толико наших људи (углавном из Далмације), да се у једном тренутку, пред крај прошлог века, новозеландска влада уплашила да ће Хрвата бити више него — британских колониста. Предузете су и мере да се то не догоди. Али, зашто су наши људи одабрали баш Нови Зеланд када су напуштали сунчану Далмацију у потрази за послом?

То се запитао и доктор историјских наука Иван Чизмић, када је прошле године на Новом Зеланду богато прослављена стота годишњица великог досељавања Хрвата. Одговор представља његова нова књига „Из Далмације у Нови Зеланд", на острво које је у последњим деценијама прошлог века постало привлачно као богато налазиште каури-смоле. Та лепљива црна смеса плаћала се златом, али да би се до ње дошло требало је будак и лопату добро залити знојем...

ЗЕМЉА ДУГОГ БЕЛОГ ОБЛАКА

Некада давно, северно новозеландско острво прекривале су густе шуме каури-дрвета које су нестале у тектонским превирањима. Тако је под земљом остала окамењена смола са тих џиновских стабала која су се показала као одлична сировина за прављење гуме. Дакле, требало је само ископавати ово природно благо — посао за који није било потребно никакво знање, а од алата будак и лопата, наравно, уз чврсте мишиће и јаку вољу да се издржи тај тежак рад.

Прве и најстарије вести о доласку Хрвата у „Земљу дугог белог облака" — што је маорски назив за Нови Зеланд — допиру, пише Иван Чизмић, из 1858. године. У Дубровачком архиву сачувани су записи о тројици наших морнара који су на аустријској фрегати „Новара" стигли на ове обале 1857. године. После тога се, по свему судећи, на нашој обали брзо прочуло да се на нама најудаљенијем копну, усред Пацифика, копање црне смоле плаћа златом. За само неколико деценија од појаве првих далматинских копача, на Новом Зеланду већ се нашло неколико хиљада наших људи. Никла су и прва „наша" места названа — Нови Винодол, затим Врбањ по месташцу на Вису, Велебит...

А један наш човек, Никола Сенчић из околине Сења, постао је први утемељитељ телеграфске и телефонске жице на Новом Зеланду!

Међутим, мада се нашим сиромашним печалбарима Нови Зеланд учинио као „обећана земља", копање каури-смоле био је посао који би се по тежини могао сврстати одмах иза рударског. Поготово у условима какви су били у 19. веку! Иван Чизмић је навео аутентична сведочанства о томе.

КУЋА ОД ТРИ ВРИЋЕ

Копачи су радили од прве зоре али не до мрака, него до поноћи, а каткада и дуже! Најтеже је било то што се често копало у води јер се каури-смола обично налазила под мочварама. Зато је најпре требало исушити и по неколико стотина квадратних километара да би се избацила прва лопата земље. Наши људи обично су закупљивали те мочваре, заједнички копали канале да вода отече, а потом навољивали на вађење каури-смоле.

Наравно, било је те црне сировине и на свим деловима копна, али су они били доступни углавном британским копачима — који су добијали и вишу цену од трговаца за исту количину смоле.

Ево како је један наш досељеник описао тај тежак живот и рад на пољима каури-смоле:

„Кад наш човјек-досељеник дође на Нови Зеланд, а не има оње никаквог знанца, тешко му је. врло тешко. Стога ваља да се обрати на ког нашег њему непознатог човјека. Тај га препоручи трговцу, од ког досељеник добива потребну робу на дуг. Након тога поведе га на земљиште гдје се копа гума или смола. Тамо му старији смолокопци начине кућу од три „вриће", ако су двојица — од четири „вриће... Пред учелком начини му се постеља, којој се сваки радник новајлија зачуди. Пред једним крајем намјести се стол који се често теше сјекиром из каква пања. На другом учелку куће налазе се с једне стране врата, а с друге стране је кухиња која је широка две-три стопе, а исто тако и дуга. Кухиње се граде од земље, па се често догоди да се прије сруше него се и доврше.

Није потребно много маште па да се схвати како реч „кућа" овде значи — шатор од џакова, а кухиња земљано огњиште... Та импровизована насеља подизана су на сувим, уздигнутим теренима поред мочвара где се копало и у њима је понекад боравило и по пет стотина наших људи! Неки су у тим шаторима подигли и децу.

ВРАЋАЊЕ ДУГА

Досељеник Тиквановић описао је радни дан копача:

„Кад сване зора, скочи смолокопац на ноге, наложи ватру и улије воду за чај у мједену (месингану) посуду. Док се смолокопац умије, заврије воду. Одмах налије чај, па нареже круха. То му је зајутрак. За доручак једе круха; ако има масла, њиме намаже крух и пије чај. Објед му је скоро исти. Кад сунце падне на запад, тад се иде кући. Онда се куха вечера: рижа с мало меса, или ме-

со с крупмиром, зачињено лојем или свињским маслом. Кад је радник вечерао, одмах узме бритву у руке и струже смолу и мало поразговори с другарима или запјева. Али кад је ударила једанаеста ура вечери, легне одмах у постељу, јер сутрадан у зору ваља опет почети новим радом. Недјељом се носе дрва за ложење. Пере се роба. Крпају се рупице и запуклице. Поправља се све шта је попуцало и што се раздрло. Кад су кише, тад се струже смола ако је штогод има за остругат.

Други један наш исељеник, Ј. Алач, писао је да су копачи продавали смолу власнику дућана, обично удаљеном километрима од тих пустара у којима су они становали и радили. Дућанција је обично био Британац. Новопридошлог копача он би задужио робом, храном, алатом — свиме што је било потребно — тако да је печалбар најпре радио за отплату тог дуга. Пошто је обично и допловио у ову далеку земљу на дуг — сву зараду слао је затим да и то намири, а тек онда је копао за своју породицу. Себи није задржавао ни фунте добијене од откупа каури-смоле.

БАТИНЕ ПО НЕПИСАНОМ ЗАКОНУ

Ипак, наши људи били су толико снажни и вредни, да су убрзо по доласку могли зарадити довољно новца да отпочну бољи живот. Радили су не осам сати попут Британаца, него цео дан. А што је важније, такође за разлику од других копача, били су добро организовани, па је један Британац овако описао њихов рад:

„Најпре су ископали јарак дубок шест или седам стопа, па су одатле копали земљу пред собом. Радили су то тако систематоки да је сваки комад смоле морао бити нађен... Након ископавања распоређивали су добивену смолу према квалитету — прва класа на једну страну, а остале већ према величини."

За копаче је важио неписан закон да морају радити на удаљености од педесетак и више стопа један од другог (око двеста метара), а ко то није знао, па би се приближио суседу — могао је добити добре батине. Међутим, то се догађало изузетно ретко, пошто су људи сваког пристиглог копача упућивали у све што треба да зна и чега мора да се придржава.

Тако су живели и зарађивали копачи каури-смоле све до новембра 1898. године кад је новозеландска влада донела прописе дска влада донела прописе којима је настојала да спречи даље досељавање наших људи. Од сада, дозволу за копање могли су досељеници добити само ако су већ проборавили три месеца на пољима каури-смоле — дакле, нови нису имали шта да траже у Новом Зеланду. Ово, разуме се, није важило за Британце. Годину дана касније, прописано је за сваког ко жели да се настани на тлу „Земље дугог белог облака, познавање једног европског језика и — провераваље школске спреме!

Ове мере које су од сада па надаље постале непремостива препрека за наше исељенике, овако је објаснио. Н. Радовић у „Пучком листу":

„Видећи инглешка влада да се наши људи даномице досељавају амо, те бојећи се можда да Хрвати не поплаве цело ово острво, забрани она улазак Хрвата у Њу Зеланд... Марљиви је наш домородац, радишан као црв, радио, а тад је била добра цијена смоли, тако да су Хрвати слали у своју домовину много новца. Ниједна друга земља кроз то вријеме није дала нашој домовини толико новца као што је ово острво Њу Зеланд".

ДА ЛИ СМО ПТИЦЕ СЕЛИЦЕ?

Поводом ових одлука узбуркало се јавно мнење и у домовини и у Новом Зеланду. Ко зна како би се и докле вукле сумње и приговори на рад наших копача да један човек годинама, све до првог светског рата, није водио борбу за статус наших исељеника. То је био уредник листа „Зора" који је излазио у Окленду, Л. Сканси. У једној полемици он је написао и ово:

„Ако се један Енглез не може успоредити с хрватским радником, онда је за њ боље да остави рад на пољу, а отиће радити посао који може радити. Хрватски радник ради систематично, одијева се као прави грађанин и храни се педесет пута боље неголи урођени Енглез. Обавјештавање читалаца да су Хрвати птице-селице и тврдња да их се ниједан посто не удомљује у Новом Зеланду је неистина која заслужује да је се побије...

Сканси је успео да уочи првог светског рата 1914. године оснује акционарско предузеће „Хрватска задруга" које је требало да преузме монопол на копање и продају каури-смоле. То друштво је у почетку имало много успеха, али с временом наши људи, који су, пише Иван Чизмић, ово ипак сматрали привременим занимањем, почели су да се баве другим пословима.

Њихови потомци данас спадају у најугледније становнике Новог Зеланда, али и поред тога што су рођени тамо, никада нису заборавили своју домовину.

М. К.

ШАРЕНИ ГЛОБУС

СТАРА НОВИНА

Укоренило се мишљење да налив-перо није старије од неколико десетина година. Недавно је, међутим, у Јеревањском научном институту за проучавање старих књига на једном рукопису из 1166. године откривен цртеж на коме је представљен преписивач с налив-пером у руци. У ствари, то је невелик бамбусов штапић са шупљом лоптицом у средини. А у једном рукопису из 1435. године налази се и потврда о постојању налив-пера. Ево записа који

је оставио један преписивач: „Сматрајте вредним да се памти да сам написао девет стотина редова само једном замочивши држаље".

МАЈМУН СЕ ВРАЋА КУЋИ

На свом имању у близини Стразбура, француски барон Жилбер Тикхајм има праву фарму мајмуна које гаји под ведрим небом, у жицом ограђеним пространим двориштима. Своје питомце Тикхајм извози у разне земље света. У последње време мајмуни су се толико размножили да он просто не зна куд ће с њима. Истовремено, у Мароку, једној од постојбина мајмуна, ових животиња готово више и нема. Предузимљиви барон већ је продао 200 мајмуна мароканској влади и очекује нове поруџбине!

СУНЧАНА СВЕТЛОСТ У ЦАРСТВУ ВЕЧНЕ ТАМЕ

Систем сочива који увек прати кретање Сунца повезан је с каблом од стаклених влакана. Овај уређај може да „пренесе" Сунчеву светлост у зграде без прозора, у подземне лабораторије, рудинке, дубине океана. На доњем крају кабла Сунчеви зраци се помоћу нарочитих рефлектора

претварају у светлећи облак који шири природну меку светлост. Уређај је недавно испробан у Токију.

ХЕЛИКОПТЕР И ФУДБАЛ

У Западном Берлину очекивала се веома важна фудбалска утакмица а игралиште је после јаке кише било натопљено водом као сунђер. Утакмица је ипак одржана. Директор стадиона унајмио је два велика хеликоптера који су више од једног часа летели изнад самог игралишта и јаким ветром својих лопгастих елиса просушили терен!

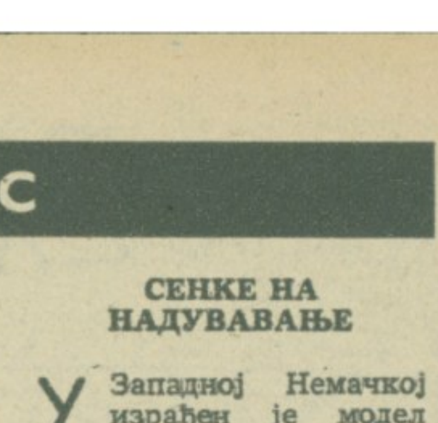
РАЗБЕСНЕЛИ РОБОТ

У лабораторији за „интелигентне машине и роботе" при универзитету америчке савезне државе Флориде збио се догађај који подсећа на научнофантастични роман. Због малог квара у систему управљања, један електронски манипулатор-робот, начињен у облику људске руке, одбио је да изврши наређења манипулатора. Механичка рука почела је да се креће потпуно произвољно, хватала је и збацивала предмете из сфере свог деловања и, најзад, откинула сопствено „раме" — зглоб помоћу кога је била причвршћена за остали део апарата. Сведок његове „побуне" био је студент Харви Липкин који је радио роботом-манипулатором. Липкин, како сам каже, није успео да притисне одговарајуће дугме и тако спречи дивљање „побуњеника". Овај случај изазвао је озбиљну забринутост сарадника лабораторије који врше проверу манипулатора одређених за рад у зони повишене радијације. У шему манипулатора, сматрају они, треба после овог случаја унети допунски систем безбедности.

СЕНКЕ НА НАДУВАВАЊЕ

У Западној Немачкој израђен је модел дечјих санки на надувавање. Нове санке су од отпорног и веома лаког синтетичког материјала — полиестера с додатком поливинил хлорида. Назване „Јумбо", санке су стабилне, трајне, лако клизе по свакој врсти снега а захваљујући томе што су надуване као унутрашње аутомобилске гуме, оне ублажавају ударе до којих долази при брзој во-

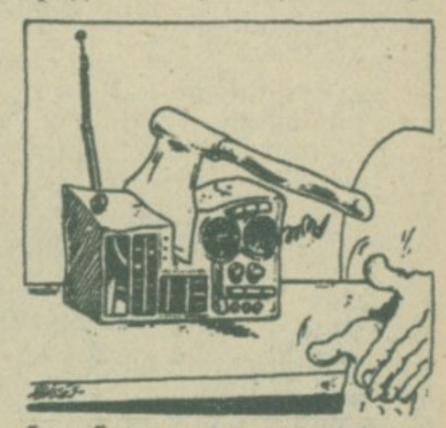
жњи или ударе од судара. Међутим, главна њихова особина је што штите малишане од ветра јер у њима се седи као у фотељи.

СВЕТЛЕЋИ КИШОБРАН

Док прелази улицу с отвореним кишобраном, пешак је изложен знатној опасности јер му је видик ограничен а видљивост је због кише исто тако смањена. У Сједињеним Америчким Државама патентиран је недавно кишобран који ту опасност смањује. На горњем крају кишобрана (горњем кад је кишобран отворен) причвршћена је лампица која се напаја енергијом од једне батерије убачену у дршку. Пре но што ће закорачити с плочника на коловоз, пешак укључује лампицу и тиме омогућава возачима да га боље виде.

У ЗНАКУ ШТЕДЊЕ

Ускоро ће се у Бечу свим уличним часовницима управљати путем радија јер су градски оци оценили да

би обнављање електричне мреже из којих су досад напајани струјом било сувише скупо. У све часовнике недавно су монтирани радио-пријемници који сваког минута добијају импулс од централног одашиљача.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ИЗВОЛИТЕ! УПАКОВАЛИ СМО ВАМ ОНО ШТО НИСТЕ МОГЛИ ДА ПОЈЕДЕТЕ!

А САДА МОЛИМ РАЧУН!

КАКАВ ДИВАН ЈЕЛОВНИК! УЗЕЋУ ГА ЗА УСПОМЕНУ!

ЈЕ Л' БАШ МОРАШ?

ПА ЗАР ЋЕШ И ЦВЕЋЕ ДА УЗМЕШ?

ИОНАКО ЋЕ ОВДЕ ДА УВЕНЕ!

ОСТАВИЋУ МУ ЗАТО ДОБАР БАКШИШ!

ДА НЕ БУДЕ ПРЕВИШЕ! УЗЕЋУ ПОЛА!

ХОГАР ЈЕ УВЕК ВЕЛИКОДУШАН!

ХЕЈ, ГОСПОДО! ЗАБОРАВИЛИ СТЕ ДА ПОНЕСЕТЕ И СТО!

© 1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

10-4

ВЕТРОПИРКЕ, ХЕРОИНЕ, СВЕТИЦЕ

Да је бркати Саливан само знао колико ће га стајати неопрезност што је малецку Хесу звизнуо по носу, сигурно би опрезније ударао...

ЗВАНИЧНО, ЏОН САЛИВАН ЈЕ НЕПОРАЖЕН БОКСЕР ТЕШКЕ КАТЕГОРИЈЕ У БОРБИ БЕЗ РУКАВИЦА. МЕЂУТИМ, АМЕРИНАНКА ЏИН БЛЕШФИЛД ТВРДИ: 1892. ШАМПИОНА ЈЕ С РИНГОМ САСТАВИО ПРОТИВНИК ТЕЖАК ПЕДЕСЕТ И ЧЕТИРИ КИЛОГРАМА И У СУКЊИ!

ЖИВЕЛЕ ЖЕНЕ!

У поређењу са аустријском царицом Маријом Терезијом, енглеска краљица Викторија, чувена по непомирљивом пуританизму, могла би се још назвати и сасвим умереном. Јер такве бриге за морал каква је завладала у доба аустријске владарке, кажу, није било никада ни пре ни после. Можда је ова тврдња и претерана, али остаје чињеница да ондашњим дамама (и ми им дајемо предност) и господи склоној шврљању стварно није било лако: чак је и непоправљиви и неухватљиви Казанова морао једну од својих тадашњих милосница да склони ван земље да је не би стигли строги прописи прекомерно чедне царице.

Неверни мужеви су вероватно и даље варали своје законите супруге, али су зато умирали од страха да због тога не доспу у затвор. Ни неверинице нису мирно спавале. За њих су постојале две подједнако непримамљиве могућности: изгнанство или манастир!

БРЖА ОД ЖИЛА ВЕРНА

Господин који би себи допустио несхватљиву неопрезност да га на неком јавном месту виде у друштву какве глумице или (још горе) играчице, аутоматски је оптуживан за одржавање незаконите и грешне везе и по кратком поступку хапшен. Чак се и најчеститијој и најугледнијој дами лоше писало уколико би случајно мушким погледима изложила ножни чланак коме је, по мишљењу царице, место било једно и само једно — под сукњом...

Царска цензура отварала је и помно читала сва писма за која је постојало и зрно сумње да крију не само превратничке идеје већ и — порнографију. Комесари за непорочност, како су се званично називали царичини шпијуни, имали су овлашћења да шпијунирају свакога и на сваком месту што су чиновнички прилежно и чинили. Царица је своју опредељеност за чедан и непорочан живот подигла на ниво закона: године 1747. држава је донела низ „противпорочних" прописа.

Ово је само један од занимљивих примера које наводи Американка Џин Блешфилд у недавно штампаној књизи „Ветропирке, хероине и светице", у издању њујоршке издавачке куће „Сент Мартинс прес".

Жене су, констатује Блешфилдова, давале свој допринос историји и у духу који се сасвим разликовао од оног који је над моралом својих поданика царевала Марија Терезија. Оногa тренутка када им је признато право да мисле својим главама и да живе по сопственом нахођењу, оне су се потрудиле да новостечену слободу искористе.

Нико, рецимо, није могао да одговори новинарку „Њујорк ворлда" Нели Блај од замисли да потуче рекорд из наслова Жил Верновог „Пута око света за осамдесет дана". Опремљена само часовником (одличног квалитета), руксаком и подебелим свежњем новчаница, Нели је описала круг око света за 72 дана, шест сати и 11 минута!

НЕСУЂЕНА ПРЕДСЕДНИЦА

Енглеска сифражеткиња Марион Вокер обезбедила је за себе месташце у историји не због пароле коју је 1909. године усред бела дана и престонице Лондона успела да испише на зиду Доњег дома Парламента, не ни зато што је због поменутог изгреда доспела у затвор, већ зато што је прва жена — штрајкач глађу. Џејица Вокер је успела да се ослободи: гладовала је равно 91 сат! Пустили су је јер је њен поступак изазвао буру протеста у јавности.

Заклета поборница за права америчких и осталих жена света Викторија Вудхад отишла је корак даље од непопустљиве Марион — Викторија се 1868. кандидовала за 18. председника САД.

На дан гласања амбициозна сифражеткиња обрела се у затвору због новинског чланка у коме је, не либећи се да наведе и неке пикантне детаље, описала ванбрачну везу неког уваженог свештеника.

Затворска епизода није, међутим, увећала њену популарност, добила је тужно мали број гласова на изборима. У прилици да бирају између политичара у сукњи и оног у панталонама, амерички бирачи определили су се за другу варијанту — и то за легендарног генерала Севера у грађанском рату — Гранта.

Једна друга Американка по имену Ненси имала је више среће с бирачима. Она, додуше, није морала да се носи са Американцима. Ненси се удала за енглеског лорда који јој је поред бурме и титуле „леди" даровао још и ново држављанство. Леди Астор је 1919. постала прва жена — члан енглеског Парламента. Своју посланичку дужност обављала је с таквом говорничком вештином и хумором да је пуних двадесет и пет година уносила живост у озбиљно-суморни мушки део Доњег дома.

Неке су се борише умом, неке мишицама. Једној од тих снагаторки, тврди се у књизи Џин Блешфилд, пошло је за руком нешто што по званичној историји ником живом није — да голим шакама нокаутира легендарног северноамеричког боксера Џона Лоренса Саливана.

Ево шта каже Блешфилдова: на једном егзибиционом мечу у Арканзасу 1892. године никако није могао да се нађе добровољац који би се усудио да укрсти шаке (рукавице тада још нису уведене) са легендарним Џоном. Жена Саливановог менаџера Хеси Донахју ушла је на ринг како би незадовољној публици пружила бар прилику да се мало насмеје.

Једно време борба Џона и његове спаринг-партнерке текла је баш онако како је и замишљено — као пријатељско зафркавање — али се онда „Бостонском снажном момку" омакло, те је даму звизнуо по носу мало снажније.

Када је мала Хеси угледала сопствену крв, разгоропадила се и свом тежином својих педесет и четири килограма бацила се на шампиона. Један ударац левом руком у браду и — Џон Лоренс Саливан „попио је патос".

Брука великог Џона је заташкана, моћну левицу Хеси Донахју не помиње ниједна историја бокса по којима је Саливан последњи непоражен боксер тешке категорије у борби без рукавица.

ФАНИ ЈЕ ПРЕСУДИЛА

Што се Американке Кети Сандвине тиче, она је још негде у пубертету чврсто решила — све што неки мушкарац може да подигне, може и она. Само још мало више...

Са двадесет година, деведесет и пет килограма и 185 центиметара, Кети су у циркусима у којима је наступала рекламирали као најјачу жену света: Сандвина је као од шале подизала терет од 130 килограма и на леђима носила топове од пола тоне. На френетичне аплаузе циркуске публике одговарала је шетњом око ринга — носећи мужа високо над главом у једној руци. Левој.

У зрелим годинама и на врхунцу снаге, снагаторка Кети је, кажу, једном приликом „одглумила" потпорни стуб за импровизовани мост преко кога је прошло четрдесет јахача!

Нису, разуме се, сва женска достигнућа вредна хвале и дивљења. Жена познатог енглеског књижевника Роберта Луиса Стивенсона, Фани, замало да лиши светску књижевност једног класичног дела.

Кад је прочитала рукопис „Необичног случаја др Џекила и господина Хајда", Фани је пресудила: дело је неопростиво вулгарно и безвредно. Што не вреди, није му место под сунцем, умовала је даље Фани, и доследно свом закључку — спалила рукопис.

Што се генерацијама младих и нешто старијих читалаца до дана данашњег диже коса на глави док читају о језивим догодовштинама др Хајда, можемо да захвалимо само фантастичној меморији и упорности његовог творца Роберта Стивенсона који је, кад га је љутња мало прошла, сео и роман изнова написао по сећању.

М. И.

БИМ И БУМ

ШРАФКО

ЗАКОН КОЛТА: КРОЗ МЕЋАВУ

ОНЕСВЕСТИО СЕ, ДОКТОРЕ?

ОВАЈ ЧОВЕК НЕЋЕ МОЋИ ДА СЕ ДИГНЕ ИЗ КРЕВЕТА БАР НЕКОЛИКО НЕДЕЉА!

ШТА ЋЕТЕ САД, ДИЛАНЕ?

А ШТА БИХ? УРАДИЋУ ОНО ШТО ЈЕ СКОТ НАУМИО?

ОДВЕШЋУ ФОРДА У ДЕНВЕР ШТО ЈЕ ПРЕ МОГУЋЕ!

ВРЕМЕ ЈЕ ТАКО ЛОШЕ ДА МОЖЕ ДА СЕ ДОГОДИ ДА НЕ УСПЕТО ДА СТИГНЕ ТАМО...

ОНДА ЋЕ ТАЈ УБИЦА БИТИ ОВДЕ ЧИТАВЕ ЗИМЕ!

ДОЦ И ДЕНВЕР НИСУ ПОВЕЗАНИ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ПРУГОМ...

ЧЕКАЈ, ЦИМЕ! ДОБИЈАШ ЈОШ ДВА ПУТНИКА!

НЕ ЗАБОРАВИ ШТА ТИ ЈЕ ШЕРИФ СКОТ РЕКАО? ФОРДОВИ ДРУГАРИ ИДУ ЗА ЊИМ! ДОБРО ПАЗИ!

НЕ БРИНИТЕ, ДОКТОРЕ!

КОЧИЈА ЈЕ КРЕНУЛА ПУТЕМ ЗА ДЕНВЕР...

ВАЉДА НЕКЕ НЕВРЕМЕ, ИНАЧЕ СЕ НЕБЕТО ПРОБИТИ КРОЗ ПЛАНИНУ!

НЕ БАКСУЗИРАЈ! ДО БРДА НАС ЈОШ ЧЕКА ДУГ ПУТ!

БИХАА!

ДОБРО МОТРИ, ШЕРИФЕ! НЕ БИХ ВОЛЕО ДА ТЕ ОНИ МОЈИ МОТИЦИ НАПАДНУ!

НЕ ЗНАМ ЗАШТО ХОЋЕ ДА ТЕ ИЗБАВЕ, СЕМ АКО ТИ НИСУ БЛИСКИ РОЂАЦИ!

ОХ! ИМАЈУ ОНИ ДОВРЕ РАЗЛОГЕ ЗА ТО...

...СКУПА ЈЕ МОЈА КОЖА, ЗНАШ!

У ПИТАЊУ ЈЕ ТРИДЕСЕТ ХИЉАДА ДОЛАРА, ШЕРИФЕ!

НАРАВНО, ЛОВА НИЈЕ КОД ТЕБЕ! САКРИО САМ ЈЕ ЧИМ САМ ПРИМЕТИО ДА НАМ ЈЕ ОНАЈ ФЕДЕРАЛНИ ШЕРИФ УШАО У ТРАГ!

А БИО ЈЕ УПОРАН, НЕДЕЉАМА ЈЕ ИШАО ЗА НАМА...

АРТЕ, УСКОРО СТИЖЕМО У СТАНИЦУ!

СТИЖЕ КОЧИЈА ИЗ ДОЛИНЕ!

УНУТРА ВАС ЧЕКА ТОПЛА КАФА, МОМЦИ!

ЦИМЕ, РЕЦИ СТРАЖАРУ ДА БУДЕ НА ОПРЕЗУ! МОЖДА НАС ПРАТЕ!

ЗНАШ ЛИ ОНУ ЛЕПУ ДЕВОЈКУ, ШЕРИФЕ!

НИКАД ЈЕ ДОСАД НИСАМ ВИДЕО!

ШТЕТА! ВОЛЕО БИХ ДА ЈЕ УПОЗНАМ!

ДАЉЕ ОД ЊЕ! НЕ ЖЕЛИМ НЕПРИЛИКЕ!

ДОБРО, ЈЕ...

КРЕЋЕМО? СЛЕДЕЋА СТАНИЦА ЈЕ ДАЛТОН?

ЈА, САМ ФОРД! И ВИ ИДЕТЕ У ДЕНВЕР?

ДА, ДА, МОЈ ОТАЦ...

НАВЛАЧЕ СЕ ГУСТИ ОБЛАЦИ, ЦИМЕ?

НЕ БРИНИТЕ, БИЋЕ СВЕ ДОБРО...

...ОЗДРАВИЋЕ?

...ЈЕ ВЕОМА БОЛЕСТАН И МОРАМ СТИЋИ ШТО ПРЕ...

КАСНИЈЕ У ДАЛТОНУ...

ДРЖИМО СЕ ВОЗНОГ РЕДА, ЦИМЕ?

ДА, ЗА САДА? АЛ' ОВИ ОБЛАЦИ МИ СЕ НИКАКО НЕ ДОПАДАЈУ?

ЈОШ НЕДЕЉУ ДАНА И ПРЕСТАЈЕМО С ВОЖЊОМ ДОК ЗИМА НЕ ПРОЂЕ?

БАШ ЋЕ ТИ ОДМОР ДОБРО ДОЋИ?

УХ, ПОЧЕЛО ЈЕ ДА ВЕЈЕ, АРТЕ?

ЛЕПО ЈЕ, КО НЕКА СЛИКА У КЊИЗИ?

ЈЕСТ' АЛ' ЛЕПО ЈЕ САМО ОНОМ КО ЈЕ ГЛЕДА У ТОПЛОЈ СОБИ...

КОЊИ СЕ ЈЕДВА ПРОБИЈАЈУ!

ЈОШ ИМАТО ДОСТА ДО СТАНИЦЕ!

ЈАО! ПАЗИ!

ТОЧКОВИ СУ ПОПОТЊЕНИ! НАИШЛИ СТО НА КАМЕЊЕ!

ВЕРОВАТНО СЕ ОДРОНИЛО ЗБОГ СНЕГА!

НЕ БИХ РЕКАО! ПОГЛЕДАЈ ГОРЕ!

ИНДИЈАНЦИ! СИГУРНО СУ ИЗГЛАДНЕЛИ!

НАДАЈМО СЕ ДА ХОЋЕ САМО ХРАНУ!

ДАЈ МИ РЕВОЛВЕР! ОВДЕ ЈЕ ПОСТАЛО ГУСТО...

ДОБИЋЕШ ГА, АЛИ САМО АКО НЕ БУДЕМО ИМАЛИ КУД...

ИДЕМО ВЕЛИКОМ ПОГЛАВИНИ НА СЕВЕР! ПОТРЕБНИ СУ НАМ КОЊИ!

АКО НАМ ИХ УЗМУ, ОНДА СТО НАЧИСТО ПРОПАЛИ!

ЧИЋЕ, ИДИ ИЗА КОЋА! МОРАЋЕМО ДА СЕ БОРИМО!

ЏИМЕ, ЧИМ СЕ СТРКНЕ, ИСПРЕГНИ КОЊЕ! ПОКУШАЋЕМО ДА ПОБЕГНЕМО!

ТАЧНО! ДВОЈИЦА МОГУ ЈАХАТИ НА ЈЕДНОМ КОЊУ!

А САД СЕ ПРИПРЕМИТО ЗА ЊИХОВ СЛЕДЕЋИ КОРАК!

НЕ СХВАТАМ ЗАШТО ИНДИЈАНЦИ НИСУ ОТВОРИЛИ ВАТРУ?

БОЉЕ БИ БИЛО ДА САД ИСПРЕГНЕШ КОЊЕ!

САМО МИРНО! УСПЕЋЕМО!

ПАЗИ!

ВАТРЕНЕ СТРЕЛЕ ПОГОДИЛЕ СУ КОЧИЈУ...

БРЖЕ ДОК И ТИ НИСТО ПОСТАЛИ БУКТИЊЕ!

ОНДА СЕ У ЖУЋКАСТОЈ СВЕТЛОСТИ УКАЗАЛО ШЕСТ ПРИТИКА. МЕТ ЈЕ НАНИШАНИО...

НИЈЕ ПРЕКИДАО ВАТРУ СВЕ ДОК СЕ ЊЕГОВИ САПУТНИЦИ НИСУ ИЗГУБИТИ У ТРАКУ...

ЏИМБ, СТАНИ! МОРАТО МУ ПОМОЋИ!

МЕТ ЈЕ НАРЕДИО ДА СЕ НЕ ЗАУСТАВЉАМО!

ВИШЕ НЕ ЧУЈЕМ ПУЦЊЕ! МОЖДА ЈЕ СВЕ ГОТОВО!

МЕТ ЈЕ ПО ТРАКУ ИШАО ЗА ТРАГОВИТА КОЊА...

ЧЕКАЈ! ИПАК МОРАМ ДА ВИДИМ ШТА ЈЕ САМЕТОМ! ВИ НАСТАВИТЕ!

АЛИ, ЧИМЕ...

БЕЗ ПОГОВОРА! ПРОДУЖИ, АРТЕ!

МЕТЕ! ЈЕСИ ТИ ДОБРО?

ДА! ПОГОДИО САМ ДВОЈИЦУ, ОСТАЛИ СУ ПОБЕГЛИ! ЈЕ ЛИ СВЕ У РЕДУ С ПУТНИЦИМА?

ДА, АЛИ НЕ ЗНАМ ШТА ЋЕМО САМ С ЊИМА!

ПРВО ДА ИХ СТИГНЕМО! ВОЛИМ ДА МИ ФОРД БУДЕ СТАЛНО ПРЕД ОЧИМА!

НЕ БРИНИ! АРТ ВОДИ РАЧУНА О ЊЕМУ, А НЕКЕ ПОБЕГИ ДОК СЕ НЕ ДОКОПА ОРУЖЈА!

А ТО МОЖЕ ПОКУШАТИ САМО НА ЈЕДНОМ МЕСТУ!

ЕНО СТАНИЦЕ! СВЕТЛО ЈЕ УПАЉЕНО!

ОХО! УСПЕО СИ, ДИТЛАНЕ! МИСТИО САМ...

ЗНАМ ШТА СИ МИСТИО, ФОРДЕ!

А ГДЕ ЈЕ ЧУВАР СТАНИНЕ?

ИМАТЕ ЛИ ДА НАМ ДАТЕ НОВУ КОЧИЈУ?

ИМАМО ЈЕДНУ, АЛ' НИЈЕ У ВОЗНОМ СТАЊУ

ПОЛОМЉЕНА ЈЕ РУДА!

УХ! БАШ СМО У ШКРИПЦУ!

ЧУЈЕТЕ ЛИ ОВО! ИЗГЛЕДА НЕЋЕТЕ УСПЕТИ ДА ВИДИТЕ ОЦА!

АЛИ, МОРАМ... МОРАМ...

МОЖДА ИПАК ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ!

АКО САД КРЕНЕМО, БИЋЕМО У ДЕНВЕРУ ЗА ЈЕДАН ДАН!

НЕ МОЖЕТЕ ИЋИ САМИ? ЈА ЋУ ВАС ПРАТИТИ! ДРУГА КОЧИЈА СТИЖЕ ТЕК КРОЗ ДВА ДАНА!

ШТА ТРЕБА ДА УРАДИМ?

ЈЕДНУ СИТНИЦУ!

ДАЈ МИ РЕВОЛВЕР И ОТИЋИ ЋЕМО ОДАВДЕ!

МОРАМ ДА РАЗМИСЛИМ...

ШТА ЧЕКАТЕ ОВДЕ? ИМАМ ИДЕЈУ!

РУДА НА НАШОЈ КОЧИЈИ ЈЕ ЧИТАВА!

ВРАТИЋЕМО СЕ ДО КОЧИЈЕ, СКИНУТИ РУДУ И ДОНЕТИ ЈЕ ОВАМО!

ШТА ЧЕКАМО? КРЕНИМО!

ЕВО... МОРАТ ВИДЕТИ ОЦА! АЛИ, **МОЛИТ ВАС**, БЕЗ УБИЈАЊА!

НАРАВНО! А САД СЕДИТЕ ТУ...

МЕТ И ЈА ИДЕМО ДО НАШЕ КОЧИЈЕ! МИСЛИМО ДА ЋЕМО УСПЕТИ ДА ПОПРАВИМО ОВУ!

МОЈ РЕВОЛВЕР ЈЕ НЕСТАО!

ЈЕ Л'?

ТАКО ЗНАЧИ?

СВИ БАЦИТЕ ОРУЖЈЕ! БРЗО!

ЈЕДАН ПОКРЕТ, И ПУЦАМ! ЈАСНО?

ТИ МИ ОСЕДЛАЈ НАЈБОЉЕГ КОЊА!

ЈЕДНОГ? АЛИ РЕКЛИ СТЕ...

ПРЕДОМИСЛИО САМ СЕ! ПУТОВАЋУ САМ!

КОЊ ЈЕ СПРЕМАН?

ХВАТА, И ПА-ПА, СВИТА? ДЕВОЈКО, ТИ ЋЕШ МЕ ИСПРАТИТИ?

'АЈДЕ! ПОПАЗИ!

НЕ ЗНАМ ШТА ДА КАЖЕМ, ШЕРИФЕ! БАШ САМ БИЛА НЕРАЗУМНА...

У ПРАВУ СТЕ, СХВАТАМ ВАС...

ДАО САМ ФОРДУ КОЊА КОЈИ НЕКЕ ИЗДРЖАТИ НИ ЈЕДАН ДАН!

ШТА?

КОЊ ЈЕ ПОВРЕДИО ГЛЕЖАЊ!

АКО КРЕНЕТЕ ЗА ЊИМ, БРЗО ЋЕТЕ ГА СТИЋИ!

СВАКАКО! СПРЕМИ ТИ ДОБРОГ КОЊА!

ЕВО! НА СЕДЛУ НЕДОСТАЈУ ДВЕ КОПЧЕ, АЛ' НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ИЗДРЖАТИ!

ХВАТА! ВРАТИЋУ ТИ КОЊА!

СРЕЋНО, ШЕРИФЕ!

А ТИ И ЈА, АРТЕ, ИДЕМО ПО РУДУ?

ВИДИШ ТИ ОНО?

ДА! НЕКО ЈЕ ПРОНАШАО НАШУ КОЧИЈУ!

ЗДРАВО, ДРУГАРИ! ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДОГОДИЛО?

ИНДИЈАНЦИ СУ НАПАЛИ КОЧИЈУ!

А ШТА ЈЕ С ПУТНИЦИМА?

ЖИВИ СУ И ЗДРАВИ! ЧЕКАЈУ У СТАНИЦИ!

НАШИ ТРАГОВИ ЋЕ ВАС ТАМО ОДВЕСТИ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ФОРД ЈЕ ПОБЕГАО, А ШЕРИФ ЈЕ ПОШАО ЗА ЊИМ!

ЗА ТО ВРЕМЕ, ФОРД ЈЕ ВЕЋ БИО У БРДИМА...

ШТА ЈЕ ТО С ТОБОМ, КОЊИЋУ?

БИО ЈЕ ПРИНУЂЕН ДА ПУТ НАСТАВИ ПЕШИЦЕ...

ГЛАДНИ КУГУАР МУ СЕ НЕЧУЈНО ПРИБЛИЖИО...

ФОРД И ЖИВОТИЊА СУ СЕ ОТКОТРЉАЛИ ПОД НОГЕ ПРЕПЛАШЕНОГ КОЊА КОЈИ ЈЕ КОПИТОМ УДАРИО КУГУАРА...

ФОРД ЈЕ ТО ИСКОРИСТИО И ПОТЕГАО ОРУЖЈЕ...

МЕТ ЈЕ ЧУО ПУЦАЊ...

ОВО ЈЕ НЕГДЕ БЛИЗУ...

ПРЕПЛАШЕНИ КОЊ ПРЕПРЕЧИО МУ ЈЕ ПУТ...

У СНЕГУ ЈЕ ЛЕЖАО ЧОВЕК, А ПОРЕД ЊЕГА МРТВА ЗВЕР...

МЕТ ЈЕ ПОПАКО ПОШАО К ЊЕМУ...

А ОНДА...

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ТЕ ВИДИМ! **БЕОТА МИ** ЈЕ ДРАГО!

НИ МАКАЦ, ИТ БЕШ ПРОЋИ К'О КУГУАР!

ДА НИСИ ПОШАО ЗА МНОМ, ОСТАО БИХ БЕЗ КОЊА!

БОЉЕ СЕ ВРАТИ ОДАКЛЕ СИ ДОШАО!

И БУДИ СРЕЋАН ШТО САМ ТИ ДАО ШАНСУ ДА СЕ ВРАТИШ!

Мет је кренуо...

...али не у правцу станице...

За то време...

Ако тај шериф шчепа Форда пре нас, можемо се опростити од пара!

Дитан је пошао за фордовим трагом...

Мораће негде да се заустави...

Кроз два часа метове ноге биле су промрзле и мокре. Ипак, наставио је даље...

А онда је угледао неку колибу...

Много вам хвала! Вечера је била изврсна!

Драго ми је што сам поспасио представника закона!

Да његов домаћин нешто посумњао, Форд је одложио појас и оружје...

Мет је полако одшкринуо врата...

...и онда јурнуо у собу...

ФОРД ЈЕ СКОЧИО...

...АТИ, НАСНО...

РУКЕ УВИС?

ПОТПАКО? ЈА САМ ШЕРИФ, А ОВАЈ НИТКОВ ФОРД ЈЕ УБИЈА?

КОМЕ ДА ВЕРУЈЕМ? ОБОЈИЦА МИ ИСТО ИЗГЛЕДАТЕ...

ЈА ИМАМ ЗНАЧКУ, А ОН НЕ? САЂ МИ ДАЈ КОНОПАЦ?

СЛАБО МИ КО ДОПАЗИ... УВЕК САМ ВИШЕ ВОЛЕО ЖИВОТИЊЕ НЕГО ЉУДЕ?

И МИ ЋЕМО БРЗО ОТИЋИ? ЧИМ НАМ НАХРАНИШ КОЊА?

ТО ЈЕ ПРВА ПАМЕТНА СТВАР КОЈУ САМ НОЋАС ЧУО?

ЗБОГОМ, И ОПРОСТИ ШТО СМО ТИ СМЕТАЛИ?

СВЕ ЈЕ У РЕДУ?

БРЖЕ? ЧЕКА НАС ДУГ ПУТ?

ЗА ТО ВРЕМЕ, ФОРДОВИ БИВШИ ДРУГАРИ ТАМО СУ ЗАСТАЛИ...

БРЕЈСЕ? БРЗО?

14

ЗАР ОНО НИ-ЈЕ...

ЈЕСТЕ? И ТО КОЛ'КО ВИДИМ У ДРУШТВУ ШЕРИ-ФА?

ТАЈ ДАСА ЈЕ ИЗГЛЕДА ТВРД ОРАХ?

ШТА БЕШО САД?

ДОСТА МИ ЈЕ ОВЕ ДИВЉИНЕ! ШТО ПРЕ НЕШТО ПРЕД-УЗЕТО, ТО БО-ЉЕ!

СТАНИТЕ! БАЦИ ОРУЖЈЕ И РУКЕ УВИС!

МОЈИ МОЋИ СУ ИПАК СТИГЛИ? БАШ СЕ РАДУЈЕМ ШТО ВАС ВИ-ДИМ!

ТИ СИ ОБИЧ-НО НИШТА-ВИЛО, ФОР-ДЕ!

ДА НЕМАШ ОНЕ ЗЕЛЕНБА-КЕ, ПУСТИЛИ БИСМО ДА ТЕ ОБЕ-СЕ!

А САД НАМ РЕЦИ ГДЕ СИ САКРИО ОНИХ ТРИДЕСЕТ ХИЉАДА?

ФИНЕ, ТИ ДРЖИ ШЕРИФА НА НИШАНУ!

ЧЕКАЈ! СВЕ ШТО САМ ХТЕО ТО ЈЕ ДА СЕ ОСЛОБОДИМ ОВОГ ШЕРИФА!

ПА БИ ПОБЕ-ГАО И С НАШИМ ДЕЛОМ, ЈЕ ЛИ? ГОВОРИ, ГДЕ СУ ПАРЕ?

ГОВОРИ, ГЊИ-ДО!

Али, Форд се није тако предавао...

Полако! Ако га убијеш, све пропада!

Убеди га да нас одведе до места где је сакрио паре!

Најзад нешто разумно!

Извини, шерифе, ал' узећемо ти коња!

Фин се окренуо. Помислио је на поновно пробијање кроз снег...

Држи га, Форде!

Уух!

Фин је потрчао назад...

... али мет је потегао револвер и...

Фин је пао мртав...

Кретали су се полако, али станица се најзад ипак указала...

Вас двојица, на коње! Брзо! Нервозан сам, а прст ми је на обарачу!

Шта је то?

Изгледа да имамо одбор за дочек!

НАЗАД, ШЕРИФЕ! ОВО ЈЕ НАРЕДНИК КВИНТ! ПОШЛИ СУ У ПОТРАГУ ЗА ИНДИЈАНЦИМА КОЈИ СУ НАПАЛИ КОЧИЈУ!

СИГУРНО СУ ПОТРОШИЛИ ЗАПИХЕ ХРАНЕ... НЕ КРИВИМ ИХ...

ЗНАМ ДА СУ ИЗГЛАДНЕЛИ И ДА НИСУ ИМАЛИ ИЗБОРА И...

ЈЕСТЕ ЛИ ИХ ДОВЕЛИ?

ЈЕСТО, ДВОЈИЦУ! ПРЕДАЋЕТО ИХ ЦИВИЛНИМ ВЛАСТИМА!

ЗБОГ НАПАДА НА КОЧИЈУ?

ТАЧНО! КРОЗ ЈЕДАН САТ КРЕЋЕТО ЗА ДЕНВЕР!

ДЕНВЕР? ОНДА БИХ ИМАО НЕШТО ДА ВАС ПИТАМ!

... НЕ БРИНИТЕ! СИГУРНО ВАМ ЈЕ САД ПАО КАМЕН СА СРЦА!

КАКО ДА НЕ КАД ЋЕ ТИ КОЊИНА ПОМОЋИ ДА СПРОВЕДЕТ ОВУ ДВОЈИЦУ ДО ДЕНВЕРА!

СПРЕМНИ! ПОКРЕТ!

КАСНИЈЕ...

ПОСЛЕ ОНОГА ШТО СИ ТИ УРАДИО, ПРЕ БИХ УМРО НЕГО ШТО БИХ ТИ РЕКАО!

САД ВИШЕ НЕ МОРАШ ДА ТИ КАЖЕШ ГДЕ СИ САКРИО ПАРЕ, ФОРДЕ!

ЈЕДАН ВОЈНИК СЕ ПРИБЛИЖИО ЗАРОБЉЕНИЦИМА...

17

НОЋАС САМ ЈА НА СТРАЖИ! ТО ЈЕ ЗРОДНА ПРИЛИКА ДА МАЛО ПОРАЗГОВАРАТО...

ШТА ЗАПРАВО ХОЋЕШ, ВОЈНИЧЕ?

ДОСТА МИ ЈЕ ОВЕ ЈУРЊАВЕ ЗА ИЗГЛАЂНЕЛИМ ИНДИЈАНЦИМА! ЗА ПЕТНАЕСТ ХИЉАДА ДОЛАРА ПУСТИО БИХ ТЕ...

И ПОВЕО...

ОВДЕ ЋЕМО СЕ МАЛО ОДМОРИТИ, МЕТЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

СЛУШАЈ, ФОРДЕ! У ДЕНВЕРУ ЋЕМО БИТИ У ПОДНЕ! ОВО ТИ ЈЕ ЗАДЊА ШАНСА!

АЛИ...

НА СТРАЖИ САМ ОД ПОНОЋИ! ОДЛУЧИ СЕ ДО ТАДА!

ТЕ ВЕЧЕРИ...

ТО ЈЕ ИПАК ПРЕВИСОКА ЦЕНА, ВОЈНИЧЕ!

ЗНАШ ДОБРО ДА ТЕ У ДЕНВЕРУ ЧЕКА КОНОПАЦ! ИЗБОР ТИ НИЈЕ ВЕЛИКИ!

ДОБРО! ДОБИЈАШ ПОЛОВИНУ! БЕЖИМО!

ПОЛАКОТ ПРВО МИ ТОРАШ РЕЋИ ГДЕ СИ САКРИО ПАРЕ!

ШТА? ПА ДА ШТУРНЕШ И ПОКУПИШ СВЕ?

МОРАШ МИ ВЕРОВАТИ! ВРЕМЕ ПРОЛАЗИ! КАД МЕ СМЕНЕ СА СТРАЖЕ, БИЋЕ КАСНО...

'АЈДЕ, ГОВОРИ!

ФОРД НИЈЕ СЛАГАО... БИО ЈЕ СИГУРАН ДА ЋЕ МОЋИ ДА СЕ ОСЛОБОДИ ТОГ ТОПКА, АКО БУДЕ ПОТРЕБНО...

ДОБРО! КОЊИ СУ СПРЕТНИ? А ОН?

ОН НАМ НЕ ТРЕБА!

ЕНЮ, ТАМО СУ РАГЕ!

СТАНИ! ОПКОЉЕНИ СТЕ!

ЗАТКА! ЗНАО СИ ОВО, НИТКОВЕ!

ФОРД ЈЕ НАСРНУО НА ВОЈНИКА...

НЕ ПУЦАЈТЕ! МОЖЕТЕ, ПРОТАШИТИ!

АКО ПУЦАТЕ, ПРОСВИРАЋУ ОВОМ ТОПКУ МЕТАК КРОЗ ГЛАВУ!

И ДА НИКО НИЈЕ ПОКУШАО ДА ME ЗАУСТАВИ!

ВОЈНИЦИ, СПУСТИТЕ ПУШКЕ И УДАЉИТЕ СЕ!

ОТИКИ БЕ... СЕКУНДИ СУ У ПИТАЊУ...

ФОРД ЈЕ ПОТЕРАО КОЊА КА ОБЛИЖЊОЈ СТЕНИ, КАКО БИ СЕ ЗАКЛОНИО...

АЛИ...

МЕТ ЈЕ СКОЧИО НА ФОРДА...

ВОЈНИЦИ СУ ИХ ОДМАХ ОКРУЖИЛИ И...

ХВАЛА ТИ НА ПОМОЋИ, ВОЈНИЧЕ!

А ШТА АКО МЕ ЈЕ ФОРД СЛАГАО?

НЕ ВЕРУЈЕМ! НИЈЕ ВАШ ИМАО ВРЕМЕНА ДА СТИШЉА УБЕДЉИВУ ЛАЖ!

ПОЖУРИТО, ЗАХВАТИКЕ НАС ОПУЈА!

ПОЧЕЛА ЈЕ СНАЖНА ВЕЈАВИНА...

КРАЈ

БИЛО ЈЕ ВЕЋ ПРОШЛО ПОДНЕ КАД СУ УЈАХАЛИ У ДЕНВЕР...

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

СЕДИШ НЕПОМИЧАН ВЕЋ САТИМА ... ШТА ТИ ЈЕ ?

МОРЕ МЕ ТЕШКЕ БРИГЕ!

ТИ БИ ТРЕБАЛО ДА БУДЕШ КРАЉ!

ЈА КРАЉ?

?

ИМАО БИ ДИВНА ОДЕЛА ...

НИСУ МИ ПОТРЕБНА! ИМАМ ЈА СВОЈУ УНИФОРМУ!

© 1981 King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

АЛИ, ЖИВЕО БИ У ДВОРЦУ ...

ЈЕДНОМ МОРНАРУ ЈЕ ДОВОЉАН ЊЕГОВ БРОД!

ДА СИ КРАЉ ТИ БИ СЕ ОЖЕНИО ПРИНЦЕЗОМ!

ОЛИВА ЈЕ БОЉА ОД БИЛО КОЈЕ ПРИНЦЕЗЕ!

ЗНАЧИ, БАКА ЈЕ БИЛА У ПРАВУ!

А ЗАШТО?

ТИ СИ ПОТПУНО НЕЗАИНТЕРЕСОВАН !

НЕМАШ НИ ТРУНЧИЦЕ АМБИЦИЈА!

?

?

?

?

7·26

Bud Sagendorf

airlift JAT

ЈУГОСЛАВИЈА

зимски распуст

ДРАГИ ПУТНИЦИ,

Ово је јубиларна 10. сезона од како се први пут појавио програм пакет аранжмана »Air lift« — Југославија. До сада је око 400 000 наших грађана путовало у нашем аранжману и на тај начин нам поклонили пуно поверење. То што ове аранжмане чини посебно значајним је КВАЛИТЕТ ХОТЕЛА. За вас су изабрани хотели од високе В до L категорије од којих већина имају покривен базен са загрејаном морском водом, спортске терене и пратеће објекте као и терене за скијање.

СТАЛНИ ПОЛАСЦИ — Предвиђени једном недељно током целе сезоне у исте дане.

ПРИЈАВА И УПЛАТА НА ЦЕЛОЈ ТЕРИТОРИЈИ ЈУГОСЛАВИЈЕ — Резервације и продаја аранжмана врше се у свим путничким агенцијама које имају продају авионских карата, као и пословницама ЈАТ-а.

ЖЕЛИМО ВАМ ПРИЈАТАН ОДМОР У АРАНЖМАНУ ЈАТ AIR LIFTA — ЈУГОСЛАВИЈА

РОВИЊ
Хотел „ЕДЕН“, А кат.

МЕДУЛИН
Хотел „БЕЛВЕДЕРЕ“, В кат.

МАЛИНСКА
Хотел „ПАЛАС“, А кат.

ОПАТИЈА
Хотел „АМБАСАДОР“, L кат.

ЗАДАР
Хотел „НОВИ ПАРК“, В кат.

ШИБЕНИК
Хотел „ИВАН“, А кат.
Хотел „ЈУРЕ“, В кат.

ПРИМОШТЕН
Хотел „ЗОРА“ / „СЛАВА“, А кат.

ТРОГИР
Хотел „МЕДЕНА“, В кат.

СПЛИТ
Хотел „ЛАВ“, А кат.

ХВАР
Хотел „АМФОРА“, А кат.
Хотел »PHAROS«, В кат.

СТАРИ ГРАД НА ХВАРУ
Хотел „АРКАДА“, А кат.
Хотел »ADRIATIC«, В кат.

ЈЕЛСА
Хотел „МИНА“, В кат.

ДУБРОВНИК
Хотел »EXCELSIOR«, А кат.
Хотел „ПАРК“, А кат.
Хотел »PALACE«, А кат.
Хотел »PRESIDENT«, DE LUXE кат.
Хотел „ПЛАКИР“, А кат.

ПЛАТ
Хотел „ПЛАТ“, В кат.

ЦАВТАТ
Хотел »CROATIA«, L кат.
Хотел „АЛБАТРОС“, А кат.

ХЕРЦЕГ-НОВИ
Хотел „ТАМАРИС“, В кат.
Хотел „ИГАЛО“, В кат.

ТИВАТ
Хотел „МИМОЗА“, В кат.

МИЛОЧЕР — СВ. СТЕФАН
Хотел „НОВИ МИЛОЧЕР“, А кат.

СУТОМОРЕ
Хотел »INEX-ZLATNA OBALA«, В кат.

ЖАБЉАК
Хотел „ПЛАНИНКА“, В кат.

МАВРОВО
Хотел „БИСТРА“, Б кат.

ШАРА — ПОПОВА ШАПКА
Хотел „ПОПОВА ШАПКА“

ВЛАШИЋ
Хотел „БАБАНОВАЦ“, В кат.

ОХРИД
Хотел „ПАЛАС“, В кат.

СТРУГА
Хотел „ДРИМ“, В кат.

БЛЕД
Хотел „ГОЛФ“, А кат.
Хотел „ПАРК“, А кат.
Хотел „КОМПАС“, В кат.

ПОРТОРОЖ
Хотел »PALACE«, А кат.
Хотел „НЕПТУН“, В кат.
Хотел „ЛУЦИЈА“, В кат.

БОХИЊ
Хотел „СТАНЕ ЖАГАР“, В кат.

КРАЊСКА ГОРА
Хотел „КОМПАС“, А кат.

БИТИ ЛАУДА, БАР ЈЕДАНПУТ

Оригинал „формуле 1“ (у углу) и његова „малибу“ копија.

Можда сте некад пожелели да се нађете за управљачем тркачког аутомобила, осетите велику брзину из уз шкрипу кочница савладавате кривине попут Ројтемана, Џонса, Вилнева, Лафита? За таква задовољства Американци су изградили одговарајуће стазе и болиде. То су прави болиди — истина мало ислужени — „формуле 1“ који се преуређују за ову врсту трка. Ови „малибу“ болиди израђују се ручно, сваки део детаљно се копира са оригинала.

Не ради се ту ни о каквим пистама за го-картинг, није у питању дечија игра, деци је чак забрањен приступ, тако да на такозваном „Малибу Гран прију“ могу да стартују само они који су напунили 18 година. Других ограничења готово и нема. Потребно је само да поседујете возачку дозволу и да претходно нисте пили алкохол. Оштре кривине, брдски и равни терени стазе дугачке око 800 метара захтевају изванредну концентрацију и богато возачко искуство. Нема никаквог обезбеђења па онај ко крене на старт претходно мора да потпише изјаву да све ово чини на сопствену одговорност. Догоди се, наравно, и понеки удес.

Просечна брзина на овим тркама, копијама „формуле 1“, износи 65 километара на час, али некад се постиже и 80 километара. У компјутерском контролном торњу време постигнуто у једном кругу израчунава се у стоти делић секунде. У поређењу постигнутих времена и лежи привлачност ових трка: синови возе против очева, девојке против младића, пријатељи једни против других.

ЈЕДНА ЖЕНА — ДВЕ КРВНЕ ГРУПЕ

Домаћица из Лондона по имену Патриција Мекдоналд је највероватније једина особа у свету која има резерву сопствене крви. Наравно, чува је у специјалној банци за крв и нико други осим ње не може да је употреби, а не би ни смео. Шта је посреди? Патриција је заиста редак медицински феномен, потпуно непознат у историји ове науке: кроз њено тело струји крв две различите крвне групе. Ово је код ње откривено 1972. године кад је чекала своје прво дете и морала да буде подвргнута одговарајућим прегледима и анализама крви. Лекари су најпре поверовали да то има директне везе са њеном трудноћом, али поновљене анализе као и провере извршене седам година касније, кад је очекивала своје друго дете, показале су исто. Стручњаци за ову област медицине нашли су се у недоумици, никле су различите теорије. По једној од њих Патриција је требало да буде рођена као близнакиња, и како се то није догодило она је „усвојила" и крвну групу своје нерођене сестре или брата. Било како било, у свету, бар засад, више нема ниједног оваквог случаја и Патриција, да би свој живот на неки начин осигурала, повремено даје крв и прави резерве искључиво за личну употребу.

РЕКОРД ЗА СВА ВРЕМЕНА

Кад је Чарлс Бреник, власник бројних пансиона широм Америке, сабрао све своје дугове, испоставило се да они износе пуних педесет један милион долара. Немајући куд Бреник, чије је стално место боравка Бостон у Масачусетсу, одлучио је да опроба срећу у светској коцкарској престоници Лас Вегасу. Како је био познато по свом добром имовном стању, допуштено му је да се коцка на кредит. Узалуд је, међутим, улагао огромне своте, срећа му је потпуно окренула леђа, па је напустио коцкарницу са дугом од нова четири милиона долара. По повратку у Бостон чекало га је још два милиона за исплату. Како је до краја све скупа изнело 57 милиона долара, Чарлс Бреник је уписан у Гинисову књигу рекорда као савременик чији ће банкротски рекорд и у будућности бити тешко премашен.

СТРАНИ ЈЕЗИК — У СНУ

Вилму Сатерланд из Мезе у Аризони никада није посебно забрињавало то што њен супруг говори у сну: с њим је у браку провела преко двадесет година и већ је била навикнута на ове његове ноћне говоранције. Али кад је једном приликом Џин Сатерланд, у паузама дубоког хркања, почео да изговара неке њој неразумљиве речи, није могла а да се не заинтересује, па јој је чак пало на ум да ово његово приповедање сними и сутрадан му пусти да чује. Џин је био веома зачуђен — како и не би кад ни сам ништа није разумео. Случај је хтео да за првог комшију имају стручњака за стране језике, професора универзитета у Аризони Лија Крофта, коме су пустили овај исти снимак. Сви су се весма изненадили кад им је овај рекао да је Џин своју причу изговорио на чистом руском језику. А он, не само да никада није учио руски већ, колико се сећа, никада у животу није имао прилике чак ни да чује некога да говори овим језиком!

ФИЗИЧАРИ РАЗБИЛИ ЧАРОЛИЈУ

Место: савана у источној Африци. Време: летње пре подне пре приближно 50.000 година. Ловац каменог доба већ неколико дана прати стадо газела. Али, моментално га не привлачи газела већ једна тајанствена прилика која га следи већ сатима. Види је на земљи, а не може никако да је се отресе. Ловац направи неколико скокова, одједном стаде забезекнут јер види да тамна сенка на земљи чини потпуно исте покрете као и он.

ЧОВЕК У

Касније ловац опази да се сличне слике везују и за многе друге ствари. Свако дрво, сваку животињу, сваког његовог друга који иде са њим у лов прати таква слика.

Иако тамна слика изазива ловчеву пажњу, неодољиво га привлачи још нешто: мала бара код које се увек изнова зауставља при ловачком походу. Ту зачуђено види како из воде сјаји иста онаква огњена кугла као и на небу. А како се додирне водена површина, тако слике ишчезавају. Опет се појаве кад се вода умири. Кад се ловац нагне не би ли се напио воде, пред његовим очима се укажу похлепна уста која се муњевито приближавају његовом лицу. Када испружи руку према утвари и она је испружи, све док се руке у води не дотакну, а уста не сретну. Када је са њим још један ловац, из баре на њих гледају две сподобе. Једна од њих је иста као и његов друг...

Сада морамо да прекинемо с овом извештајем. Наиме, не знамо са сигурношћу да ли је наш предак препознао свој лик у воденом огледалу. Али, нешто, ипак, знамо: како се данас деца понашају пред огледалом.

Дете које има једва годину дана седи на земљи и плаче. Мати га узима у наручје и односи у купатило да га умије. Заједно стоје испред огледала. Дете се весело насмеши познатом и драгом материнском лику у огледалу и испружи ручице. Очигледно, не разликује „прави" лик и онај у огледалу. То отприлике овако доживљава: мама се наједном удвостручила. Седи јој у наручју, осећа њене руке, топлоту. Одједном као, још једна мама је ту. А шта значи то ситно биће у њеним рукама? Нешто касније ће тај „туђинац" у огледалу поново изазвати пажњу детета. Касније ће једном доћи до споразумевања између мајке и детета — и то „туђе дете" ће се спојити са његовим властитим ја.

Ипак, дете огледалу нешто никад неће приписати: чаролију. Мада све што је досад речено наговештава да је огледало некаква тајновита справа магичне моћи. Зато се и даље

НАУКА ДУГО НИЈЕ УМЕЛА ДА ОБЈАСНИ КАКО ТО СЛОЈ СРЕБРА ОД САМО НЕКОЛИКО ХИЉАДИТИХ ДЕЛОВА МИЛИМЕТРА ТАКО ЛУКАВО ВАРА НАШЕ ОЧИ И РАЗУМ.

Наши давни преци су се пужевским корацима приближавали тренутку када ће га победити...

ТАЈНА СВЕТЛОСНИХ ЗРАКА

Још најраније културе — пре 10.000 година — знале су како се ликови огледају. Вода у лонцу, бунар — у њима се огледало све што је погледало унутра. И када су довољно дуго глачали камену или металну плочу — кожом или пепелом — почели би да им се указују све разговетнији ликови.

Да ли је већ то било огледало? Да. У суштини се до данас ту заиста ништа битно није изменило. Јер, свако огледало није ништа друго него глатка метална површина, тако глатка да се под микроскопом на њој не може видети ниједна избочина! Када на ту равну површину падне светлосни зрак, он се преломи и одбија непромењен, као лопта од зида.

Постоји ли разлика ако светлосни зрак падне на бео лист хартије? И ова површина може да одбије већи део светлости. Али и најглаткији папир је зрнаст (то лако можемо да видимо под микроскопом). Светлосни зрак се преломи — појединн делићи светлости на испупченима распрше се на све стране, попут воденог млаза из ватрогасног шмрка када удари о зид.

Ликови у огледалу настају само ако светлосни зрак остане у снопу, пошто је „површина дотицања" глатка. Метална површина може изванредно добро да се изглача па је већ само откриће метала омогућило откриће огледала.

Старе културе бронзаног доба су, доказано је, већ

познавале огледало. Ручно израђене металне плоче, фино изглачане и на ивичним странама уметнички украшене, биле су омиљен употребни предмет, много пре наше ере, а још чешће су служиле за украс и у обредне сврхе. Прави мајстори обраде метала били су Етрурци, стари народ високе културе с Апенинског полуострва. Њихова огледала и посебно ливене металне легуре бронзе и цинка били су изванредно цењени и нису се продавали само по Средоземљу већ и на Блиском и Средњем истоку.

Ипак, шта заједничког имају те древне металне плоче са нашим модерним огледалима? Може некот да изненади, али наша стаклена огледала нису ништа до изванредно глатке металне површине. Стакло је само нека врста „носача" за слој који је право огледало, оно што добија светлост. Поред тога стакло штити метал од корозије и оштећења. И још нешто: због површинског напона стакло при топљењу постаје изванредно глатко. Површински напон делује као гумени зид јако надуваног балона и скупља молекуле на површини. Стакло задржа-

ОГЛЕДАЛУ

ва површински напон и онда када се само једном стврдло и зато га је могуће непосредно превући металним слојем. (Само код прецизних и луксузних огледала површине се додатно полирају).

Иначе, огледалско стакло мора да има квалитет „чистог сочива". Светлосни зраци који би требало да се одбијају од металног слоја морају да продру кроз стаклени слој, али при том не смеју да промене смер. Већ најмање грешке или неквалитетнија мешавина саставних делова стакла има за последицу добијање искривљене слике у огледалу.

ПРЕВАРАНТ ЉУДСКОГ ОКА

Прва стаклена огледала направили су још стари Римљани. Била су превучена цинканим и златним превлакама. По забелешци римског историчара Плинија Старијег ту технику су, изгледа, познавали још Феничани. Међутим, стаклена огледала бољег квалитета потичу тек из средњег века. Тада су опробане разне превлаке, на пример, оловне, цинкане, бакарне, мешавина живе и сребра.

Данас познајемо готово искључиво огледала са сребрним премазом јер тај метал има две изванредне особине: „гута" ситније делове светлости и уз помоћ хемијских метода могуће га је учинити фантастично глатким. На стакло се наноси растопина соли сребра. Када се помешају одговарајуће примесе, сребрни намаз се тврдо прими за стакло. И управо се тај танак премаз игра нашим очима, а још више нашим разумом. Метални слој, дебео само неколико хиљадитих делова милиметра, дочарава „тродимензионалне" ликове. Пред нашим очима се указују читави пејзажи, просторије, потпуно нови свет. Можемо да зуримо у бесконачне даљине и у дубину простора. Ако погледамо иза огледала, све то нестаје — видимо само стаклену плочу дебљине неколико милиметара.

Ниједна ствар на свету не вара наше очи тако лукаво као огледало. Чини нам се као да гледамо кроз прозор у свет који је далеко иза огледала, у некакву четврту димензију. Ако после тога окренемо огледало, једва поверујемо да иза њега нема ама баш ништа.

Како је могуће да нас огледало тако вара? Како успева да надмудри наш разум? То чудо може се објаснити врло рационално. Све што видимо — сваки предмет, свако живо биће — постаје видљиво само зато што је осветљено и што одбија светлост. Светлост долази потом у наше око и ту се претвара у слику. Код огледала учини „кривину". Најпре падне на огледало и од њега се одбија у наше око. И управо ту смо „преварени": одбијање, односно преламање светлосних зрака не можемо да опазимо. Наш разум реконструише пут светлосних зрака директно кроз огледало. Тако настаје утисак да светлосни зраци долазе од предмета из огледала.

СЕДАМ ГОДИНА НЕСРЕЋЕ?

Сасвим је разумљиво што су због те лукаве преваре нашег чула вида, коју наука дуго није знала да објасни, људи миленијумима видели у огледалу деловање некаквих нечастивих сила. Тако су огледала непрестано доводили у везу са демонским бићима која желе да се докопају човекове „душе". Остаци тог страха одржали су се све до дана данашњег (на пример веровање да разбијено огледало доноси ономе ко га разбије седам година несреће?!). Понегде се још одржао обичај да се у соби са мртвацем огледало покрије нечим да би тако покојникова душа нашла мир, из страха да се не врати кроз огледало и тако направи неко зло. Када се данас застире огледало, то човек само понавља прастаро сујеверје наших предака немоћних пред силама живота и природе којим покушавају да из огледала истерају зле духове.

Ипак, није било могуће прекрити свако „огледало" и обуздати његову „чаробну моћ". Када су се људи загледали у дубоку, таму воду, ликови из тог својеврсног огледала често су им значили тајанствени поглед у свет подземља. Јер, вода није била танак слој огледала који треба само окренути и привиђење ће аутоматски нестати већ нешто дубоко и недвосмислено, пуно непријатељски расположених тајни и опасности. Зато су се у старој Индији и античкој Грчкој клонили да гледају у воду. У старим грчким митовима тајанствена бића су се најчешће појављивала управо из извора и воде (водени духови, виленьаци, нимфе и богови). Кроз водену површину огледала могли су несметано да напуштају своја царства сенки и да се опет враћају унутра. При том су са собом узимали људске душе ...

НАРЦИС

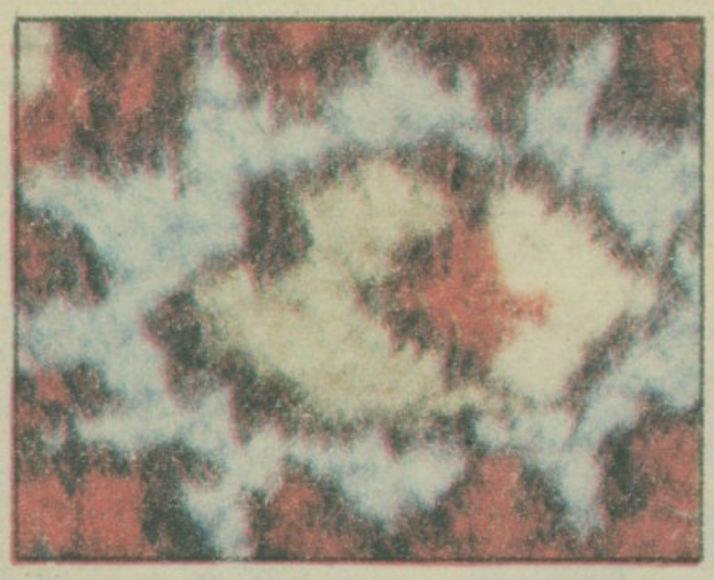
Једна од тих митолошких старогрчких личности и данас има одређен значај и за науку. Ради се о Нарцису. По легенди, то је био младић невероватне лепоте који према другим људима није осећао ама баш ништа. Нимфа Ехо заљубила се у Нарциса који, интересујући се само за себе, није хтео да јој узврати љубав. Када је Ехо умрла од жалости, богиња Артемида казнила је Нарциса тешким љубавним мукама: заљубио се у свој лик из „огледала" који је открио на једном извору. И сваки пут, када би хтео да дотакне лик, он би нестајао. Крај ове приче има неколико верзија, али сви су трагични: Нарцис умире због љубави према самом себи; као цвет нарциса наставља да живи и даље ... Ипак, за сва времена он је остао оличење болесне самозаљубљености. Ех, да није било огледала ...

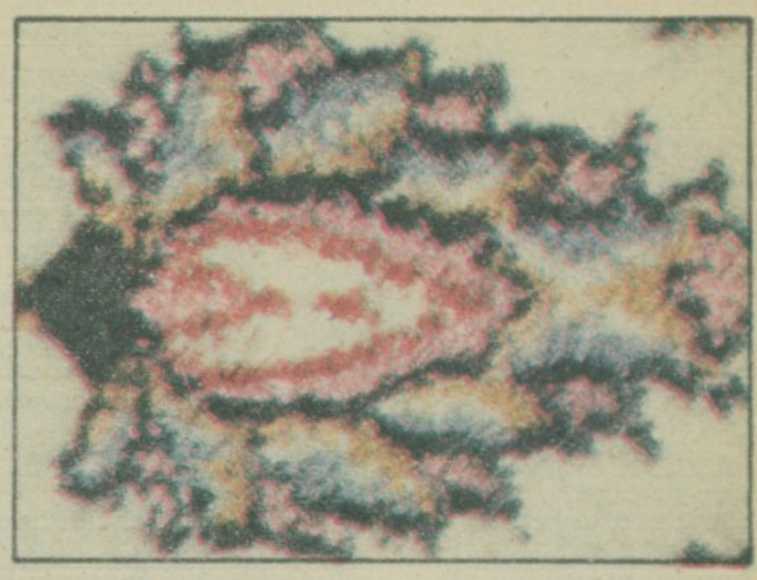
М. Ш.

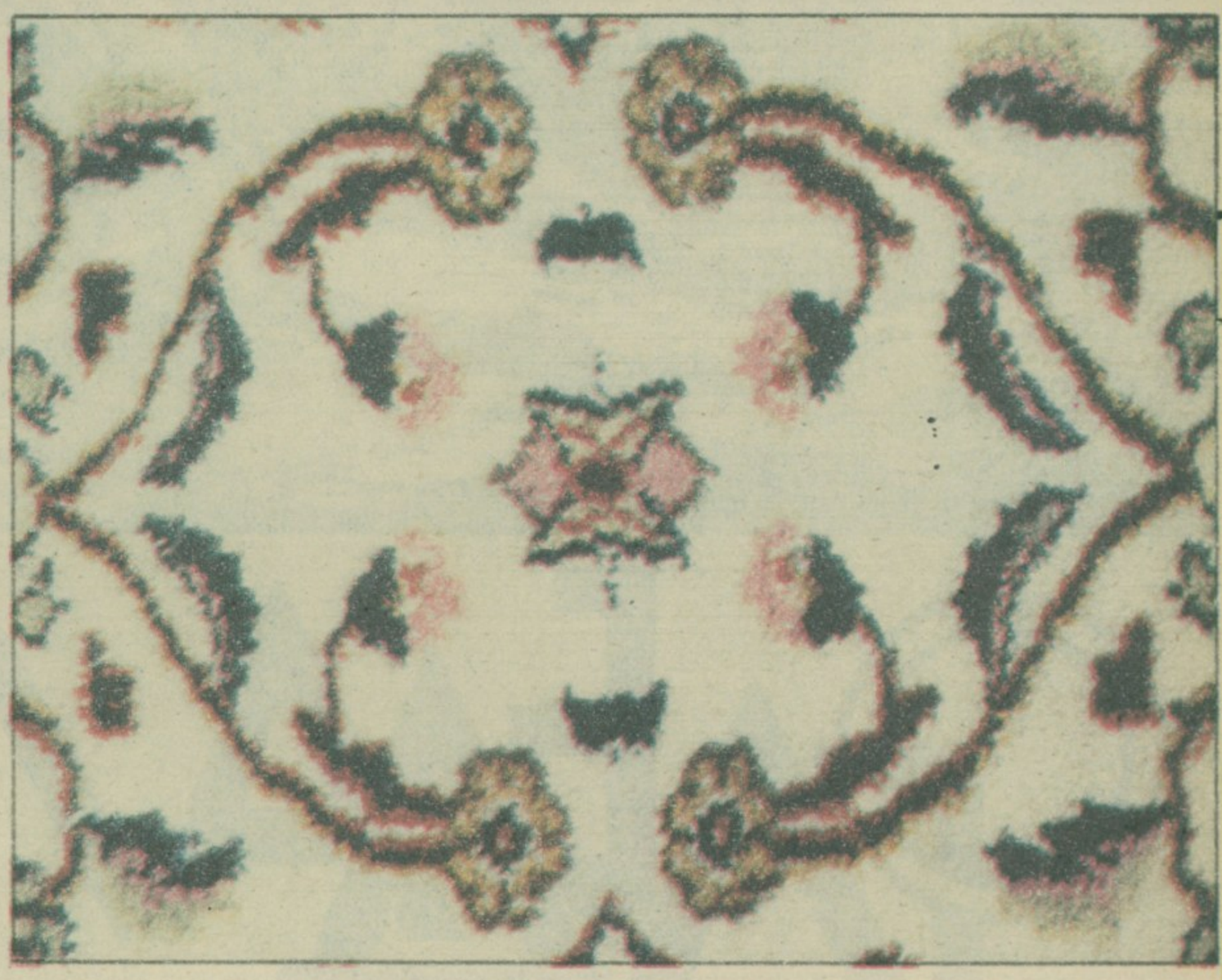
МЛАДОСТ ЗА РАЗБОЈЕМ

БУХАРА ИЗ КРАЈКОВА

За један квадратни метар тепиха у коме има 120.000 чворова потребно је најмање десет дана рада: под условом да се тка у четири руке!

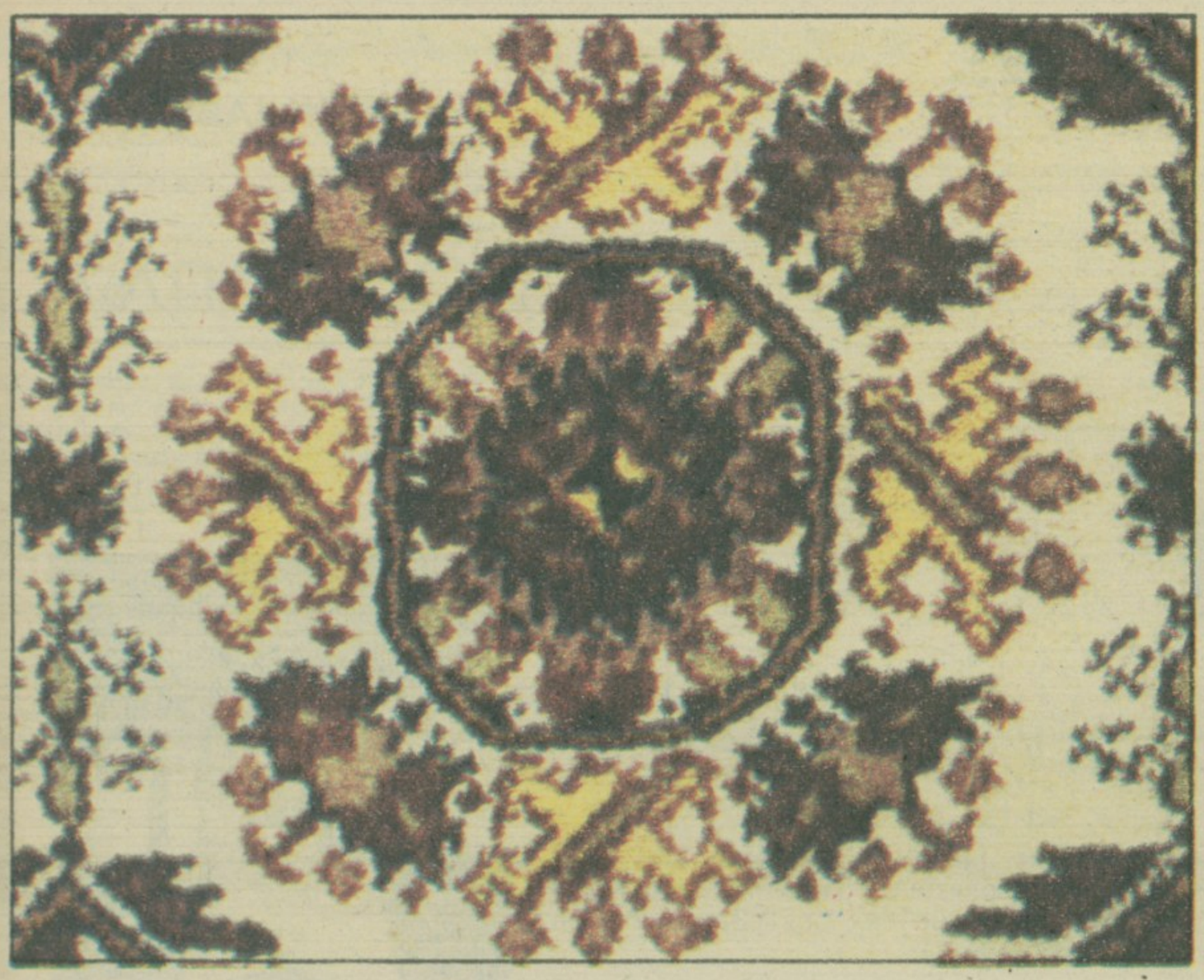

Удара киркит. То је једини звук који се чује кроз отворене прозоре, ниске, дугачке зграде на улазу у Кратово. Удара од раног јутра, уједначено, у кратким размацима. Сваки ударац је — нови чвор. Један од оних неколико стотина хиљада што треба изаткати. Лете хитри прсти ћутљивих жена. Горња па доња жица, провлачи се вунена нит, пресеца, удара киркитом да чвор „легне“. Онда се опет хватају две жице и тако — седам сати дневно. Коцкица са шеме, две жице у ткању. Да се те коцкице преточе у два метра широк и три дугачак тепих треба најмање два месеца рада и то под условом да га раде четири а не две руке. И да једна од две ткаље не прескочи коју коцкицу јер онда цео труд пропада — шара се не поклапа.

А за њу се овде брине Трајко Матевски, сликар из Скопља. Он је прва карика у ланцу на чијем крају се налази тепих. Његов задатак је да направи узорак, шему на којој је прецизно израђен цртеж, изнијансиране боје. На основу њега кратовске ткаље, раднице ћилимаре „Вера Пазованска“, ткају тепихе које власници касније с поносом показују... С разлогом. Не само због оних 120 хиљада чворова у сваком квадратном метру већ и због шара које могу бити веома компликоване. Гледајући тај склад боја човек се тешко одлучује да прстом покаже који је најлепши. Ако се не зна који је најлепши, кажу у Ћилимари, онда се зна који је најтраженији и додају да је то такозвана „кратовска бухара“.

Гледајући повијена леђа ткаља које седе на ниским дрвеним клупама за разбојем широким четири метра, не може да се не примети да су оне углавном младе. Старијих од 45 година овде нема. Не може дуже да се издржи: ретко која ткаља оде у старосну пензију. Попусте очи и кичма. Губи се хитрина. Прсти постају грубљи. Присећамо се да управо из овог разлога у чувеним керуанским ткачницама у Тунису раде искључиво девојчице. Од 6 до 13 година! „Провуче“ се и нека старија од 18 ако су јој прсти довољно танки да се пробију између густих жица!

Прављење тепиха је традиционално „женски“ посао не само зато што су њихови прсти вештији. Од те традиције се ни у

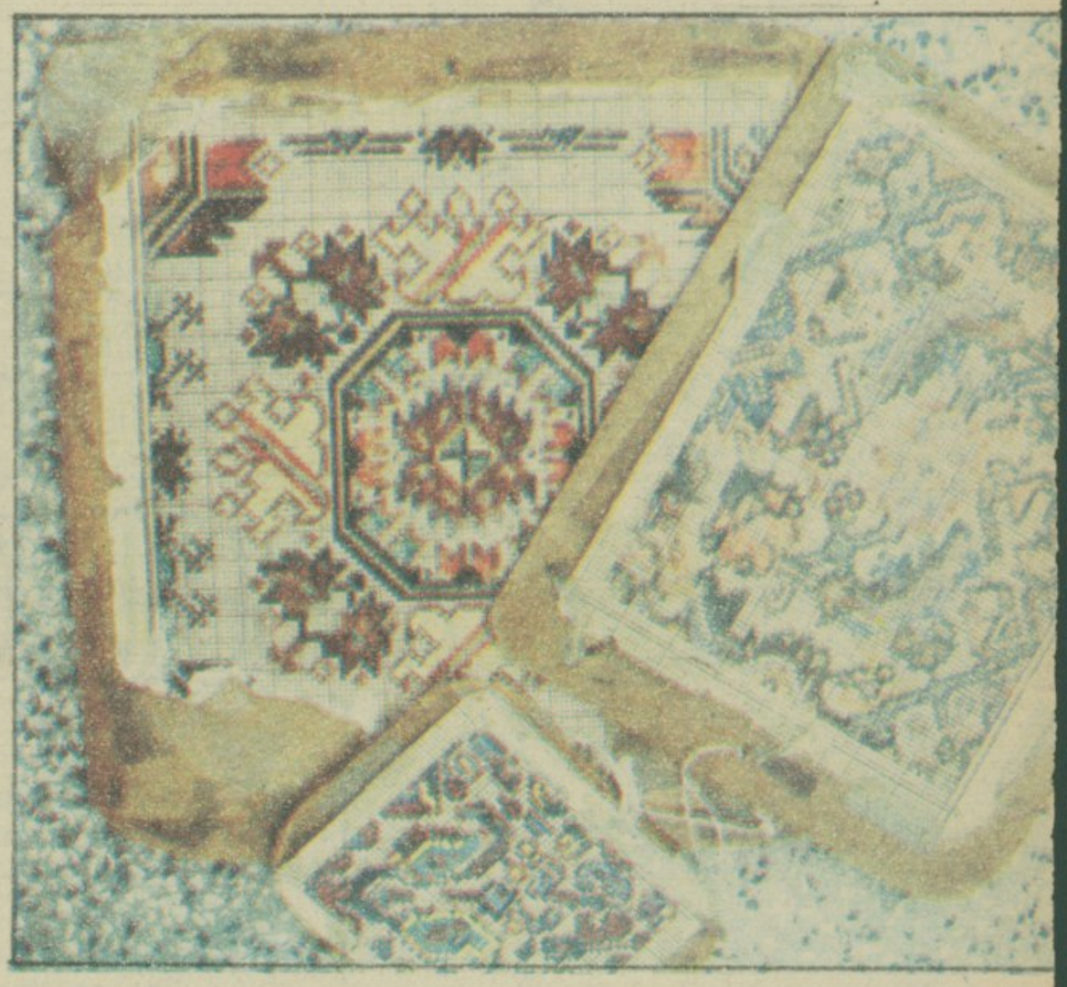
ПОД НАДЗОРОМ УМЕТНИКА

Ћилимарство (а под њим се подразумева не само израда ћилима већ и тепиха) развило се на подручју које се протеже од Кореје до југоисточне Европе и од северне Африке до Шпаније. Познаје га и амерички континент. Штанциште, техника израде и орнаментика претколумбијског периода веома је слична оној која се користила у Азији и Европи. Колико је ћилимарство старо тешко је одредити: из праисторијског доба нема сачуваних ни ћилима ни алатки којима су прављени. Према неким знацима, Сумери, народ који је изумро у 2. миленијуму пре нове ере, украшавали су зидове својих кућа ћилимима, међутим, најстарији пронађени радови потичу из гробнице Тутмосиса IV, египатског фараона из 15. века пре нове ере.

Ћилимарством су се највише бавили номади којима су ћилими и теписи служили не само као простирке већ и намештај: на њима су седели, јели, спавали... За разлику од номада који су радили искључиво за своје потребе, „седелачки" народи су оснивали радионице у којима се, под надзором уметника, ткало за продају. Златан период ћилимарства је од краја 15. до половине 17. века: тада у Персији настају највреднији примерци. У оријенталном ћилимарству најквалитетнијим производима сматрају се кавкаски ширван, карбаг и сумак, персијски кирман, хамадан, шираз и табриз, турске смирна и карамани и туркменска бухара.

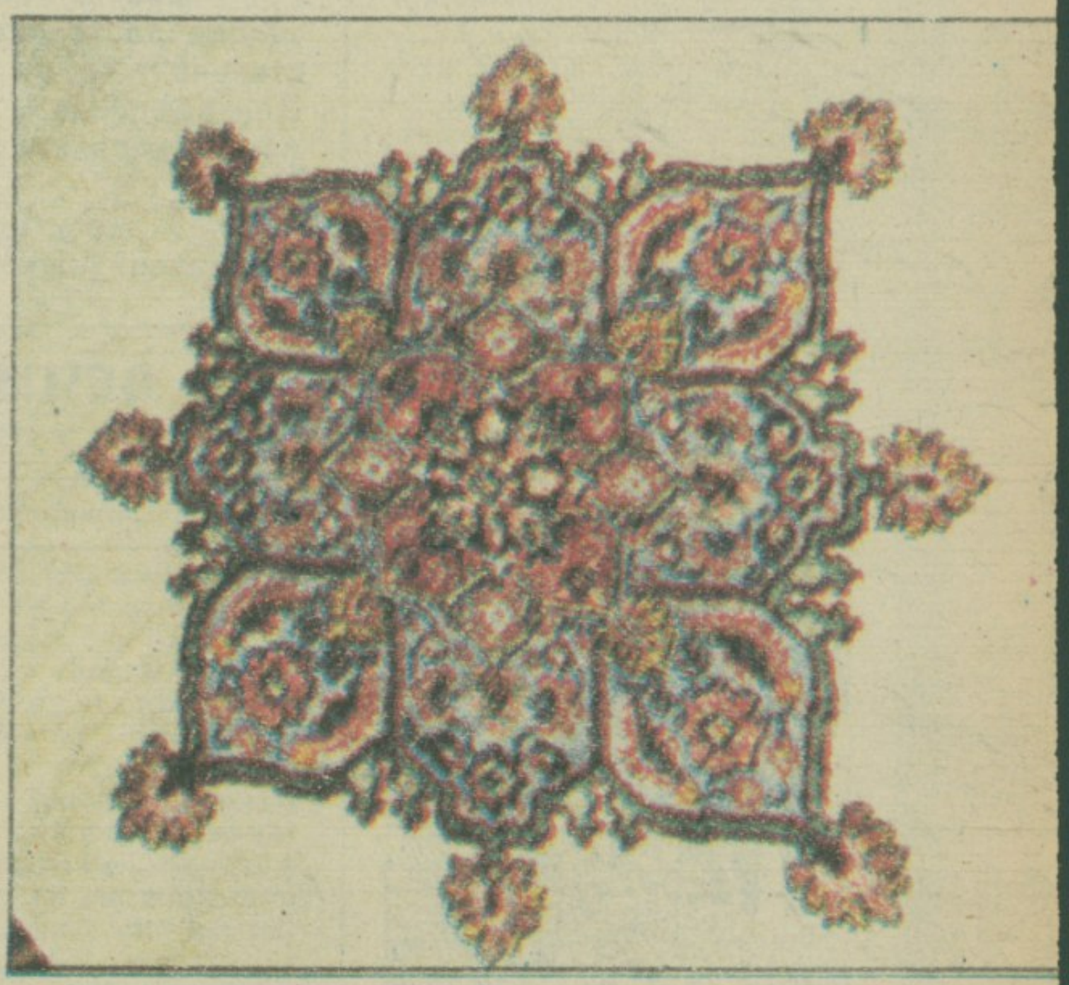

Кратову не одступа. Мушки чланови ове радне организације ступају на сцену тек кад се теписи скину с разбоја и однесу у перионицу. Ни прање није једноставно: зато је потребна рибаћа четка, чакла (она иначе служи за прављење малтера), много, много воде и гумене чизме. У кратовској ћилимари тепих се најпре пере детерџентом, затим раствором хлора и на крају сумпорном киселином. Испира се водом. Цео овај процес траје 3 до 4 сата. Теписи се онда носе на сушење. Колико ће оно трајати, зависи од времена. У најбољем случају 20 дана — ако је време топло и без кише. Међутим, још није све готово. Пре него што теписи из Кратова крену у градове широм земље, приступа се шишању. За то је потребна сигурна рука: висина тепиха мора да буде свуда иста.

Олга Вукадиновић

Снимио:
Љуба Патрногић

МОЈ ИЗБОР

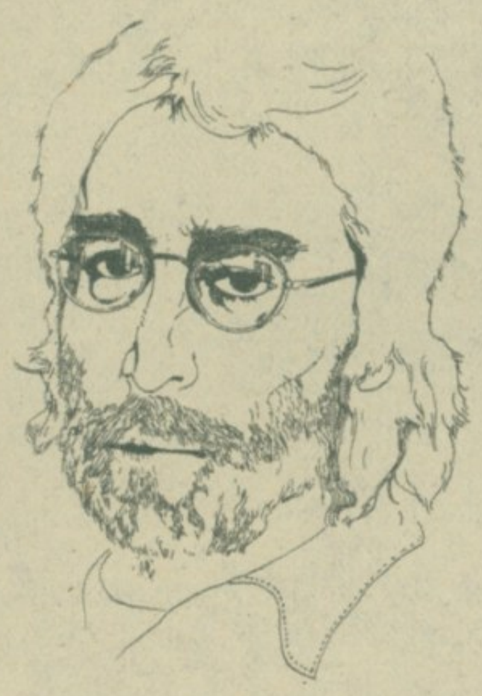
Зовем се **Соња Ламбесна,** живим у Охриду где учим средњу школу. Читам и волим „Политикин забавник" као и музику коју свуда слушам. Не знам како бих без „Забавника" и без музике! А ево шта најрадије слушам:

ДОМАЋЕ:

1. ЗАМИСЛИ ЖИВОТ У РИТМУ МУЗИКЕ ЗА ПЛЕС — Филм
2. МОЈА ПРВА ЉУБАВ — Хаустор
3. ЕВО ТИ ЗА ТАКСИ — Рибља чорба
4. ДЕВОЈКО МАЛА — Идоли
5. ЛЕТЊЕ ШЕМЕ — Зана

СТРАНЕ:

1. WOMAN IN LOVE — Barbra Streisand
2. SUPER TROUPER — Abba
3. CRAZY DIAMOND — Pink Floyd
4. LET IT BE — Beatles
5. HOT STUFF — Donna Sammer

ВЕЧИТО ПОЉЕ ЈАГОДА

У једном од ранијих бројева „Забавника" писали смо о жељи Јоко Оно да подигне меморијални парк у Њујорку као успомену на преминулог супруга Џона Ленона. Основана је и фондација „Поље јагода" која ће се бринути о уређивању парка, али је више наших читалаца тражило да објавимо текст песме по којој је цео пројекат добио име.

Ево те песме из касније фазе стваралаштва Битлса: „Хајде да те поведем до Поља јагода где ништа није стварно". То су певушили Џон и Јоко шетајући стазама Централ-парка у Њујорку. Сада ће се у једном углу тог парка направити поље јагода — заувек!

А ево и једног цртежа Џона Ленона. Послао нам га је читалац: Александар Митроцић, Ђушина 32, Београд.

ВЕЧИТО ПОЉЕ ЈАГОДА

Музика и текст:
Ленон — Макартни

Let me take you down
'cos I am going to
Strawberry Fields.
Nothing is real
and notking to get hungabout.
Strawberry Fields forever.
Living in easy with eyes closed
Misunderstanding all you see.
It's getting hard to be someone.
But it all works out,
it does not matter much to me.
Let me take you down
'cos I am going to
Strawberry Fields.
Nothing is real
and nothing to get hungabout.
Strawberry Fields forever.
Always, no sometimes,
think it's me,
but you know I know and
it's a dream
I think I know of thee.
Ah yes but it's all wrong,
that is, I think I desagree
Let me take you down
'cos I am going to
Strawberry Fields.
Nothing is real
and nothing to get hungabout.
Strawberry Fields forever.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ СКОПЉА

Почетком ове године је основан састав АЛФА који чине Владо Евковски, соло гитара и вокал, Горан Манасков, клавијатуре, Зоран Евковски, бубњеви, Драган Василески, гитара, Владо Димовски, бас. Узор им је група АЦ/ДЦ и сами свирају сличним стилом. Одржали су многе концерте, а нарочито је остао у сећању концерт који су одржали у Дому Културе „Ђорче Петров". Најпознатија им је композиција „Она"

Од АЛФЕ долазимо не до омеге већ до АВАНТУРЕ. Ова група постоји већ годину дана и веома је популарна у својој околини. Имају неколико занимљивих сопствених композиција „Дени", „Авантура", „Мученик" и др. Текстови су узети из свакодневног живота, а музичка подлога је хард-рок. Биће много активнији када им се врати бубњар Кочо Желваров (19) са одслужења војног рока. Остали чланови су: Назиф Адиловић (21) вокални солиста, Нено Кочан (20) гитара, Буџи Магаши (20) бас и Љубиша Демић (21), клавијатуре.

Нусрета Мулић
Ул. Петра Манцукова 74
91000 Скопље (Бутел I)

НОЋИ У БЕЛОМ САТЕНУ НЕКАД И САД

Ко би рекао да ће велика хала Медисон Сквер Гардена у Њујорку бити премала да прими све поклонике ансамбла МУДИ БЛУЗ (Moddy Blues) половином 1981. године када се то исто догодило равно пре 14 година на истом месту! Зар се ништа није променило за ових 14 година? Да, променили су се чланови ансамбла „Муди блуз", али не и њихова музика. Све је почело оних „лудих" шездесетих година када су настале и велике британске групе Ролингстонс, Кинкс, Ху итд. У Бирмингему се окупила група музичара: Дени Лејн, гитариста и певач, Грем Ец, бубњар, Клинт Уорвик, бас, Мајк Пиндер, клавир и Реј Томас, флаута и вокал. Назив групе је звучао скромно „Муди блуз", али су амбиције биле велике. Први сингл излази 1964. године и зове се „Можеш да изгубиш новац, али не и главу". Тоталан промашај! Још неколико синглова доживљава исту судбину. А онда, јануара 1965. долази „оно право": песма „Хајде сада" (Go now) која се пробија до првог места на разним топ-листама, али оно што је важније — плоча је продата у шест милиона примерака у целом свету. Када је прошло одушевљење овим успехом, Дени Лејн напушта „Муди блуз". Мала пометња. Три месеца нико ништа не ради. Изгледа да је то крај групе, али уз помоћ Ерика Бардона пронађена је замена: Године 1966. долази Џастин Хејворд (Justin Haward) и остаје заувек. Сада постава изгледа овако: Мајк Пиндер замењује свој клавир мелотроном, Реј Томас свира хармонику и флауту, такође и пева, Џон Лоџ свира бас, Грем Ец бубњеве. Сви мање-више певају и компонују. Друга постава „Муди блуза" као да нема ништа заједничко са претходном. Први покушај са песмом »Fly me high« још није очекивана „бомба". Иако су као предгрупа на концертима Тома Џонса добијали снажан аплауз, тек после реформисања звука долазе до праве формуле. Она се састоји у томе што су елементи рока спојени са лаком класичном музиком, а мелотрон је омогућавао звук који је личио на гудаче из симфонијског оркестра. У марту 1968. настале су „Ноћи у белом сатену". Непревазиђени хит чији су одјеци сачувани до данас. То је у ствари била једна нумера са албума „Дани будуће прошлости" (Days of future passed). Даље су се ређали успеси: албуми „У потрази за изгубљеним акордом" (In search on the lost chord) (1968), „На прагу сна" (On the threshold of a dream) (1968), „Деци деце наше деце" (To our chidlren's childrens's children) (1970), „Питање равнотеже" (Question of balance) (1970), „Сваки добар момак заслужује милост (Every good bay deserves a favour) (1971), „Седми пут" (Seventh sojourn) (1972). Оволики успеси омогућили су групи „Муди блуз" да оснује и сопствену фирму за издавање плоча »Threshold«. Сваки члан је постао потпуно независан, материјално потпуно обезбеђен. Да ли је то допринело засићењу? Крајем 1973. године после дуге турнеје по Америци у Сан Франциску је донета одлука о распаду групе „Муди блуз". Досадили су једни другима.

Од тада су прошле четири године, можда су и финансијски успеси били слабији, тек — крајем 1977. састају се петорица чланова некадашњег „Муди блуза" да би расправили о својој будућности. Резултат тих договора било је поновно окупљање и снимање албума „Октава". Када је постало јасно да за промоцију новог албума треба поново путовати, Мајк Пиндер отказује сваку турнеју и повлачи се у мир, одлази да живи на Хавајима! Срећом налазе одличну замену: Патрик Мораз, бивши клавијатуриста групе „Јес" спреман је да се укључи у цео пројекат. Следи албум »Long distance voyager« на коме „Муди блуз" звуче лепше него икада. То је и био разлог што је после 14 година поново била распродата хала Медисон Сквер Гардена у Њујорку за један концерт „Муди блуза". Репертоар је био нов, али није могла бити изостављена једна песма — „Ноћи у белом сатену". Групу „Муди блуз" данас сачињавају: Џастин Хејворд, Реј Томас, Џон Лоџ, Грем Ец и нови члан Патрик Мораз.

Купујем ЛП „Концерт на Хајдучкој чесми" (БИЈЕЛО ДУГМЕ) те синглове »Do you think I am sexy« (ROD STEWART) и »Another brick in the wall« (PINK FLOYD). Продајем по 50 динара ЛП плоче „Ко ме то однекуд дозива" (НЕДА УКРАДЕН) и „Жетва", те неколико синглова.

Предраг Шешлија
Г. Новаковића 2
71000 Сарајево

Продајем поузећем врло очуване плоче: THIN LIZZY »Johnny the Fox« (90) ABBA »Greatest Hits« (80), STYX »Cornestone« (90), TANGERINE DREAM »Force Majeure« (90), GERRY RAFFERTY »City to City« (90) ИГРА СТАКЛЕНИХ ПЕРЛИ (80). У цену је урачуната поштарина.

Александар Ђеран
Вука Караџића 83/1
11500 Обреновац

Купујем плоче »Golden Hour«, »On the Level«, »Hello«, »Quo« ансамбла STATUS QUO.

Милан Лазић
Шерманова 22
41020 Загреб (Ботинец)

Продајем повољно разне касете. Заинтересованима шаљем списак.

Витомир Пљешковић
Ладне Воде 75
11060 Београд

Купујем све добро очуване плоче групе AC/DC, DOORS, LED ZEPPELIN, STATUS QUO. Цена по договору.

Срђан Костић
Милоша Диманића 19
25244 Српски Милетић

СА СВИХ СТРАНА

Чувени трио Питер, Пол и Мери решио је да се поново нађе на једном концерту и тано обележи двадесетогодишњицу свог музичног рада ... Тод Рандгрен је са својим друговима из „Утопије" одржао концерт у зоолошком врту у Филаделфији! Вероватно зато да би га запазио Гинис! ... Брит Екланд је најзад нашла мужа, па су тано одахнули и Род Стјуарт и многи други ... Чувена пиратска станица „Радио-Каролина" поново се огласила својим музичним програмима, али јој будућност није ружичаста јер холандске власти јој не признају екстериторијалност.

ТОМ И ЏЕРИ

ЈА ВИШЕ НЕ МОГУ, ЏЕРИ!

О-О-О-П! НИКО НЕ МИСЛИ НА НАС МИШЕВЕ!

УФ! НЕ ВРЕДИ!

ЕХ, ДА СМО НЕКИ САНГАТОРИ!

ТАЈ САМ! ШТА ТРЕБА!

ЖЕЛИМО ДА БУДЕМО ВОДОИНСТАЛАТЕРИ И ТАКО ЗАРАБУЈЕМО ЗА СИР И МЛЕКО!

ТРЕБА САМО ДА ОКРЕНЕШ ТАЈ ФРАНЦУСКИ КЉУЧ!

ЈЕ Л' ОВАКО?

ТА-КО!

ШТА ЋУ САД?

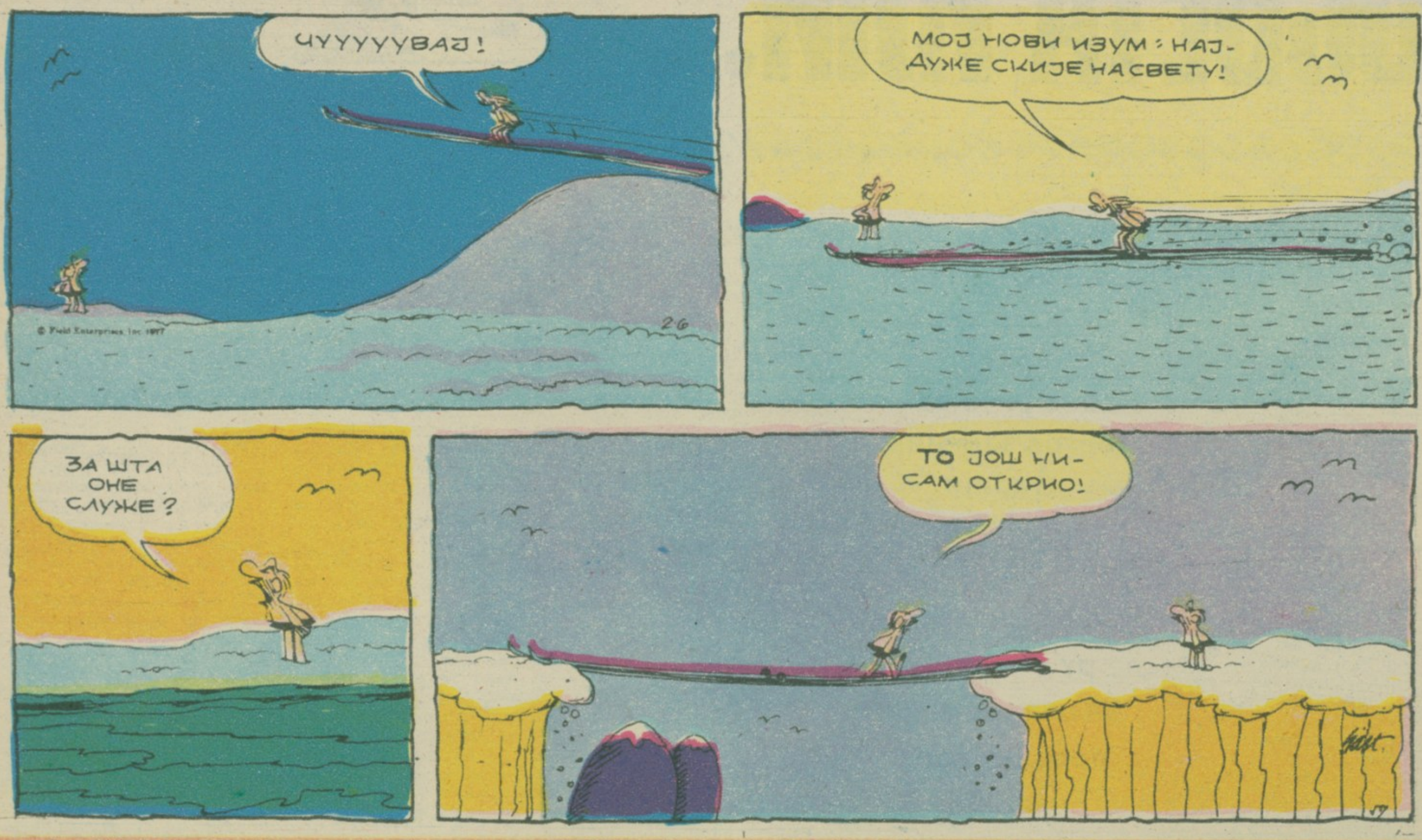
ЗАПУШИШ ЏЕВ ЈЕДНОМ НОГОМ...

...А ОНДА ПОЗОВЕШ ПРАВОГ ВОДОИНСТАЛАТЕРА!

МЈАУ! МРРР! МРЊАУУУ!

ОН, ИЗГЛЕДА, ДОЗИВА НЕКОГ **МАЏЕГ** ВОДОИНСТАЛАТЕРА!

ПЕЖИНЦИ

ЧУУУУУВАЈ!
© Field Enterprises, Inc. 1977
26
МОЈ НОВИ ИЗУМ: НАЈ-ДУЖЕ СКИЈЕ НА СВЕТУ!
ЗА ШТА ОНЕ СЛУЖЕ?
ТО ЈОШ НИ-САМ ОТКРИО!

СРЕЋНО И ВЕСЕЛО
У НОВОЈ ГОДИНИ
PEZ
1982

ОСВЕТА ИЛИ...

Пословођа продавнице у којој је извршена крађа био је млад. Његов заменик, старији намргођени човек, чинио је све да инспектору стави до знања да је за провалу крив младић.

Инспектор Коста је ушао у канцеларију начелника. Тог дана требало је да пође на годишњи одмор, управо на наставак годишњег одмора од претходне године јер је већ био јануар. У јулу су га повукли с одмора због једног хитног посла: ни три дана није провео на мору, једва да се неколико пута окупао. Надао се да ће овога пута бити боље среће. Планирао је да оде у Словенију на скијање. Већ се поздравио са друговима, само још да се јави начелнику. Затекао га је како телефонира. Слободном руком је бележио неке податке.

— Коста, жао ми је, одмор ћеш морати да одложиш за неки дан — рекао је начелник спуштајући слушалицу. — Забележио сам све потребне податке. Одмах крени на увиђај, док су трагови свежи.

Инспектор је пожурио према излазу. Ништа од скијања. Добро је што није послушао пријатеље да уплати аранжман преко туристичке агенције. У ходу је читао податке које је начелник забележио.

УНИШТЕНИ ТРАГОВИ

Претходне ноћи обијена је продавница „Нама" у Космајској улици. Крађу је пријавио пословођа. Продавница се налазила у ужем центру града ,у приземној кући. Екипа која је врло брзо стигла на место извршења затекла је особље на окупу. Узбуђено је препричавало шта се догодило. Коста је незадовољно набрао чело: уништили су све трагове улазећи у продавницу иако им је речено да ништа не дирају. Чак су слагали разбацане ствари и пописивали шта недостаје!

На вратима, прозорима, зидовима и поду није било видљивих трагова обијања. Према речима продавачице која је тог јутра прва стигла на посао, споредна врата, изнутра закључана и подупрта двокраким мердевинама ради веће сигурности, била су притворена. Брава је на тим вратима била обична и на њој нису пронађени трагови обијања. С унутрашње стране налазио се кључ. Мердевине су биле наслоњене на зид поред врата.

Десно од споредног улаза у продавницу пронађене су старе дотрајале мушке ципеле, прљаве и поцепане вунене чарапе и мушки кишобран са поломљеним жицама. Те ствари нису припадале ником од особља продавнице. Вероватно их је ту оставио неко коме више нису биле потребне. Других трагова није било.

Провалник је, како је убрзо утврђено, однео четири ручна часовника, два пара мушких ципела, једно сиво одело, мантил, неколико кошуља и мушки кишобран. Списак покрадених ствари наметнуо је Кости закључак да ствари пронађене пред улазом припадају крадљивцу.

ПРЕВИШЕ ЈЕДНОСТАВНО

После завршеног увиђаја инспектор је разговарао са сваким продавцем појединачно, а затим се вратио у канцеларију. Напрегнуто је размишљао о овом случају. Чинило му се да је све превише једноставно. Већ је расписана потерница за лицем које вероватно није далеко одмакло и које ће бити лако идентификовано јер су продавци дали детаљан опис покрадених ствари. Коста се још једном вратио на све појединости извршеног увиђаја. Трагови насилног обијања нису пронађени. Кључ је пронађен са унутрашње стране браве, а мердевине којима су врата била подупрта биле су уредно сложене и прислоњене уза зид. У самој продавници крадљивац је направио велики неред као да је у великој журби испробавао делове одеће. Право је чудо како га нико од пролазника није приметио кроз велике добро осветљене излоге. Претходна ноћ је додуше била хладна, падао је влажан снег, али трагови су указивали на то да се крадљивац дуже задржао у продавници. Подеране и изношене ствари које су пронађене пред продавницом учиниле су се инспектору као превише уочљив траг. Није први пут да извршилац остави туђе ствари на месту извршења крађе како би скренуо истрагу са правог пута.

Бар да сам дан раније кренуо на годишњи одмор, помислио је за тренутак Коста, али се врло брзо вратио на случај који је био пред њим. Кључеве од главних улазних врата продавнице имали су пословођа и његов заменик. У продавници су осим њих двојице радиле још три продавачице. Пословођа је био млад човек: као изузетно вредан радник пре месец дана је унапређен. Његов заменик, старији намргођен човек са наочарима, успео је да дошапне инспектору како је већ данима упозоравао пословођу да треба заменити браву на задњим вратима, али овај није хтео да послуша. Ко зна, можда је он све инсценирао из освете, размишљао је инспектор. Пренула га је звоњава телефона.

ИДИ НА ОДМОР

— Коста, спреми досије и предај тај случај Марку, и иди на одмор! — рекао је начелник.

— Одмор може да причека још који дан, начелниче — одговорио је. Спустио је слушалицу са осмехом на уснама. Био је потпуно сигуран да је начелник знао да он неће оставити започети случај. А овај, слутио је, имаће занимљив расплет.

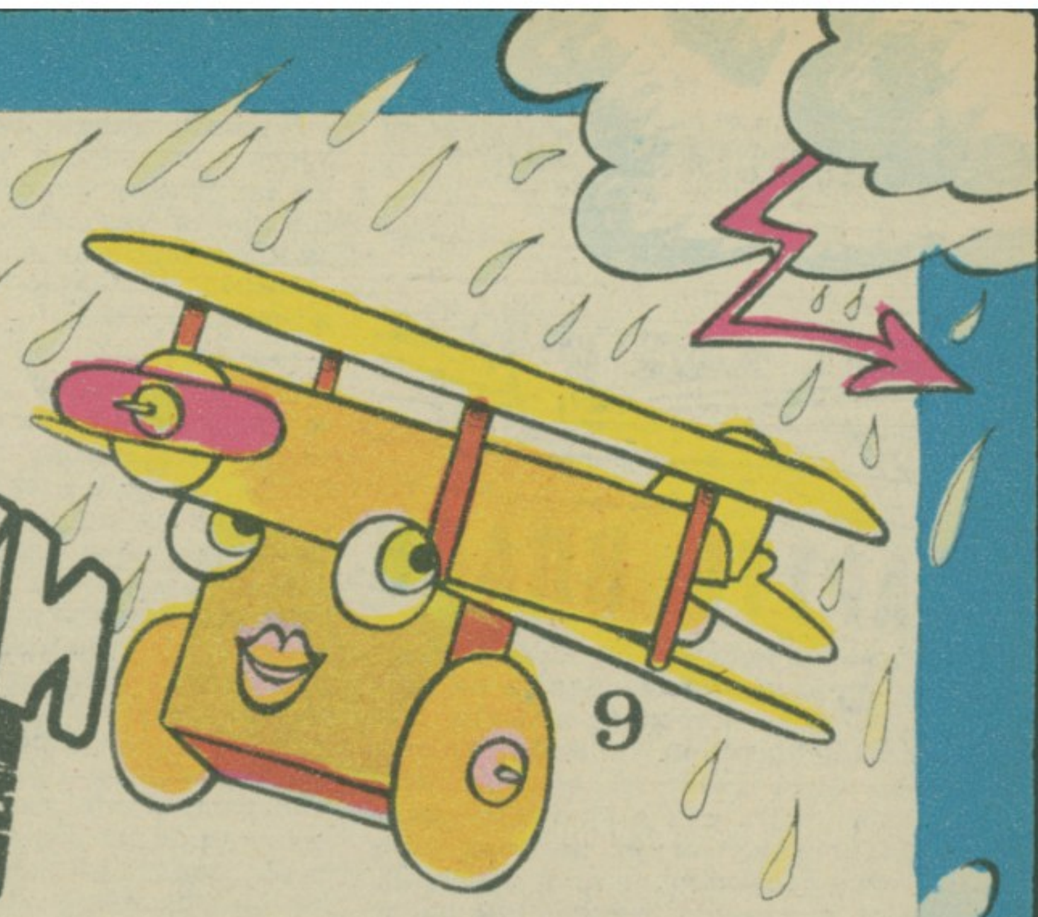
Један сат касније зачуло се куцање на вратима. Ушао је милиционар позорник, а за њим старији човек са картонским кофером у руци. Једино је тај кофер одударао од његовог целокупног изгледа. Све на њему било је ново: ципеле, одело, мантил, кошуља, чак и кишобран окачен о дршку старог кофера. Човек је био необријан и неуредне косе. Инспектор је одмах препознао провалника који је готово читав свој живот провео у затворима и то увек због ситнијих крађа. Пре неколико дана је изашао из затвора са издржавања последње казне. Како је одмах признао, хтео је да оде у посету рођацима па му је било потребно ново одело.

За решење овог случаја било је више него довољно материјалних доказа. Крадљивац их је имао на себи и у коферу у коме је било и нешто провалничког алата. Требало је само да се докаже на који начин је провалник ушао у продавницу јер он то никако није хтео да призна. Инспектор је и то ускоро утврдио. Знате ли како?

Решење потражите на страницама Мале поште.

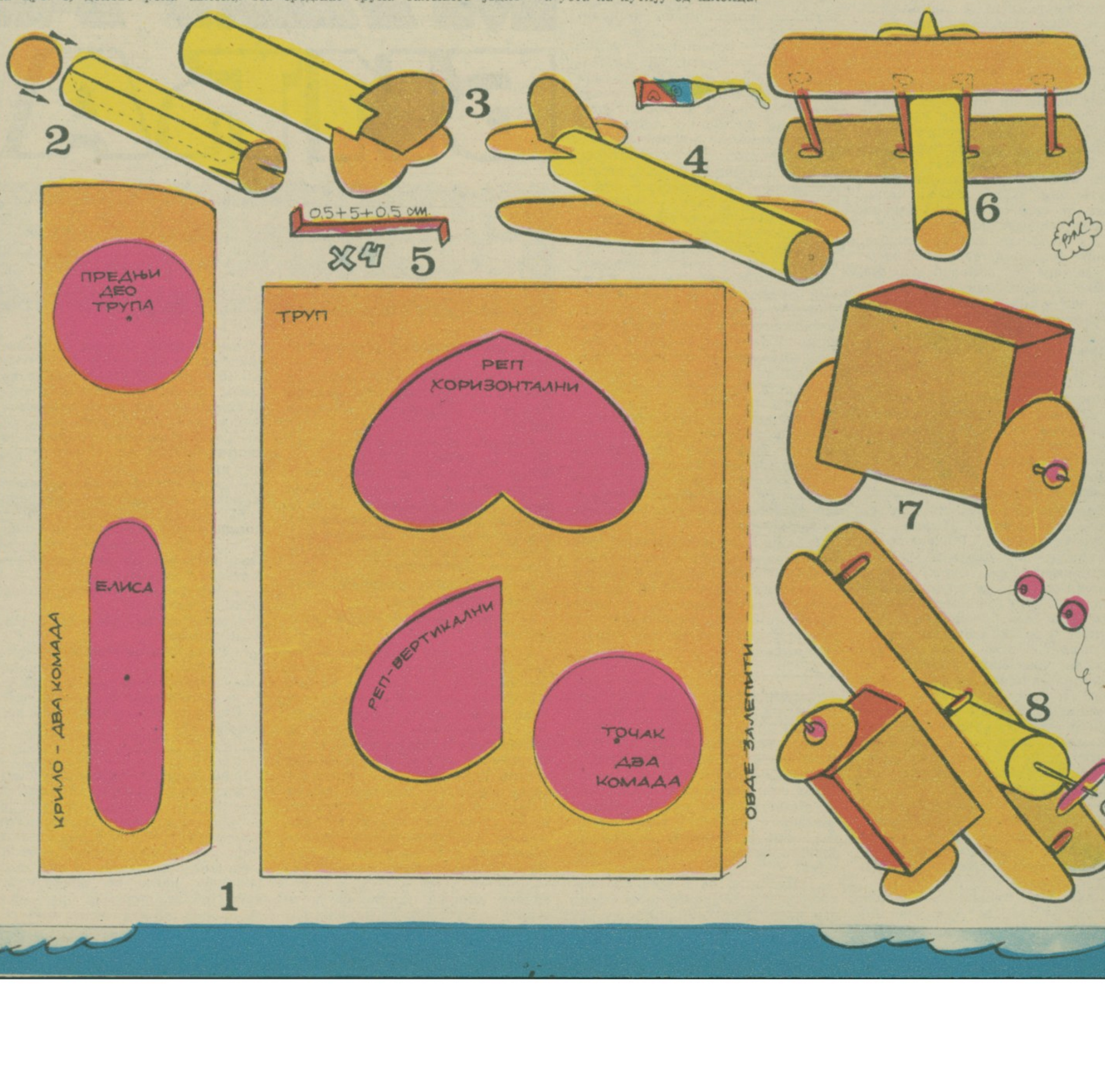
Ушући кашаљ

СТАРИНСКИ АВИОН

Показаћемо вам како се прави стари модел авиона од картона. На црт. 1 дата је шема делова брода — у шеми за крила уцртани су средњи део трупа и елиса, а у трупу реп и точкови. Крила и точкови секу се у два комада, а сви делови кроје се од мало чвршћег картона. Осим овога потребна вам је једна кутија од шибица, две чачкалице и три веће пластичне перле које могу чврсто да се натакну на чачкалицу. Савијте труп и цилиндар и залепите по означеном месту па са једне стране залепите круг који представља предњи део трупа (црт. 2). Са друге стране засецните цилиндар на три места као на црт. 2 и ту углавите (као што се види на црт. 3) делове репа авиона. На средини трупа залепите једно крило (црт. 4). Изрежите четири шипке од тврдог картона, дужине 6 cm а ширине 4 до 5 mm. Помоћу ових картонских шипки залепите горње крило за доње, као на црт. 6.

Кутију шибица пробушите на једном крају толико да можете провући чачкалицу, затим на оба краја навуците точкове, а преко перлу да точкови не би спали — то се види на црт. 7. Овако обрађену кутију од шибица залепите на доње крило авиона. Кроз предњи део трупа провуците чачкалицу, навуците на њу елису, на елису перлицу (црт. 8) и авион је готов. Ако желите да изгледа веселије, можете му додати очи и уста — очи се лепе на ивицу доњег крила, а уста на кутију од шибица.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

АРТУР КЛАРК

МУДРА БИЋА

Са њиховог становишта то је био рутински подухват, али за Земљу можда најважнија ствар која је снашла човечанство

Без икаквог упозорења изненадна сенка пала је на највеће метрополе планете. Погледа уперених у небо милиони људи схватили су чињеницу која им је ледила крв: нису више били сами. Овакав тренутак описиван је безброј пута у романима, али нико није веровао да ће се стварно одиграти. Ипак, двадесет огромних васионских бродова непобитно су лебдели над Земљом.

Дошли су у миру са знањем науке и културом коју човечанство неће достићи ни за две до три хиљаде година. Осмог дана Карелен, Надгледник Земље, огласио се са свог брода узнемиреном свету на тако беспрекорном енглеском да су људи за тренутак занемарили запањујући садржај говора. Испоставило се да је „заузимање" Земље било дело истанчаног генија за потпуним познавањем свих људских психолошких, културних, политичких и економских активности. Говор је указивао да људи имају над собом бића ненадмашне интелектуалне снаге и мудрости. Када је Карелен завршио говор, народи Земље су схватили да је њихова потпуна превласт на планети заувек завршена. Локалне и унутрашње власти земаља наставиле су своје функције, али на ширем међународном плану, одлуке су доносили они са бродова. Ништа није помагало: ниједно оружје није ни дотицало бродове. Преко ноћи, те невероватне ноћи пре пет година, Земља је постала протекторат неке звездане империје ван домашаја људског сазнања.

После неког времена узбуђење се стишало и људи су наставили уобичајени живот. Ипак, у ваздуху се осећало уздржано ишчекивање да Господари, та мудра бића, најзад сиђу са својих лебдећих замака и покажу се човечанству.

То скривање представљало је извор свих невоља, помишљао је често Рики Станд, Генерални секретар Европске федерације. Дошљаци одбијају да покажу лик, а људска природа не може поднети моћ и превласт без обличја, ма колико она била благонаклона. Чудило га је да они који тако детаљно познају људску психу, историју и развој чине такву грешку. За то је морао постојати јак разлог. Али који? Често му је падала на памет помисао да ово није први контакт који су Господари успостављали са Земљом. Оформљен је цео један покрет у циљу откривања идентитета Господара. Долазили су код Станда неколико пута.

— Можете ли оповргнути чињеницу да су нам донели безбедност, мир и просперитет? Да су по први пут од постојања човечанства сваком обезбедили храну? — доказивао је Станд.

— Да, то је тачно! — одговарали су лидери покрета. Али, човечанство не схвата опасност: изгубићемо иницијативу и постати раса! Уједно, та њихова тајновитост... Ви сте једини човек који је икада говорио са Кареленом, па чак га ни ви нисте никад видели...

Нешто се морало учинити, закључивао је Станд.

Станд је ушао у просторију где се као једини човек са Земље сретао са Кареленом, Надгледником Земље. Сео је у фотељу пред екраном који је стајао празан. Затим би зачуо добро познати сталожен глас који је долазио из тајанствене таме иза мале решетке. Глас пун љубави и огромног, толерантног разумевања човечанства које се могло стећи само током векова упорног проучавања. Разговарали су, као обично о одлукама Европске федерације, економској политици Афричке федерације и проблему једнонационалности Америчке федерације.

Станд му спомену покрет.

— Желео бих да људи престану да мисле о мени као о диктатору и да се присете да сам само државни службеник који покушава да спроведе у дело једну помало идеалистичну колонијалну политику — рече Карелен.

— Када бисте могли да нам бар дате разлог за ваше скривање — рече Станд. — То би смирило многе духове.

Карелен се насмеја дубоким звонким смехом, сувише музикалним да би био сасвим људски.

— Рики, — рече најзад, — а шта би требало да будемо? Да ли теорија робота још одиграва? Од свих проблема са којима смо се суочили на Земљи овај је најтежи. Радозналост је доминантна људска карактеристика. Али, веровали сте у нашу мудрост по свим питањима, па ћете нам ваљда и сада указати поверење. — Ја вам верујем, али...

— Слушајте, Рики, — наставио је Карелен — о овоме не одлучујем ја. Разлози за скривање, верујте, су... значајни. Ипак, покушаћу да добијем изјаву претпостављених.

Како ли стварно изгледа Карелен, размишљао је Рики Станд. Поменуо је да је био професор астрополитике у свету који је звао Кружно Небо пре но што је добио овај посао који је прихватио после великог притиска својих претпостављених. Рики га још никад није ухватио да нешто не зна. Такође, изгледало је да је бесмртан. Помињао је понекад неко време у далекој будућности од неколико хиљада година кога се плашио. И то је све што је Рики сазнао током две године свог мандата Генералног секретара и својих разговора са Кареленом.

Те ноћи Рики није могао да спава. Читао је новине и наслове који су спекулисали о изгледу Карелена и његових сарадника. У сваком случају, размишљао је, не могу изгледати онако одвратно како их приказују неки од цртежа у светској штампи.

„РИКИ СТАНД ЈЕ НЕСТАО! НИЈЕ СЕ ЈУТРОС ПОЈАВИО У КАНЦЕЛАРИЈИ КАДА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ПРЕДА ПОСАО НОВОМ СЕКРЕТАРУ РАЈБЕРГУ!" Извештавали су новинари и радио. Нико није могао да га нађе. Свет је убрзо схватио да је његовим нестанком изгубио јединог човека са којим је Карелен разговарао, једину директну везу са Господарима.

...Пробудио се у мрачној просторији док га је осветљавао само јак млаз батеријске лампе. — Колико сам у несвести? — упитао је мрак.

— Неколико дана — дошао је одговор. — Сигурно сте гладни. Вечера је спремна, као и ваше одело.

Кренули су каменим ходником. Место је личило на подземни лавиринт. Киднапован, али зашто? Човек са којим је разговарао звао се Џо. Рики је био убеђен да ће га Карелан наћи. Ипак, и његова моћ има границе. Ако је закопан у беспућу неког заборављеног подручја удаљеног континента...?

Пошто је појео сендвиче упита не очекујући одговор:

— Занима ме како сте ме киднаповали.

— Све ћу вам објаснити — запањио га је Џоов одговор. — Нисмо знали да ли Карелен на вас стално мотри, па смо зато подузели специјалне мере безбедности. Опили смо вас гасом из уређаја за расхлађивање. Онда смо вас колима одвезли до тунела недалеко од центра Лондона. То су у ствари извели професионалци који немају везе са покретом тако да се ништа не би сазнало ни кад би их пронашли. С друге стране тунела изашла су иста кола носећи дрогираног човека веома сличног вама, док се један камион пун металних сандука појавио са друге стране и зауставио се на аеродрому где је један од сандука утоварен у авион који вас је довео овамо. Цео наш план заснован је на једној претпоставци: Карелен прати све што се дешава на површини Земље, али, сем ако не употребљава магију, не може знати шта се дешава ИСПОД ње ... зато тунел, зато сте овде...

— Наши мотиви су вам вероватно јасни — наставио је. — Ми нећемо се борити за независност... Господари морају схватити с ким имају посла. Од вас тражимо обавештења, ни новац. Да ли знате ко су, у ствари, Господари?

— Верујте да сам исто толико радознао као и ви.

— Опишите ми како и где се налазите с њим.

— Радо. Ту нема шта да се скрива. — Нацртао је просторију на крају дугачке цеви која је излазила из Кареленовог брода и до које је Станд долазио специјалном летелицом.

Нови секретар Рајберг ужурбано је ходао по канцеларији кад одједном зачу звук сирена. Потрчао је до прозора и угледао празно небо: Кареленов брод, тај вечни симбол Господара, нестао је без трага! А онда одједном, као да је ноћ пала долазећи нагло са севера, као таман облак, џиновски брод пролетео је ниско над градом, већи од

њега. Изазивајући тренутно помрачење да би се као сенка удаљио према југу, и најзад нестао на хоризонту. Свет је остао за часак паралисан, занемео пред масивном величином и снагом Господара.

После пет година Карелен је одлучио да се покрене. Зашто?

— Чекајте, само да разјасним свој став, говорио је Рики љутито пред повеликим скупом новопристалих вођа покрета и његових отмичара. — Карелен ради на уједињењу света и ја нећу учинити ништа што би помогло његовим непријатељима. Шта су његови крајњи циљеви не знам, али верујем да су добри. Ви му можете сметати, можда одложити нека његова остварења, али то је све. Схватам ваш страх да ће се традиције и културе малих народа изгубити у Уједињеној Држави. Али грешите јер је ваш став застарео и преживео. И пре него што су дошли Господари идеја расутих владавина је замирала.

Занесен својим говором Рики је тек пред крај приметио да су се отмичари укочили као статуе.

— Одличан говор, Рики! Сад мислим да можемо да кренемо.

— Карелен! Где сте досад? Шта ће бити са овима?

— Ништа. Само тренутна парализа.

— Шта ћете учинити с њима?

— Ништа. Пустићемо их да наставе где су стали.

На улазу у просторију стајала је безоблична метална елипса из које је Карелен говорио дајући му инструкцију како да изађе напоље где их је сачекало још неколико истих елипси и мала летелица. Најзад, Рики је чуо објашњење.

— Жао ми је што сте чекали тако дуго на избављење, али морао сам да причекам да се све воће сакупе тако да су сад идентификовани. Да, знам, пуштам их, али одсад могу пратити сваки њихов потез.

— Да ли сте можда добили одговор на питање откривања вашег идентитета? — упита Рики са осмехом.

— Још нисам, али знам какав ће бити. — И опет се зачу мелодичан доброћудан смех.

— Одговор на ваше питање — говорио је Карелен смирено — стигао је и надам се да ће задовољити узбуњене духове: за 50 година, за две генерације, ми ћемо сићи са бродова и човечанство ће нас најзад видети онакве какви смо.

Станд је замишљено лупкао по фасцикли од око 200 страница које су говориле о будућности света на планети Земљи на чему је са Кареленом радио последње две године. — Увек сам имао осећање да сте већ били овде, да се ми већ знамо, рекао је тихо.

— То нисам никад казао... Ми смо током времена надгледали многе планете у многим сазвежђима.

— Карелен, — рече Рики одлучно. — Обавестићу људе о вашем одговору, али они ће и даље покушавати да открију ваш идентитет. Користиће сваку прилику.

— Сасвим сам свестан тога — одврати Надгледник доброћудно.

— И не смета вам?

— Ни најмање... само ако не употребе атомску бомбу, отровни гас или нешто слично што би могло да угрози наше пријатељство... Покушајте да схватите: људи ће током следећих 50 година проћи кроз многе мање кризе и трвења, али ће идеја уједињења ојачати у тој мери да опозиција готово неће постојати. Достићи ће такав степен зрелости да се прелазак у Уједињену Планету неће ни осетити. То ћете доживети. На крају следеће генерације када се потпуно благостање и прогрес успоставе на Земљи, испунићемо наше обећање. Тада, на жалост, драги пријатељу, ви нећете бити са нама. Тог дана човечанство ће доживети један редак психолошки шок, али без озбиљних последица јер ће човек тог времена бити много стабилнији од својих дедова. Ми ћемо до тада већ бити неоспоран део његовог живота, увек присутан, тако да ћемо бити мање... чудни... него што бисмо били вама.

Станд је и даље ћутао.

— Онда ће настати једна краћа пауза, а затим ће Човек, вечно жељан сазнања, нестрпљиво кренути у жељи да истражује свемир и у томе нам се придружити у послу. Јер, све је ово само почетак. Билионе звезда милиона галаксија нисмо никад посетили, Једног дана, Рики, ваши потомци ће доносити цивилизацију планетама које су зреле да је приме, као што ми то чинимо овде сада.

Као кроз маглу Рики Станд је гледао у будућност која ће одвести Човека до великих откровења и достигнућа, будућност у којој ће се мерила вредности устостручити и одговарати стандардима незамисливим за садашњег човека.

— Велика је то визија — тихо је казао. — Ви је доносите свим вашим световима?

— Да — одврати Карелен — свима онима који је могу разумети. И, то нису НАШИ светови... они остају онима који у њима живе. Ми их не преузимамо.

— А када би ваш покушај са Човеком пропао...? Вероватно сте досад имали неуспеха?

— Јесмо.

— И шта онда?

— Ништа. Чекамо и поново покушавамо.

А затим изненада Карелен рече:

— Због тебе, Рики. До нашег приказивања свету ви ћете остати једини човек са којим сам директно контактирао. Одсад ће све ићи преко машина.

Тридесет година касније Рики Станд, сада седих власи и споријих покрета, седео је на клупи једног сунчаног јесењег јутра посматрајући свет како се развија током који је Карелен предсказао. Карелен... Ипак је ценио и поштовао Рикија толико да није хтео да га остави у незнању и психози нерешене мистерије Надгледниковог обличја до краја живота. Сећао се свог последњег састанка са њим када је слушао Кареленову причу о будућности Земље и развитку човечанства.

Ипак, да ли ће успети — питао се Рики. Митови и легенде плашиле су генерације деце вековима стравичним причама о ЊИМА. Како то избрисати? Те језиве приче биле су последице ЊИХОВОГ првобирног неуспеха на Земљи. Да, можда ће ипак сазрело човечанство прихватити ЊИХОВО обличје.

Рики је знао засигурно да ће последња слика пре него што заувек склопи очи бити оно што је доживео пре 30 година када је последњи пут разговарао са Кареленом: отварање једног зида у просторији за разговор, само за часак, и обличје једног дивног црног репа, који је припадао Надгледнику Земље, а могао је једино бити змајев реп.

укрштене речи

Градови хероји — ЗАГРЕБ

Главни град, политички, културни и привредни центар Хрватске проглашен је 8. маја 1975, поводом тридесетогодишњице ослобођења, градом херојем. Од првог насеља које се под данашњим називом помиње још 1094. израстао је велик и модеран град на нашој највећој реци (име испод **броја 2**). Ту је и најстарија културна установа код Хрвата основана још 1842 (назив испод **броја 1**), највећа концертна дворана у нас (испод **броја 5**), затим многе фабрике од којих је она под **бројем 7** највећи фармацеутски произвођач у Југославији, фабрика која производи хидрогенераторе и носи име једног од хероја НОР-а, испод **броја 6**. Институт за нуклеарна истраживања (назив испод **броја 3**) веома је цењен не само код нас него и у осталом свету. Наравно, не сме се заборавити ни прекрасни парк, заправо шума, омиљено излетиште Загрепчана (назив поред **броја 4**)...

АУТОР ВЕШТАК	1	ЧЕТВРТИ ПАДЕЖ (грам.)	АУТО-ОЗНАКА КРУШЕВЦА	2	ПОСЕД, ВЛАСНИШТВО	АВИЈАТИЧАР / МЕТАР		ФОСФОР 3	"ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"
4									ВАЉКАСТА
ПРВИ ТРАК (ТУР.)						БОК БРОДА СУПРОТАН ВЕТРУ 5			
ОВДЕ			РУСКО ПУШКО ИМЕ / ФЛАМАНСКИ СЛИКАР ПАНТ						
СПАСИЛАЦ									
ИМПЕРАТОР				ГРАД У СТАРОЈ КИЛИКИЈИ			РУДИ ЧАЈАВЕЦ / НУЛА		
КОЊИ				КАИ ТАНТАЛОВА / ЈЕДАН ТЕСЕН					
МАРКА АУТОМОБИЛА							ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА / ГРАД У АРГОЛИДИ		
"РАТНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО"			АМПЕР 6		ИМЕ ТВ ВОДИТЕЉА ЗАТЕПУГИНА				
ЗНАК ЗА ВОЛТ		РОМЕН РОЛАН / ИМЕ ТОЛСТОЈА			НАШЕ НАЈВЕЋЕ ОСТРВО				КАЗАТИ
ОРУЂЕ ЗА РАД					ИМЕ СТРАВИНСКОГ / ЖИТЕЉИ БОРЧЕ				
ОНДА				ЗНАК ЗА БОР		СКЛАДНО ГРАЂЕВИНСКО ТЕЛО	В.Е. / ДВОРТЈЕД (мн.)		
ПОТПУНЕ, ЦЕЛОКУПНЕ				ВРСТА МОРСКЕ РИБЕ					
КАЛИЈУМ / ФИЛИП КОСТЕ РАВРАСА		КЕТЛВИН / АМЕРИК. РЕЖИСЕР ФРАНК		МАЈИ РТОВИ 7					
								ИМЕ РУСКОГ БАШКА	РУСКИ РЕВОЛУЦИОНАР ЉЕЊИН
ВЕЗАН, ПРИЧВРШЋЕН	СТАРТЕРИ / РИМСКА БОГИЊА ЖЕТВЕ								
КОЈИ НЕКОГ ОПТИЧИЊАВА / УРАН									
УПРАВНИ ИМАЊА / ГОРЊИ ДЕО ЧИЗМЕ					ЗНАК ЗА КИСЕОНИК		НАШ ПЕСНИК КАРОЈЂ		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

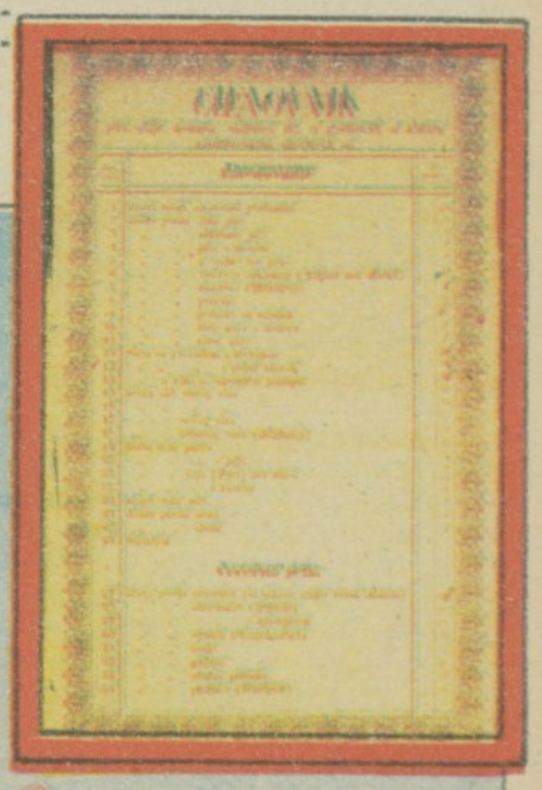
ВОДОРАВНО: П, саксофони, Адамс, бор, Валенсија, ацетон, н, Има, Исак, агент, она, лагарија, Инд, Авала, Славко, ис, Кин, Елез, ај, Б, ојак, фаул, Лу, о, Тарабош, Адемир, му, жур, Вијет, назеб, сњ, катаракта, свилар, ик.

Око 1260. започела је изградња Самобора, града тврђаве, одакле су феудалци кретали у своје освајачке походе.

У згради данашњег музеја, некад дворцу композитора Ферде Ливадића, окупљали су се најугледнији људи илирског покрета.

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА

САМОБОР

НА СВЕТУ НИ ЛЕПШЕГА КРАЈА

Више од 160 година траје изглед данашњег Трга краља Томислава. На слици у углу: ценовник угоститељских услуга из прошлог века.

На малом комаду пергамента, ситним и правилним рукописом на латинском језику исписана је једна повеља коју су Самоборци љубоморно чували и сачували више од седам столећа. Запечаћена жигом у воску, обешеним на љубичасто-црвено-жутој врпци, повеља Беле IV издата 1. октобра 1242. први је писани помен о месту на северним обронцима Жумберачког горја. Археолошка збирка градског музеја са налазима из млађег каменог, бронзаног и гвозденог доба, пак, сведочи о прастарој насељености овог подручја. У близини је нађен земљани ћуп са сребрним новцем који су пре две хиљаде година ковали припадници илирског племена Јаподи.

Али, вратимо се повељи хрватско-угарског краља Беле IV. Њоме је место Самобор добило самосталну управу и судство, а становници су могли слободно да располажу својом имовином. „Пристоји нам да употребимо нашу наклоност, а особито да се истина не прикрива или неправедност да превлада праведност... одређујемо такође да ако им бан нанесе штете у вредности једне марке, има им стоструко вратити", гласи извод из Повеље.

Међутим, нико од властеле није давао пребијеног гроша за права која је његово краљевско величанство загарантовало Самобору и Самоборцима. Град тврђаву и околину феудалци су галантно поклањали једни другима, често и продавали, прогонили и пљачкали све што се дало опљачкати. Но, људи се нису предавали.

Упорно, увек верујући у „правицу", ишли су од суда до суда тражећи оно што им припада. У тој беспоштедној борби настала је и једна од најдужих парница у историји људског рода — 130 година било је потребно до коначне пресуде краљевске курије 1769. Радознали намерник све те тужбе, пресуде, жалбе на тачно 1714 руком исписаних страница, може видети и данас у Самоборском музеју.

У Самобору се људи ни касније нису мирили са постојећим. Пре пуних двеста година, читамо у једном сачуваном документу, овде је организовано социјално осигурање „Братинска благајна", удружење радника који су од своје зараде одвајали један део за дане кад онемоћају, а из тих средстава плаћали су и лекарску помоћ. Већ 1809. забележена је овде и прва буна рудара који су од власника захтевали боље услове рада. Било је то време ужасне експлоатације — добар део радне снаге чинили су дечаци — чак и десетогодишњаци — који су могли да се провлаче кроз уске рударске ходнике и отуда извозе рудачу...

За боље сутра живот су у Самобору положила и двојица од седам секретара СКОЈ-а: Јанко Мишић и Мијо Орешки са братом Славком, такође скојевцем. Склонивши се из Загреба пред сталним полицијским прогонима они су нашли уточиште у једној кући на перифе-

Поток Градна у ноћи између 1. и 2. августа 1937, кад је одржан оснивачки конгрес КП Хрватске, прерастао је у праву речну бујицу која је носила све пред собом.

Карактеристичан детаљ архитектуре Самобора.

Станко Враз је на овим прозорима угледао „љубав из своје песме“ — Љубицу Кантили (портрет) и надахнуо се за своје „Ђулабије“.

рији Самобора где су пренели и седиште Бироа ЦК СКОЈ-а. После извесног времена неко их је проказао и у зору 27. јула 1929. на врата њихове собе залупала је полиција. На позив да се предају одговорили су пуцњима из пиштоља, до последњег метка... Полиција их ни мртве није оставила на миру: пошто је на њиховим пробовима свако јутро освањивао по један црвени каранфил, „надлежне власти“ су разориле места где су били покопани. После рата посмртни остаци Орешког и Мишића пренети су на Мирогој у Загребу и сахрањени поред остале петорице секретара СКОЈ-а...

У Самобору је живела полусестра Јосипа Броза и он се, склонивши се из Кумровца где је после робије био присиљен да борави, једно време 1934. илегално налазио у градићу на потоку Градна. Да би се лакше кретао под измишљеним именом учланио се у месно планинарско друштво „Јапетић“ и са њиховом чланском картом слободно се кретао околином и одржавао бројне састанке...

Јосип Броз се после три године поново обрео у Самобору на оснивачком конгресу КП Хрватске, 1. августа 1937. Пред упорним полицијским прогонима Тито се досетио да одрже састанак у парку Аниндол на дан кад је највише свето. Маса која се окупила на празник Анинског поштења послужила је комунистима као изванредна камуфлажа. Оснивачки конгрес КП Хрватске почео је буквално на травњаку, међу бројним излетницима, а завршио се у оближњем амбару јер је Самобор захватила незапамћена непогода.

Популарним возом уског колосека „Самоборчек“ многи су долазили и одлазили. Један такав одлазак новембра 1939. узнемирио је готово цео полицијски апарат бивше Југославије. Путник је био Кочо Рацин а узрок његова револуционарна збирка поезије „Бели мутри“ одштампана у Самобору, у штампарији Драгутина Шпулера. Прве песме на савременом македонском језику требало је, мимо цензуре, некако извући из Самобора. Али како?

Договорено је да се цензури обавезни примерци однесу у суботу пред сам крај радног времена тако да надлежни не стигну да прочитају. Тако је и било. У 12,50 ч. дежурни чиновник је добијене примерке мрзовољно ставио у фиоку, потврдио пријем печатом и потписом у тзв. цензурној књизи и отишао кући. Рацин и три скојевца су мирно однели 4000 примерака... Недеља... Понедељак.. У уторак је настала права узбуна кад су власти прочитале књигу. Полиција из Загреба стигла је у Самобор и вратила се празних руку... „Бели мутри“ већ су били међу читаоцима...

Још један песник „остао је дужан“ Самобору. Станко Враз, Словенац који је пришао илирском покрету, упознао је овде Љубицу Кантили, касније прослављену као Вразову Љубицу. Била је то велика платонска љубав. Он песник а она кћи пребогатог трговца, два света која онда нису имали могућност да постану један. Но Љубица је задужила нашу историју књижевности, захваљујући њој Враз је написао своје најбоље дело, збирку песама „Ђулабије“...

У згради данашњег музеја у време хрватског националног препорода налазио се дворац Ферде Ливадића, једног од најзначајнијих композитора илиризма. У тој „кући без вратију“ уточиште су налазили многи напредни људи тог времена: Гај, Прерадовић, Лисински... и Франц Лист је свирао на Ливадићевом клавиру...

Увек немиран и у покрету, творац хрватске модерне Антун Густав Матош провео је у Самобору више од две за њега прилично мирне године. Без крајцера у џепу уморног писца „Уморних прича“ примио је пријатељ и школски друг др Матија Јуратовић који му је на располагање ставио собу са послужитељем и отворену лисницу „да госпон Матош зајми из ње кад и колико му треба“.

Није без разлога Петар Прерадовић испевао стихове: „Здраво да си Самоборе (живјет ће ти вјеки) Код тебе је гостољубље (свакидањи гост). А песник Штеф Хрчић је онако поетски узвикнуо: „На свету ни лепшега краја..“

Петар Милатовић

Снимио:
Љубомир Патрногић

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

РЕДАКЦИЈА ПРОГРАМА ЗА ДЈЕЦУ ТЕЛЕВИЗИЈЕ САРАЈЕВО

БИРАЈТЕ ДЕСЕТ НАЈЛЕПШИХ ДЕЧИЈИХ СВЕТСКИХ РОМАНА!

МАЛИ ЧИТАОЦИ!
ОДЛУЧИТЕ СЕ ЗА ЈЕДАН ДЕЧЈИ РОМАН КОЈИ БИСТЕ ПОНЕЛИ СА СОБОМ НА ПУСТО ОСТРВО.
КОЈИ ЈЕ ТО РОМАН — ЈАВИТЕ НАМ СВОЈ ИЗБОР, ЈЕР ВАША НОВА ЕМИСИЈА »НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК«, КОЈА ЋЕ СЕ ЕМИТОВАТИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕ ПОДНЕ ОД 10. ЈАНУАРА ДО 7. МАРТА 1982. ГОДИНЕ, ЖЕЛИ ДА ОБЕЛОДАНИ И ОБЈАВИ ВАШУ ЛИСТУ ОД ДЕСЕТ НАЈЛЕПШИХ И НАЈОМИЉЕНИЈИХ СВЕТСКИХ РОМАНА ЗА ДЕЦУ. ИНТЕРЕСУЈЕ НАС ВАШ УКУС, ЗАТО НЕ ОКЛЕВАЈТЕ, ИЗВЕСТИТЕ НАС ДОПИСНИЦОМ КОЈИ СТЕ РОМАН ИЗАБРАЛИ И ПОШАЉИТЕ НА АДРЕСУ:

ТЕЛЕВИЗИЈА САРАЈЕВО
(»ДЕСЕТ НАЈЉЕПШИХ РОМАНА« — ЗА ЕМИСИЈУ »НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК«)
71000 САРАЈЕВО

НЕСТРПЉИВО ОЧЕКУЈЕМО ДА НАМ СЕ ЈАВИТЕ!

„ПО ШТУКИНОЈ ЗАПОВИЈЕСТИ И ПО ТВОЈОЈ ЖЕЉИЦИ!"

ОД 10. ЈАНУАРА ДО 7. МАРТА 1982. ГОДИНЕ ЕМИСИЈА „НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК" ИСПУЊАВА ВАШЕ ЖЕЉЕ НЕДЕЉОМ ПРЕ ПОДНЕ.
ДА ЛИ СТЕ ИКАД ПОЖЕЛЕЛИ ДА РЕГУЛИШЕТЕ САОБРАЋАЈ У СВОМЕ ГРАДУ?
ДА ЛИ БИСТЕ ЖЕЛЕЛИ ДА ПЕВАТЕ СА ГОРАНОМ БРЕГОВИЋЕМ?
ДА ЛИ ЈЕ ВАША НЕИСПУЊЕНА ЖЕЉА ДА ЈАШЕТЕ НА КОЊУ?
ШТА, У СТВАРИ, ВИ НАЈВИШЕ ЖЕЛИТЕ — ЈАВИТЕ НАМ СЕ СА ВАШИМ ЖЕЉАМА!
НАША АДРЕСА ЈЕ ИСТА КАО ЗА ЕМИСИЈУ „НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК" САМО ДОДАЈТЕ НАЗНАКУ „ПО ШТУКИНОЈ ЗАПОВИЈЕСТИ И ПО ТВОЈОЈ ЖЕЉИЦИ"!

БАШ КРАЉЕВСКЕ ЕРГЕЛЕ!

Веома ме интересује када и гдје су употребљени први коњи за неку битку и када се та битка догодила?

Катарина Ковачић,
Виктора Бубња 7/8
Загреб

Судећи по цртежима пронађеним на зидовима пећина, грнчарији и старим скулптурама може се

закључити да је коњ домаћа животиња негде између 6. и 2. миленијума.

У ратне сврхе почели су први да га користе Асирци: они су још у 19. веку пре нове ере гајили коње и обучавали их за вучу борних кола. Сачуван је податак да су у северној Сирији краљевске ергеле имале и по 150 хиљада грла! Бојна кола с коњском запрегом користила су се и у Кини око 1500. године пре нове ере.

Први коњички одред у историји формиран је такође у Асирији, а у време владавине Асурнасирпала II (883—879). Временом, коњица је почела да потискује бојне двоколице. Опрема коња најпре се састојала само од украшеног оглава и дизгина: тек у 7. веку појавио се прекривач, нека врста примитивног седла.

НЕМА ВИШЕ

Као што и сам знаш данас су мотоцикли веома скупи и наши џепови нису довољно дубоки да би сви могли да купимо један од њих, па те молим да ми одговориш гдје да набавим мотор који би се дао уградити на бицикл? Одговори ми и колико је његова цијена.

Југослав Јозић,
Ливно

Помоћни мотори који се уграђују на бицикл једно време су били веома популарни: олакшавали су вожњу бициклом и трошили мало горива. То су били двотактни мотори мале радне запремине, а могли су тако да се угради да покрећу задњи или предњи точак. Један од занимљивих и успелих модела био је бицикл са помоћним мотором, популарни »Solex«. Мотор је био причвршћен изнад предњег точка. Пренос је био изведен преко гуменог ваљка директно на предњи точак, док је задњи покретан педалама и ланцем као код класичног бицикла. Овај симпатични мотоцикл је, по лиценци, прављен у Фабрици бицикла „Партизан" у Суботици. Фабрика „Крушик" из Ваљева производила је мотор који се могао уградити на све бицикле. Тај мотор је покретао задњи точак а управљиван је на рам испод педала. Производња је престала 1962. године. Данас се такви мотори праве само у НР Кини, док их у Европи више нема у серијској производњи.

ПЛАЧ БЕЗ СУЗА

Како настају сузе и зашто су слане?

Натка Гроздановa,
Кавадарци

У стварању суза, њиховом отицању и функцији учествује сузни апарат састављен од сузне жлезде, сузног поточића, сузног језерцета, сузних тачкица, горњег и доњег сузног канала, сузне кесице и синусног канала. До стварања суза долази у режњићима сузне жлезде и помоћним краусовим жлездама које су богате крвним судовима и сложено инервиране.

Сузе имају слабо базну средину. Састоје се од 98 одсто воде, 0,7 одсто беланчевина и око 1 одсто соли. Остатак од 0,3 — 0,4 одсто чине остали минерали и њихове

соли, посебно натријев хлорид: отуда и слан укус које имају. И још нешто занимљиво о сузама: новорођенчад их у првим месецима уопште немају јер процес инервације код њих још није потпуно завршен. Занимљиво је и да се сузе не луче у сну већ само у будном стању: њихова количина у току 16 часова износи око 30 капи. Та количина се знатно повећава у случају да у око упадне трун или нешто слично или да дође до плача.

КИНЕСКИ И БЕЛЕ МРЉЕ

Интересује ме да ли негдје у Југославији постоји факултет, курс или било каква установа у којој бих могла научити кинески језик? Даље ме интересује да ли је код нас издат уџбеник или ријечник кинеског језика и ако јесте гдје га, и по којој цијени могу набавити? И још нешто: понекад ми се на ноктима појаве бијеле мрље. Шта је узрок тој појави?

Татјана Радић,
Мостар

На Одсеку за оријенталистику Филолошког факултета у Београду сазнали смо да кинески језик може да се студира као изборни, помоћни предмет. То значи да као студент било ког одсека на свом факултету можеш да упишеш студије кинеског језика које, за сада, званично, трају 2 године. Међутим, већ у овом тренутку постоји могућност да се овај језик

Данијела Костић, 19000 Зајечар, уч. VII раз. ОШ „Љуба Нешић“ — воли рукомет, сакупља све старе ствари

• • •

Ерика Маћуш, 25211 Светозар Милетић, Аду Ендре 22 — 14 година, бави се спортом и воли све што воле млади

• • •

Наташа Зојкић, 26000 Панчево, Слободана Пенезића 2 — 13 година, обожава музику, бави се пливањем и тенисом, сакупља плоче...

• • •

Никола Фабрис, 81310 Будва, С/68 — жели да се дописује са младима из иностранства

Клара Коловић, 25211 Светозар Милетић, Ади Ендре 30а — 14 година, бави се спортом и воли музику

• • •

Милан Милошевић, 19000 Зајечар, Ратних војних инвалида 11 — 10 година, навијач Партизана

• • •

Сузана Карингин, 50000 Дубровник, Златни поток 9 — 13 година, сакупља слике и постере групе АББА

• • •

Каталин Тошаки, 25211 Светозар Милетић, Београдска 46 — 13 година...

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За десет страних маркица дајем 15 добро очуваних наљепница о Медитеранским играма у Сплиту, а за пет маркица нудим осам наљепница, такође МИС-а 1979. **Винко Михановић, 58000 Сплит, Браће Сантинија 13.**

За постер група АББА и Блонди дајем три салвете, три разгледнице, три наљепнице, једну хемијску оловку и двије стране марке. **Сања Мусић, 56230 Вуковар, Бошка Бухе 81**

Оном ко ми пошаље стрипове о Вајату Ерпу у замјену нудим двије значке по једном стрипу. **Радо Мићић 75357 Тиња, Г. Потпећ 118**

За двије металне значке дајем пет салвета, а за хемијску оловку један прилог из Цицином кутка. **Мирјана Милошевић, 11050 Београд, Босанска 3а**

Дајем двије значке за Лу, Мају или неке друге папирнате лутке из Забавника. **Маја Антонић, 78400 Босанска Градишка, Маршала Тита 27**

За једну металну значку дајем двадесет маркица, а за двије значке нудим привјесак за кључеве. **Жељко Гашић, 78000 Бањалука, Крајишких бригада 13**

Сакупљам поштанске марке и за њих нудим маркице, значке, стрипове, стари и страни новац. **Драгиша Ђурић, 23261 Лукићево, Фадла Шпанца 9а.**

Продајем стране и домаће разгледнице, цена по договору. **Светлана Јањић, 11080 Земун, Цара Душана 107**

Недавно је група младих у Титограду основала клуб „Забавник“ у којем је могуће позајмити бројеве Забавника и Микија. Интересовање је засад велико па молимо читаоце да нам пошаљу бројеве који им нису потребни на адресу: **Саша Филиповић, 81000 Титоград, Р. Бурића 185**

Обожавателька сам Роберта Редфорда и сакупљам све у вези са њим па молим читаоце да ми помогну. Узвраћам по договору. **Блаженка Римац, 54000 Осијек, А. Б. Шимића 25**

За постер или бец Сребрних крила нудим цртане и писане романе. **Жаклина Несторовић, 32312 Бољковци, село Штавица**

учи три године. Што се тиче уџбеника и речника, сазнали смо да ће они у догледно време вероватно бити издати.

Беле мрље на ноктима могу да буду знак недостатка витамина, али и неке болести. Зато ти предлажемо да поведеш рачуна о исхрани, односно да се трудиш да она буде разноврсна и богата витаминима и минералима. Уколико ти то не помогне, онда се обрати лекару који ће утврдити да можда није у питању какво обољење.

ПРИРУЧНИК ЗА МОДЕЛАРЕ

Недавно сам саградио двије једрилице које су прилично добро летјеле. Затим сам направио и трећу, али она лоше лети. Обраћам ти се са жељом да ми одговориш гдје и по којој цијени могу набавити приручник у коме је сажета теорија ваздухопловног моделарства јер желим сазнати нешто више о силама које ове моделе држе у ваздуху?

С. К.
Билећа

У Центру за ваздухопловно моделарство рекли су нам да имају „Увод у зракопловно и ракетно моделарство“ Градимира Ранчина. Књига кошта 50 динара а можеш да је наручиш поузећем. Адреса Центра је Тимочка 18, 11000 Београд.

ДА ЛИ ЈЕ ОД СРЕБРА?

Копајући башту деда и ја смо пронашли новчић који је по свему судећи из Француске а искован је 1360. године. Новчић је по ивицама мало оштећен. Молим те коме музеју, што ближе Руми, могу да понудим и колика му је вредност. Можеш ли, на основу отиска који ти шаљем, да превдеш шта на њему пише?

Саша Поповић,
Рума

Отисак који си нам послао уопште није од новца већ од такозване плакете модерне настале вероватно у прошлом или овом веку. На једној страни плакете репродукован је средњовековни новац Жан Ле Бона (1350—1364) а на другој је објашњење шта се налази на првој страни, из које је колекције и када је ковани оригинални новац те врсте. Музеји обично нису заинтересовани за овакве плакете. Неку вредност може да има само уколико је израђена од сребра.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Искусно око старог провалника одмах је уочило да се на задњим вратима продавнице налази обична брава. Покушао је да откључа врата калаузом, али му је сметао кључ који се налазио са унутрашње стране. Зато је изломио једну од жица старог кишобрана и њоме избацио кључ из браве и затим је откључао калаузом. После краће кључ је вратио на место.

КРАТАК И ЈАСАН

Први пут ти пишем и настојат ћу да будем кратак и јасан. Како се зове аеро-клуб у Бихаћу и које смјерове има? Гдје да купим радио-управљачке моторне моделе авиона и хеликоптера? Уједно вас молим да објавите да бих хтио купити кожну летачку јакну величине 48—50 и летачке значке.

Фехим Пехлић,
Велика Кладуша

Аеро-клуб у Бихаћу налази се у Улици АВНОЈ-а бб и тамо ћеш добити информације о свему што те интересује. Моделе авиона и хеликоптера можеш да набавиш једино у иностранству, код нас их нема.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:
Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

WALT DISNEY

МИКИ

НЕМАШ ПОЈМА, МИКИ, КОЛИКО СЕ РАДУЈЕМ НОВОГОДИШЊЕМ ДОЧЕКУ У БРВНАРИ...

...А НАРОЧИТО ОНИМ ЂАКОНИЈАМА !

ПОГЛЕДАЈ КАКО ЈЕ ЗАТУТКАНА ОВА КОЛИБА!

Copyright © 1981
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

НИШТА ЛЕПШЕ НЕГО ПРОВЕСТИ НОВОГОДИШЊУ НОЋ ПОРЕД КАМИНА УЗ РОШТИЉ!

ДОК ЈА ПАРКИРАМ КОЛА, ТИ ЗАЛОЖИ ВАТРУ!

ОХ, ВЕЋ ЧУЈЕМ ПУЦКЕТАЊЕ ВАТРЕ!

1-25

Distributed by King Features Syndicate.

ЗЗЗ

ЗЗЗЗЗ

ВОЗИ КУЋИ, МИКИ! ЧИНИ МИ СЕ ДА ЈЕ БРВНАРА СУВИШЕ ЗАТУТКАНА!!